

BIBLIOTHECA NAZ.
139
H
56
NAPOLI

BIBL. NAZ.
VIT. MAN. E III
139
H
56
NAPOLI

Handwritten marks:
A
B

pp. XXI-31

ANTIQUITATVM
ETRVRIAE,
SEV DE SITV
CLANARVM

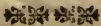
auctore Franciscus D'yno & "Aldanant"

Fragmenta Historica,

DEQVE REBVS FÆLICITER GESTIS
CIVITATIS ARETINÆ, CLVSINÆ, AC CORTONENSIS
CVM SENENSIBVS, FLORENTINIS, EXTERISQVE,
AD ILLVSTRISSIMVM, AC GENÆROSISSIMVM

D. COMITEM
HIERONYMV M
DANDINVM.

Senogalliæ Anno M.DC.LXXXVI.

Apud Franciscum Antonium Percinnetum Superiorum Permissu.

ANTIOQVATVM

ETRVRIAE

SEY DE SITY

CLANAVM

Fragmenta Historiae

DE REBVS PVTATIS
CIVITATIS SACRATAE
QVOD MANTOVAE
AN HISTORIAE

R. COMITIS
HIERONYMI
DANDINVM

Illustrissimo, & Clarissimo
D. COMITI
HYERONIMO
DANDINO

D. ET PATRONO SVO. COLENDISSIMO.

Onsuevere, Illustrissime
Domine, litteratum studiosi,
qui typis providè labores
suos committere neglexerit
eisdem fidelium oculis ami-
corum, sapientumque subij-
cere, nè omnimoda obliuio-
ne deperderentur: nè ve-
ignari, ac cæterorum vul-
gus iners egregios quoscum-
que irridere præsumat; hoc
consilio beneficentiæ tuæ sapientissimæ, qui me summo
amore, summisque honoribus es prosecutus, qui quæ
mira

mira eruditione, ingenioque præcæteros huius Provin-
ciæ elato plurimum polles annuenti hæc manuscripta
transmittenda curavi, quæ tamen grauibus curis, mor-
bis pluribus, erumnis, officiorumque onere propemodum
fessus, atque in ipsa iuuenta senescens omisi perficere,
& vt morem gererem beneuolentiæ tue manibus amico-
rum quorundam talia qualia sint vindicavi, omnem la-
pidem mouendo nè in lucem ab iisdem cderentur, nedum
quia historia suo indiget complemento, & fragmenta
conscribendo ob inuolutos rerum, calus, Locorumque
gesta seriem annorum retinere per difficile visum, sed
nè inuidis, ac Blateronibus præbere superinsistendi ar-
guuentum, & ab inuitato meo aliena videret conte-
xere; ad ea conscribenda coegit Patriæ amor, quia ex
Peripatetico prima iustitia est, quæ Deo prossima, quæ
patriæ, parentibusque, postrema quæ vita iam sanctis
debitum suum cuique præstemus officium, siquidem
magis vnusquisque nascitur Reipublicæ, quam sibi, &
parentibus, ira enim Arpinas Demosthenes omnium
societatum nulla est gratior, nullaque charior, quàm
ea, quæ est in Republica, vnicuique nostrum chari sunt
parentes, liberi, propinqui, familiares, sed omnium
charior patria, pro qua quis dubitet mortem oppetere,
si ei sit profuturus, & qui patriam adiuerint, auxerint,
certus est designatus in Cælo locus, vbi cum beatis om-
ni æuo fruuntur, &

Nescio, qua natale solum dulcedine cunctos

Allicis immemores, nec finis esse sui.

Stimulum etiam præstiterè Ciuitatum Vallis Clanarum
in Ætruria decora gesta, quæ nè dicam iacere, sed vel
incut-

v v

incuriosius tradi, vel minus expingi solentè ab ijs, quorum olim in eiusmodi scriptis elugubratio deludauit, & simul ut à quorundam assertis ira, studio, vel insultu editis ex monumentis diligentiorum eruditorum studio vulgatis explorata pro animi priuata voluptate, ac eruditione vindicarem. Quæ quàmuis ob magnitudinem animi tui minima re, & pondere fortasse censeantur, lætaberis in Urbium, ac familiarum vetustissimis principijs, qui origine, ac generosa Nobilitate suprâ cæteros fulges, potissimum quia plurima recensentur Senarum Reipublicæ egregia facinora, ex qua Clarissimam Familiam Dandinam originem duxisse compertum est. Etenim septingentis, & ultra elapsis annis Longobardis exactis libertatem pleniorē Senarum Ciuitas assecuta est, pluribus primarijs Viris Auctoribus, inter quos Dandinus ille Patriæ, nè dixerim Pater, seu lumen, prudentia, ac strenuitate memorandus, Castrorum Perolæ Dominus, Tatti, ac Montis Massi ad Senarum maritima, necnon Montis Ciani ditionis Volaterranæ, ut lapideæ Inscriptiones, insignia Gentilitia Senioribus comprobarunt, & Familiæ monumentis liquet. Primi enim consueuerunt Ghoti, Longobardique Ducatus, Marchionatus, ac fœuda de Republica optimè meritis impartiri, quod est indubitatum argumentum Magnanimos Dandinorum Auos extitisse præpotentes à longinquis temporibus, cum non sine labore, annorumque decursu Familiæ ad Dominia, Apicemque rerum promoueantur, quorum vestigijs Nepotes emeritissimi inhærentes sibi tamam nunquam perituram comparantes, securitati Patriæ, Ciuum sumæ consuluerunt. Aucta enim

enim Senensium diffidia Franciscus composuit hostibus
 profligatis, ac Petrus Dandinus Alexandro III. Senensi
 morum suauitate, fide summoperè gratus, quo vno ma-
 ximè ex Conciuiibus grauioribus, arduisque negotijs
 vsus est ad Cardinalatum euectus, vt nouitèr Adden-
 tes ad Ciacconium recensent in Vita Sacræ Romanæ
 Ecclesiæ Cardinalium per hæc verba. *Petrus Prasbyter*
Cardinalis titulo S. Sabini ab Alexandro III. Teste Patre
Alphonso Ciacconio Cardinalis renunciatus contra Hæreticos
Albigenses apud Tolosam in Aquitania Anno 1178. Legatus
est, sapientia, & doctrina clarus. Hunc fuisse de Domo
Dandini ex veteribus insignijs trium Syderum, Anti-
quorum traditione, ac ex sententia aliquorum, quos
inferiùs referemus, palàm est. Cuius ex Nepotibus V-
ghus Dandinus in Reipublicæ administratione, poten-
tia, opibus, animique virtute præcellens ad summum
gloriæ fastigium peruenit. David verò filius Hughi di-
uino Spiritu adactus sibi Diuum Galganum imitandum
præfixit & anno 1250. ad Cisterciensium Cœnobio
conuolans, eo fulsit splendore virtutis, vitæ sanctimo-
nia, doctrina, ac regulari obseruantia, vt Veneran-
dus, ac Beatus Populi, ac famæ persistentis vocabulo
enunciaretur, & Innocentius IV. Romanis diffusus in
augustam Perusiam profugus se, ac labentis Maiestatis
securitatem ipsius Orationibus, ac Consilijs crediderit,
& commendauerit, ac Urbanus IV. de frenandis Ci-
sterciensium discordijs ipsius ope, ac sapientia Bullam
signarit. Anno verò 1270. Ad Episcopatu Souanensem
Populo acclamante, ac Comite Aldobrandesco Aucto-
re euocatus latuit per biennium, adeò enixè Christi
humi-

humilitatem assequabatur, donec benigno Gregorij huius nominis X. Aretio residentis impulsu ad dignitatem capessendam arctaretur, cuius dexteritatem, rerumque admirati excelsi Senarum Patres Caroli Angloini de Senensibus in suspicionem lapsi propè Mænia copijs ex tēpore admotis, & Ciuibus rei nouitate percussis Episcopum Dandinum ad conciliandum Regis animum delegauerunt, qui Beatæ Virginis Senarum Patronæ ope nixus eo mentis ardore, ac spiritu ante ipsius Virginis Aram extra Mænia perorauit, vt radijs effulgere, & nouum, diuinumque hominem induisse Regi videretur, vt pertinax, ac in ultionem propensus Regis animus, Ducesque ad arma parati ad concordiam reducerentur, Regijs lilijs Dandinatorum Gentilitio Stemmati elargiis, meritis denique, & virtutibus clarus ad cælestia Virum profectò Venerabilem euolasse consensu traditum.

Verùm perpetuis odijs, ac ciuilibus armis scissa Senarum Republica, hæc insignis Familia in vetustissimam Urbem Cæsenatem recipitur; quod quibusdam ex Scriptoribus ansam præstitit Nobilissimæ Familiæ Bandinæ, siue diuersi Stipitis, seu vt alij veriùs autumant incuria, decursu temporum eiusdem agnationis egregios tribuere bello, togaque Viros, inter quos maximè emicuere Franciscus Equitis Salustij Bandini Nepos Bandinus, ac Germanicus Archiepiscopi Senarum clementia, ac doctrina Patres emeritissimi, ac Marius Bandinus, qui vnus ex strenuis Senarum libertatis Defensoribus expugnata Senarum Vrbe cum clarissimis Viris, Matronisque profugus inscriberet in numismatis, *Respublica Senensis*

in Monte Ilcino. De Bandina verò Familia Florentiæ cō-
morante Octavius Cardinalis Bandinus à Clemēte VIII.
1595. renunciatus, ac secundus Firmi Archiepiscopus,
eademque dignitate Petro Dino concessa Flaminia Le-
gatus creatus. Ex Familia Dandina emanauit litteratis-
simus Hyeronimus Dādinus Anselmi Equitis filius Præ-
latus Domesticus, & à secretis Pauli III. Casertæ, &
Imolæ Episcopus bis pro arduis, implicitisque negotijs
ad Regem Gallum, & bis ad Carolum V. Nuntius tran-
missus, & denique à Iulio III. an. 1551. sacra Purpura insi-
gnitus titulo Sancti Marcelli, iterumque missus ad Ca-
rolum V. de latere Legatus, de quo cecinit Ianus Vita-
lis.

Magnumque parat, dum præmia grata laborum

Dandine Vir clarissime

Et septem Geminis plandit tibi collibus ingens

Regina Roma Gentium.

Imolensem Ecclesiam Patri Anastasio Vberto ex Sorore
Nepoti Theologorum maximo tradidit, eoque vita fun-
cto, iterum moderandam suscepit inuidis fati immat-
urè raptus Anno ætatis L. à reparatione Mūdi MDLIX
Eques quoque Pompeius Dandinus consilio, manuque
egregius Filiorum Marci Agrippæ, ac Anselmi dotibus
clarior, quorum primus in vtroque iure peritissimus ad
Episcopatum Ælinæ Ciuitatis vocatus anno 1599. vbi
perpetuis Ciuium laudibus, omni æuo famæ, ac gloriæ
adolefcit. Anselmus vtriusq; Signaturæ Referendarius à
Gregorio XIII. in Gallia Nuntius, Bononiæ Vicelega-
tus, Perusiæ Gubernator electus, ac vnus ex Ponenti-
bus Sacræ Consultæ designatus. Pompeius Nepos Gre-
gorij

gorij XV, & Urbani VIII. Prælati Domesticus in peragendis, decernendisque negotijs prudentia clarus, Legum, ac sacrorum Canonum studiosissimus. Iunior quoque Anselmus D. Comitris Herculis Dandini filius morum probitate, ac maximo in re litteraria iudicio pluribus Italianæ Tribunalibus integerrimus Præses, Episcopus Ceruiciæ creatus, immaturæ anno ætatis 38. sui desiderium, reliquit Pater Hieronymus Societatis Iesæ in Patruina, Perusina, ac Parisiensi Vniuersitate, Philosophiæ; ac Theologiæ Lector, edidit de corpore animato, Eticam sacram, ac relationem Legationis sibi iniunctæ per Clementem VIII. ad Patriarcham, ac Maronitas Montis Libani. Redolens Auorum memoria in vigilantissimo, ac integerrimo Senogalliæ Aristite Mutio Dandino, qui Musis amicus, ac historijs versatus tanta decoratus, equabilitate, vt neque familiaritas contemptum pariat, neque dignitas affabilitatem pessundat comuni Populorum, ac Prouinciæ sensu Pauperum Pater, morum candore, ac prudentia famigeratus, structis in ea Ciuitate, ac Rochæ in Contrata ære suo ædificijs summopere liberalis.

Æquè in re militari Duces, Equitesque laudabiles ostentant potentia Dandinorum monumenta etenim, ijs posthabitis, qui longa serie annorum in R publica Senarum, tam pace, quam bello florere, ac etiam præterminis Oddo Antonio Dandino, qui opibus, famaue maximus anno 1525. cum Ioanna Borbona Excellentissimorum Marchionum Montis Sponsalia contraxit, eximium recensebo Militum Præfectum Pompeium Dandinum, qui à Carolo V. ob egregia in re militari facinora Eques auratus, Comes Palatinus cum

Prin-

Privilegijs amplissimis nominatus Aquila Imperiali sibi
 posterisque donata à Paulo, ac Iulio Ill. Romanum Ar-
 cium Romandiolæ Præfecturam sortitus emicuit forti-
 tudine, ac fide, ac strenuissimum. Vidit Marcum
 Agrippam sub eodem Carolo Equitatus Capiteaneum,
 ac Magistrum, qui in expeditione adversus Turcas
 chem clausit nunquam gloriæ moriturus, Hyacinthum
 quoq; Ducem Militum Custodiæ Magni Erruriæ Ducis,
 ac iuniorem Marcum Agrippam Dandinum Patruum
 tuum Equitem Melitensem in flore ætatis Turcharum
 horrem insensissimum, nec non Hieronymum equè Pa-
 truum tuum in Belgio, ac Sabaudia militia clarum, an-
 nē ingrato silentio inuoluendi Comes Hercules Dandi-
 nus, ac Comes Oddus Antonius Genitor tuus, an tu
 ipse, Agnatiq; sui Viri vndequeque clarissimi, ut fama
 tot gestorum inrer gentes diffusa à Bononiensibus, Peru-
 sinis, ac Cesenatensibus inter Patritios primi ordinis Gens
 Dandina dudū recepta generosa, ac incorrupta nobilita-
 te ita refulget, ita à seculis pluribus affluit diuitijs, ut me-
 ritò inter primarias Italiæ Familias iure recēdenda sit, que
 & Viros superius laudatos cōmendarunt ex Familiæ do-
 cumētis Abbas Libanorius in Vita Venerabilis Episcopi
 Davidis Dandini impressa Venetijs 1605. Pōpē Senenses,
 Apostille ad Cronicas Senarū Bisdomini. Sen iisdē Cro-
 nicis M. S. Episcopus Patritius, P. Vghellius, P. Ciacconius,
 & fama, veteresque cōprobant traditiones Seniorum.

Tu itaq; laudis eruītissime, qui verborū faciēdia, gra-
 tiaq; emines plurimū, opus breui dierum periodo con-
 sectum legere nē dedigneris, nouūque hoc benignita-
 tis tiræ argumentum patefacere, quod si amplitudinem
 tuam

suam consideres, innumumque offerentis deuinis
 perpendas te hoc denegatum ambigere neutiquam
 possum. Valeat teque, & nos ad ampliora Serua Patrie
 Amor, & Prouinciae ornametum.

DEL SIGNOR

Roma i Iulij M.DC.LXXXIII

FRANCESCO DINI

AVOCATO SANESE

Barla Lucianano Patria dante de medellano.

Z O W E Y O

del signor Francesco Dini Avvocato Saneese

A V E R E

Ritorno i ore i sette del tempo edare

O, eis dicitur o restituito sepo:

Est, et sunt restituito sepo anulo

Patrie sepo sepo del d'Fino sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

Est sepo sepo sepo sepo sepo.

xij
Sopra l'historic di Valdichiana
Attribuite all' ingegnosa Penna
DEL SIGNOR
FRANCESCO DINI
AVOCATO SANESE

Parla Lucignano Patria natia del medesimo .

S O N E T T O

*Del Signor Sebastiano Dante Priore, & Auvocato eruditissimo
di IESI.*

ERano i preghi miei dal tempo edace
O' già dispersi , ò nell'oblio sepolti :
Eran gl'auii rai nell'ombre auuolti
Fatti scempio crudel d'Euo rapace .
Fù sempr' il seno mio d'Eroi ferace :
Mà qual prò, se dal sen materno scioki
I patrij Colli abandonàro incolti ,
Portando lungi la LICINIA face.
E pur vollero i Fati , amica Stella ,
Ch'hoggi al Mondo risorga rediuiua ,
E quanto antica più , tanto più bella .
Hor tutto al tuo valor DINI s'ascriua ,
Se à chi vita ti diè vita nouella
Porge dotta la Penna all'hor che scriua.

In

In idem Argumentum historie Aetruschæ D. Frācischi Dini

EPIGRAMMA

D. Iosephi Radicini de Monte Georgio Bononiæ do-
ctissimi, & integerrimi Auditoris; & Romandiolæ
Generalis Locumtenentis.

I Prior implicitis DINVS disrumpere lites,
Presesque Aefinis dicere iura solet.

Sermonetanis, Nursinis, & Benenenti
Auditor Monaci, quaque Rahenna velus.

Frusinis, Romæ Index, & cetera norunt

Galli, atque Hispani, & qua fluit Arnus aquis.

Patria, LICINII Colles, ab origine Sena,

Nomen fama refert, quod laetet historia.

Gesta Varum, & CLANAS describis primus, & unus.

DINE ibi laudatus primus, & unus eris.

In historijs Vallis Clanarum D. Francisco Dino vulgò ascriptis

DISTICHON.

D. Petri de Melioribus L. V. D. Sarnanensis,

A Specta Demotribi, fidus Baldo, atque Camenis
DINVS Clanarum primus in Historia.

Alle

Alle Glorie del Sig. Auditore

FRANCESCO DINI

PER LE HISTORIE DI VALDICHIANA.

Alludendo all'Arma del medesimo formato da vn GI-
GLIO; che regge vna CROCE coronata con
duo STELLE.

MADRIGALE

Del Signor Giouanni Peci Vice Podesta del Monte Santo Vito

D Alle Tosche riniere
Stemprando eterni inchiostri
Con suo nobil pensiero
D'Ignoranza Letea calcando i Mostri
Cinto il fronte d'alloro
In questo Regio Suolo
Venne DINI à trattar penna erudita
Arricchito lo Stemma, hà il Giglio d'oro,
E di gloria sul Polo
S'hebbe per scopo il ver con face vnita
Arderan sempre più fulgide, e belle
La CROCE coronata, e l'auree STELLE.

LXXV

Nel publicarsi l'Antichità To-
scane, composte dal Sig.
Dottor Francesco del
Sig. Pietro Dini.

Si scherza sù l'Arme, e si lodano alcune Ope-
re dal medesimo composte.

O D A

*Del Signor Dottor Emilio del Signor Marc' Antonio de No-
bili Gentiluomo, & Accademico eruditissimo di Lese.*

COn ardente desio dall'alto Cielo
Delle Diue d'Apollò Arco, e faretra
Imploro acciò per l'etra
Risuoni il mormorio vie più sonoro,
E lungi fian da me le gran tollie
Odi Cadmo, odi Tebe altro bugie.
Mà con arguto suono è veritiero
Con le Pieridi sue il Dio di Pindo
Sparga dall'Arno all'Indo
Il Nome di FRANCESCO reso altero
Nell'Italiche Oure, oue rimbomba,
E la fama dà il fiato all'aurea Tromba,

Ond'io

Ond'io sempre le corde del sonare
 Vò tessend' Hinni al suo bel Nome adornar
 Più che di luce il giorno
 Di virtùdi, e di glorie assai ben rare,
 Che mostra homai, che nel Castalio loco
 Fà il suo buon plectro ogn'altro aceto roco.

FRANCESCO à i gran fulgor di sua virtude
 S'offusca di Solon l'antica fama,
 Se inuitrà Altea ti chiama,
 E nel suo giutto sen lieta ti chiude
 Minerua altera del Licinio oliuo,
 Per te nell'Esia impetra il grido Argiuo.

Così n'andarà la tua gran fama à volo
 Il nobil dire, è l'armonia sonora
 S'vniran Serti di Flora,
 E quei dell'Esio, e del Sanese Suolo,
 A te 'l Colle Licinio, oue Minerua
 Gl'Aui adorar, vn ferto d'Or riserva.

Folle son io, che à Delfica tua lira,
 Sì perfetta nel suon non può bramare
 La Musa mia recare
 Più gloria, ouero honor, mentre rimira,
 Che qual Ione nouel in Prose, e in Carmi
 Decanti Storie, & il valor dell'Armi.

E se dell'Esio, e suoi Castelli illustri
 Tessi le glorie, e in Versi scrui i pregi,
 Ben tra gli huomini egregi
 Ascritto, le tue lodi in lunghi lustri
 L'Esio decanterà, e l'Esia auito
 Per te gonfio n'andrà oltre del lito.

D'antica Nobiltà germe glorioso
 L' **DANDINO** Eroe con degna ricompensa,
 Quàl serba à te i chi imminente
 Nel tuo Carme erudito, & armonioso
 Degli Aui sua gloria approui, & mostri
 Homer verace in eruditi inchiostrì,
 Mà il primo nò, ne forsi tu sei stato
 Il più degno trà **DINI**, e Siena dica
 Di Famiglia sì antica
 I Patritij guerrier, lo Stuol rogato
 Le Carte Signoriste è il libro d'oro;
 E de' Leoni principio con l'oro.
 Il primo **DINO** fu Campione audace
 Con Goffredo Buglion la Sacra Croce
 (Di Soliman, del Trace,
 Per rintuzzar l'ardir reso sì atroce)
 Tra Crociferi prese, e in Isdraelle
 La **CROCE** inalberò con le due **STELLE**.
GIANNI, e **DINO**, da cui **GIOVANNI** prode,
 Indi **FRANCESCO**, e poi **PIETRO** chule reso,
 Che col Grifolo accelo
 A sostener la libertà con lode,
 Quest'è tolto alla vita, ei con consiglio
 In Lucignan vò à terminar l'esiglio.
 Siena d'Eroi seconda, hor se produsse
 Di scienza vn Corifeo al par d'Atene
 Esultar li conuiene,
 Se l'ignoranza il **DINI** suo distrusse
 Da quei hebbe l'origo, e in Siena apprese
 Le scienze, e'l metro ond'immortal si rese:

INDEX

INDEX

AUTORVM.

Qui copiose in Opere referuntur.

- A**ldentez ad Platinam hist. Pontificum.
 Adriani Storie Fiorentina.
 P. Albertus Italia.
 P. Alberto Lazzari Domenicano delle cause, e origini delle guerre.
 D. Alexander Spinus de solemnitatibus in eadem & adveniens Alexander Tetracinius variisq. resolutionum.
 Annali de Cappuccini.
 P. Annus Viterbiensis antiquarum & super Beronii
 P. Antonius Possevinus apparatus sacra.
 S. Antoninus hist. Florentina.
 Antonio Brucioli Plinio volgare.
 Appianus de Bellis Civilibus.
 Aristoteles Politicorum.
 Ascensus Commentaria ad Horatium.
 Augustinus, Datus Senensis hist. & Epistolę.
 Augustinus de Nuptiis.
 Aulus Gellius noſtrum Aſtipicatum.

Baldus

B Aldus in Commentarijs, & consilijs
 Bartolus in Commentarijs, & consilijs
 Barbatius consilia.
 P. Bartholomęus Bassus de felicitate Florentię.
 Abbat Bartholomeo Machioni Chiusino, Risposta al P. Abbate
 Camarrini, sulla risposta a Signori Sanesi.
 P. Barbieri Vita di S. Agnese Polistrana.
 Benci Storie di Monte Pulciano.
 Bernardus Rucellius de re rustica.
 Bisdomini Croniche di Siena M. S.
 Biondi da Forlì Istoria.
 P. Bonfigliori M. S. nella Libreria di S. Martino di Siena.
 Butali da Vesconi Aretini.
C Cardinalis Burghesius, Epistolę in Bibliotheca S. Martini.
 P. Ciacconus Vita Pontificum.
 Capisoli nella Cancellaria di Luogovernatore.
 Capicinus Latro Decisiones.
 Castrensis Consilia.
 Carolus Sigonius de antiquo Iure Italię.
 Cavalier Fontana del Monte Citorio, Discorso ad Innocentio
 XII.
 Cini Vita di Cosimo Primo Gran Duca di Toscana.
 Cicero de legibus, & contra Rullum.
 Cipriano Manenti Storie.
 Cluerius Antiquitatem Aetnarię.
 Collenuccio Storie Napolitane.
 Crisostoro Landino Plinio volgare.
 Crisostoro da Forlì Cronica.
 Cornelius Tacitus.
 Curtio Inghirami antichità Toscane.

D ^{Encher.}
Diodorus Siculus
Dionysius Alicarnassens.
E ^{asti Senenses.}
Florus Epitome.
Francesco Saxsanino dell' Antichità del Mondo.
P. Franciscus Carrera Cronichę Pontificum.
Fontanella Decisiones.
P. Fortunio Croniche del Monte San-Sanino.
Frontinus de Coloniaj, & Stratagem.
Fulnius Ursinus de Nobilib. Familijs Romanorū.
G ^{enehardus in Cronicis.}
Abate Gamurrini Aretino Famiglie Vmbre, & Toscane.
nell' Istoria di Arezzo M. S. appresso più Letterati Aretini.
Gherardus Vossius.
Giraldus de Sepulchris.
Gionanni Villani Storie Fiorentine.
Gionan Battista Vannini Scrittura M. S.
Gimceiardino Storie di Firenze.
H ^{onorato Fasciello tra le Lettere di Gionanni Turchis}
Horatius Flaccus Ode.
R ^{Iacobus Grifolus Orationes.}
D. Iacobus Balducius Forolinensis in eruditissimis
observationibus ad Consilia Ramonij.
Iacobus Cardinalis Amannacus Papiensis Epistole.
Iannus Vitalis Epigrammata.
P. Ioannes Bassieres Societatis Iesu, Cronichę Principum.
Iuguria Thomasi Storie di Siena.
Iunianus Malus de Verborum proprietate.
Iustinus histrig.
Iuuenalis Satirę.

P. Lan-

P Landucci Selua Leuetana, & Cronicon breue.

▲ Lauri Storia di Cortona.

Lelius Mancinus, *Questiones geniales.*

Leonardus Aretinus *historie.*

Abbas Libanorius, *Vita Venerabilis Serui Dei Davidis Dardani.*

Libro delle Riformationi di Lucignano.

Lipsius *Politicorum.*

Epitome Liniana.

Lucius Faunus *antiquit. Roman.*

P. Lucas Vnadinghus *de Scriptoribus Ordinis Minorum.*

M Acrobatus *Saturnalium.*

Mambrino Roseo, *Storie Napolitane, & aggiunte al Tarcagnotta.*

Malespina, *Storie Fiorentine.*

Mancinellus *Commentaria ad Horatium.*

Marc Antonio Guignes *Idrographia M. S.*

Marc' Antonio Missaglia Milanese, *Vita di Giovanni Medici Marchese di Marignano.*

Mannozzi dell' Acre, e Sito di Foiano.

Marco Guazzo, *Historie, e Cronica.*

Martialis *Epigrammata.*

Mascardo *Arte historica.*

Mastrillus, *Decisiones Neapol.*

Mesa *resolutiones.*

Minati *Storie M. S. di Monte Pulciano.*

Michael Buchingerius *Historia Ecclesiastica.*

N Atalis *Comes historie.*

Natta *Consilia.*

Cavalier Nini, *Guerre d'Italia M. S. nella Libreria del Nobile*

Servius super Aeneida.

Silius Italicus de bello Punico.

Spondanus ad Annales Baronij.

Strabo Geographia.

Stephanus Disanius de Urbibus.

Surdus Decisiones.

Suetonius Vita Caesarum.

T *Arca notra Storia Vniuersali.*

Tholofanus de Republica.

Thuanus Historie.

Tiragnellus in annos in dies geniales, & in l. 2. Coniub.

P. Torrellino, Storie.

Ser Tosi d' Andrea da Sinalunga, Contratti nell' Archivio di Siena.

D. Advocatus Tonsus Aefinus Ad. S.

P. Torelli, Secoli Agostiniani.

Traiano Boccalini, Relationi di Parnaso.

Cardinalis Tuschus Praeficarum. Conclusionum.

V *Alerius Maximus.*

Valla Commentaria in Salustium.

Vetruvius Architectus.

Virgilius Aeneidum.

P. Vghellus Italia Sacra.

Vittorius Mutius Lucinianensis in erudito Tractatu de Fortitudine, & de Re militari.

Volaterranus Commentaria Urbis.

Volfgangus Latinus de Republica Romana.

Volferus de Rebus Boicis.

D. Auditor Vrceclius, Consultationes.

Z *Quara, Annales.*

EX commissione Illustriss^{mi}, & Reuerendiss^{imi} Doⁿⁱ
mini mei Mutij Dandini Episcopi Senogallien^{sis}, &
Comitis attentè perlegi, ac sedulò animaduerti Librum,
cuius titulus est, *Antiquitatum Aetnurg^{is}*, scù *De Situ
Clanarum Fragmenta Historica*, nihilque in eo reperi,
quod Catholicæ Fidei, sanæque Doctrinæ aduersetur,
ac proptereà dignum censeo, vt typis dari possit. Datum
in Conuentu Sanctæ Mariæ Gratiarum propè Senogal-
liam die 8 Septembris 1695.

*Ita est Ego Frater Laurentius ab Aesio Ordinis Minorum
Scribtoris Observantiæ Sacræ Theologiæ Lector.*

Imprimatur,

Laurentius Bolis Vicarius Generalis.

Imprimatur,

F. Hyeronimus Maria Vrbinati Scruius Vicarius Sancti
Officij Senogalliæ.

DE SITV CLANARVM.

Clanarum Fluuius Glanis Tacito, Glanicus Alexandrino ferè Ætruriæ medio, vt in vbere Sinu in Lacus, ac Paludes extensus per contrarium, ac diuersum cursum Nauiculis patens ad Orientem, & Septentrionem fluit, olim Lacus Clusinus per veterem Clusij ditionem propè Orbeuetum Palea amne commixtus in Tiberim tribus milliaribus relicto nomine trans Aretium in Arnun diffunditur; Romæ, ac Florentiæ exundationibus memoratus Tiberio Regnante, orantibus Florentinis, & Legationibus Coloniarum, ac Municipiorum, resolutio aluco demotus in Arnun transferretur.

Tac. lib. 3. in fin.

Varijs collibus circumdatus, Arboribus, & Pomarijs confitis, viniq; albi, & vermiculi qualitate, copiaque clarus

A maxi

Plin. lib. 14. lib. 13
c. 2. & 5.

Macr. Satur. lib. 3.
Beroald. Rut. de
rerukt. lib. 3.

Strabo lib. 5.
Lel. Mancinus disq.
Gentiles cap. 302.
cent. 3.

maximè Politiani, & Luciniani, & vna olim dicta *Talpana*, & *Consciminia Aretina*. Olearum quoque prædulci succo in ea parte, qua ameno colle Licianum fundit oleum, cum *Licinie gloria præcipua Oling*, Plinio, Macrobio, Rutilio, cæterisque laudatæ.

Regio venationibus frequens, delicijs vndeque affluens, Situ potissimum in locis aquis palustribus remotis, acris subtilitate, ac hilaritate, fontibusque irriguis saluberrimo, vt agri beatitudinem agnouit Strabo, & exornat eruditissimus Politianus.

In amplas, fructuosasque spatietur planities Aretinas, Vallis Chij, Fluennæ pingues Florentinæ, Senensisque ditioris fines abluentis, Clari Politiani ad lacum vsque Trasimenum Augusta Perusia, & Anibalis victoriæ fama superbiens spatio vltra LXX miliaria in longitudinem, latitudine verò circiter XX à finibus Tipherni ad montana Scytonij.

Ciuitatibus, ac Oppidis circumfulis verustate, opibus, memoria sæliciter gestorum insignibus, Cortona, Clusio, Are-

Aretio, Politiano, Luciniano. Etenim
 relicta Græcorum leuitate, dataque
 antiquitati venia, quæ miscendo huma-
 na diuinis rerum exordia augustiora
 faciat, *Linio, Strabone, Polibio, Diodo-
 ro, Plinio, Dionisio*, Etruscos liquet
 vetustissimos esse, rerumque copia af-
 fluentes, à quibus aras, ritus, diuinatio-
 nes habuit prisca Italia in utramque ma-
 re vergentes iam non Terras solum, sed
 mare per totam Italique longitudinem imple-
 nisse fama, ab Alpibus ad fretum Siculum,
 & Marcinam condidisse inter Sirenulas,
 & Posidoniam, & à Iuriente ad Sillarum
 annum triginta millia passuum agrum Pi-
 centum urbibus, oppidisque insignem, &
 Campanum fuisse Tuschorum, & Capuam
 olim Volturnam, & Nolam in potestatem
 rede gisse, latè maris dominos Sardiniam,
 Corsicam, Aetaliam: ut Legati Samni-
 tibus missi ad generalem Tuschorum
 Conuentum ad Fanum Voltumnæ pro-
 fecti sine, illos gentem Italique Armis, Vi-
 ris pecunia, propotensem, & apulensissi-
 mam.

Populos diluuij traditione horrore per-
 cullos in ea regnasse per nemora, ac

*Liuius lib. 2. & 6.
 Serabo lib. 5.
 Polib. lib. 2.
 Diodor. lib. 12.
 Plinius lib. 3. c. 5.*

*Dionis. Halicarn.
 lib. 1.
 Lucas de Linda.
 Gritius Hist. Etrur.
 fol. 2.*

Liuius lib. 10.

Montium cacumina, quos Umbros dixerere, quod imbribus superfuerant, quos exegere Pelasgi Teisalia Populi tribus circiter Sæculis ante Troianum excidium, hos Lydi Duce Tirrheno Achis Lidorum Regis Filio fame, & multitudine populorum ad quærendas Sedes adacti, qui ferè septingentis annis ante Urbem conditam Agillina potiti, Cere denominauerunt, & Tarconti Tirrhæni Filio demandatum, quod duodecim Urbes conderet in locis munitis, copiaeque rerum luxuriantibus. Verùm quia, ut perhibet Strabo, incurfantibus prædorum Nauigijs, ne exuuijs fierent Latronum haccantium ad turmas, ac Piratarum illi Urbium Conditores maritimas effugiebant, oras, solam Populoniæ ex Tusci primam ad mare fundasse, in qua tuis iacerent propugnacula ad repulsandas insidias, interim confedisse in Urbibus Umbro- rum, ac Pelasgorum, quibus plurimas, atque optimas occupasse disserit Dionysius, easque præcipuè inaccessibiles, & signanter Cortonam Stephano, & Dionysio Croton fortunatam, & amplam, quæ agrum coleret aptum Pascuis, & qua utebantur.

Strabo L. C.
L. C.
L. C.

Strabo L. C.
L. C.

L. C.

Steph. de Urbibus.

utebantur Pelasgi arce, ac munimento
aduersus hostes, & ut Etruræ Metro-
polim Tusci dixerent Tirrheniam: hinc
rectè Herodotus Dioniso relatus asserit
Crotonienses ad suam ætatem solicos vi-
lingua Pelasgica, Polibio Cirtonium, Si-
lio, Coritonia.

Pænus nunc occupet altor.

Arresi muros Corithi nunc diruat arcem

Æne Clusina petat.

Et alibi

Ergo agitur raptis præcepis exercitus armis

Lydrum in Populos Sedemque ab origine Prisci

Sacrata Corithi, iunctosque à sanguine Aurum

Alconios Italici permixta stirpe Colonos.

Clusium quoque in ditionem redegere

Tirreni, quod, ut Auctor est Liuius

olim Cameri appellabant ab Vmbribus

Camertibus extructum Polibio, Fronti-

no; Cluerio memoratis à Cluere, quod

in prima ætate Aramee pugnam indi-

cet cum victoria, cuius agro, veterisque

Cortoneæ ad fontes Tiberis primam

sibi sedem statuisse comprobatur Dioni-

sius, quia Situs lætus pabulo, minutæque

in ea ætate præ ceteris Urbes sub mon-

tibus

*Silius lib. 4. & 5.
de Bello Punico.*

*Volater. Com. Urb
lib. 5.*

*Ridolphin. prax.
rec. cap. 15.*

*Laur. Hist. Cort.
lib. 1.*

*Lib. 10.
Polib. lib. 11.
Front. Stratag. l. 1.
Cluer. lib. 2. f. 567.
Ital. antiqu.
Plin. lib. 15. c. 29.*

P. Ann. Viterb. de
Reg. Affir. & super
Mirsilum cap. 2.
Monalden. hist. Or
beuet. lib. 1. fol. 13.
Lel. Manc. dicto
cap. 300. n. 30. fin.

Plin. lib. 3.
Volater. lib. 5.
Ann. de Antiqu.
Etrur.
Silius lib. 8.

tibus tuæ sibi finitimæ ad auxilium pa-
rata, & ex recentioribus *Annas Alber-*
rus, alique post *Herodotum*, & *Dioni-*
sum scribunt, in *læna Tiberis* parte con-
sedisse sub Appenninis Aretinorum per-
que vberem Clanas oram diffusos agri
felicitate, Pagorumque frequentia alle-
ctos per propinquas, remotioresque re-
giones famam triumphalem, ac arma
victricia circumtulisse, & Crotonam
fuisse Arcem, & Metropolim, cum
potentia, ac vis Armorum Populi il-
lius etiam ante Urbem conditam,
Portenæque Lucumonis Clusinarum
Regibus exactis latis indicent plu-
rimos Lydorum, primosque nedum
genus, sed virtutem, opesque
Posteris transfudisse, ac gloriam
militarem; Et describit *Plinius Vo-*
latirrhæni cognomine Etrusci in eadem
parte *Vulsinenses*, nempe Tirrhæni an-
tiquiores (ut *Annas perhibet*) ab *Æ-*
thercis rebus, sacrisque propè Vulzi-
nios in finibus Clusinarum, ut malè
Volaterranis, & post eum *Scribentium*
vulgus legant *Volaterrani*, quorum ager
ultra LXXX Millaria Vulzimis distans
in

in remotiori parte post Clusinos ad
mare protrahebatur, nec dissentiunt
Silius, Virgilius

Æneid. 7.

Cortona Superbi

Tarcontis Domus.

Hunc illū Coritibi Tirrhena a Sede profectum;

reiecto etiam moderni Cluerij fig-
mento de Ætruria circumpadana,
trans Appenninum, in qua primi
Lydorum sibi locum parauissent,
cum Strabo describat, *Tuschorum fines*
sub ipsis Liguria Montibus in Adriaticum
Sinum proprio Mari capere originem, at-
que Tiberi, & Pisas primam Tuschorum
Urbem ad Occasum Polibio, Plinio Lu-
nam usque ad Ostiam: & modò, ut aiunt
de Tiberi ad Macram: & docet Liuius
Tuschos (auet is numero, rebusq;) incoluisse
Urbibus duodenis prius cis Appenninum ad
inferum Mare postea trans Appenninum,
totidem, quot capita originis erant Colonia
missis lato Imperio, & Armis felicibus,
quia in summa fortuna id æquum, quod
validum sua retinere priuata Domus de
alienis certare regiam laudem esse; ideo-
que

Tac. Ann. lib. 15.

Cluer. lib.2. Ital.
Antiq.
Tiraqu. Annot. A-
lex. ab Alex. dies
geniales lib.3.
Tac. Ann.2. 13.
Ann.3.

que duodecim illis Principibus Citi-
tatibus, eorumque Lucuminibus, si
quid consultò opus foret propè Vulzi-
nios Concilium frequenter indiceba-
tur, & sedendo vincerent, vt de Ro-
manis *Cato plura consilio, quam vi perfe-*
cisse magnos Viros, pluraque in summa for-
tuna consilijs, quam telis, & manibus ge-
ri. In lucis quoque, & ad Fanum Vol-
turnæ concilia, ac Sacra Dijs conficie-
bant Thure focis committo, luci à
lucendo dicti, & recenset Poeta.

Virgil. *Æneid.*

Lucus in Vrbe fuit media letissimus umbra.
Et alibi

Tēplū augustū ingens centū sublime columnis,
Horrendum Siluis, & Religione Parentum,
Hoc illis Curia templum.

Tholof. de Rep.
lib.2. cap.6.
Dent. cap.1. Ruth.4

nempe lucum nobilem augurio Sacrum
Patrum Religione venerandum, vbi
Iudices conuenirent, quorum alij sub
aperto Coelo, Lacedemonij sub humi-
li tecto iudicia exercebant, vt primum
in ampliori forma Prætorium fuerit
Lutetiæ Parisiorum institutum. Pleri-
que veterum propè Portas Curiam
consti-

constituere ab *Ædificijs* remotas, Iu-
dæi in foro Ciuitatis, per Tuscos ex-
clusis *foeminis, cum non imbellem tantum,*
& impari laboribus, & consilij Sexum,
sed si licentia ad sit senum ambitiosum po-
restatis anidum, quamuis apud Spartas
Mulieres sententiam dicerent, & apud
Athenienses, Gallos, Germanosque, ac
Ægyptios, & de Iustiniano, qui Theo-
doram Coniugem in rebus habuit par-
ticipem, quod inhonestè factum, etiam
ob fragilitatem consilij, voti lub-
ricitatem, secreti periculum, & nè
destruant iustitiam ad nimiam pietatem
procliues. Verùm Romanis minùs re-
ctè improbata Lucumorum, Senato-
rumque consilium insimul, ac domina-
tio cum ijs Romulus Aristocratiam,
Domocratiam, siuè Monarchicam pro-
posuisset, hanc elegisse, Lilius, Ta-
citus memoriæ commendarunt, quod
in cæteris verustissimis Populis obser-
uatum scripsit Aristoteles, quibus legi-
bus Tuscorum fama, ac Sapientia adè o-
mentes, oculosque Populorum in ad-
mirationem attraxit, ut sicut Athenas
tota Græcia, Spartam Lacedæmonia, ita

Tac Ann. & de
Mor. German.

Polid. Virg. de in-
uent. lib. 8.

Lipius lib. 3. po-
lit cap 3.

Tiraquel. in leg. 3.
Coqub. num. 64.

B

apud

apud Hetruscos Romana Pubes tota
conflueret; ut ibi incrementa Nobili-
tatis hauriret, ubi patebant rudimenta
virtutum, interque Hetruriz capita,
Dionisio, Liuiο recensentur Clusium,
Aretium, Cortona.

Troiaq; excisa, Aeneas, Rutiliq; ad Fiorētes
Tuscorū opes confugiūt, ut cecinit Maro
Qui Menia Clusi

Geruius sup. Aeneid. *Extremas Corinthe penetravit ad Vrbes,
Lydorumque manus collectos armat Agrestes*

At pulsus Regibus, Senatus, missis Lega-
tis, Aretinos enixius rogauit, nè fra-
cto iam, fugatoque Tarquinio suppetiæ
mitterentur, si quidem Patribus explo-
ratum vi sua inniti Principes omnia sci-
re, omnia exequi, scire impune ra-
pere, publicæ nomine utilitatis,
subsidiarumque aliena extorquere,
quorum sensus impium scrutari, & si
quid occultius parant, ijs opes missi-
gestique honores pro crimine, & ob virtu-
tes certissimum exitium, quia tristitia in-
bonos, & pœa apud deteriores esse. Tarquinij
interim Porſenam Clusinum Lucumo-
nem

Tacit. lib. 3. Hist.

sem hortantur, nè eiusdem Sanguinis,
 nominisque Viros exulare pateretur, nè
 modum pellendi Reges lineret inul-
 tum, nihil excelsius, nihil supra cetera
 equari summa infimis facis libertatem,
 ipsam habere dulcedinis ferenda Regum
 ingenia, nec vsui crebras mutationes, quia
 boni Principes voto expetendi, qualescum-
 que tolerandi; Igitur ut exornat Dioni-
 sius Porsena Vir arrogans præ diuitijs
 maximo Imperio, & pecunijs conuen-
 to ex propinquis Hettrurix aruis com-
 meatu statim ad Urbem Castra mouet ra-
 tus cunctatione opus non esse, ire ipsum
 & opponere Imperatoriam Maiestatem ces-
 suos, ubi magnificientia summum vidis-
 sent, namquam alias Teste Linio tantus
 terror Senatum innadit adeò tum res vali-
 da Clusina erat, & magnum Porsena no-
 men.

Tac. Ann. lib. 3. &
 lib. 12.

Tac. lib. 1. hist.
 Ann. lib. 2.

Liu. lib. 3.
 Sil. lib. 8.

*Et antiquis Romanis Menibus horror,
 Clusinum vulgus cum Porsena magne iubebas,
 Cecinit Silius,*

qui iam propè ingentibus copijs aderat;
 & Tarquinos manu reducebat, & ca-
 pto

pto ianiculo firmioribus præfidijs munito, Latinisque profligatis, si cum profugis una Victores irrupissent, Urbe potiti illa die fortasse fortunæ ludo datum fuisset tot posterorum clades auertere, iacturam comunis libertatis vindicare, & latius vbiq; ferre nomen, & gloriam triumphalem, par euentu Annibal post Romanarum exuviarum in aceruos, attritas aceto, celoque Alpes, Consules trucidatos ad Urbem adactis copijs longè expetitam prædam præterit inconsultus, satis auctoribus, nè Romana Virtus, viresque fractæ præberent exteris argumentum, proculcandi futuræ orbis moderatrici amplitudinem, ac Maiestatem.

At Ruinulidum Virtus magis in aduersis prospecta, Coclitis fortitudo, Martij temeritas gloriosa, Tarquiniorum de auertendis pacis futuræ consilij calliditas fugitiosa fregere Victoris animum, qui receptis Obsidibus fædere inito, Romanos libertate donauit, ut cognita virtute eius, æquè cognosceretur animi magnitudo, ac liberalitas, eodem cum Romanis Porcenæ exemplo

Florus Epit.

Inst. lib. 18:

plo, parta apud Terentinos Victoria,
captiuis dimissis, vltus est Pyerhus, cum
non regia tantum, sed infinitæ virtutis sit
odia vincere beneficijs, at Senatus missa
sella eburnea, sceptro, corona aurea,
Triumphali Veste, qua Reges ornati
incedebant gratiam Porſenæ inſueta
munificentia pompa ſibi magis concili-
andam cenſuit, vt Aretinus regionis
gloriam, factique dignitatem præno-
ſcens nullo vnquam, ait, Imperatori, vel
genti Populus Romanus obſides dedit ad
pacem impetrandam.

Leon. Aret. hiſt.

Verùm Porſena ſibi proprium paraturus
Imperium, diuiſis copijs, expeditionem
filio Arunti commiſit aduerſus A-
ricinos, qui veſtigia Patris, animique
virtutem imitatus, pluribus hoſtium
trucidatis, inter ipſos cecidit haud inul-
tus nunquam ſanæ moriturus; Por-
ſena inærore, ſeu mortis memoria du-
ctus, vt ex M. Varrone deſcribit Plin-
nius, ſub Vrbe Cluſio monumentum reli-
quit lapide quadrato, ſingula latera pedum
lata trecenum, alia quadragenum, inque
baſi quadrata, intus labyrinthum inextrica-
bilem, quo ſi quis improperet ſine glomere
lini

Dionif. lib. 5.

Plin. lib. 36. cap. 17.
Girald. de Sepul.

lini exitum inuenire nequeat, supra id quadratum Pyramides stant quinque, quatuor in angulis, in medio una, in imo laterum pedum septuaginta quinque, atque pedum centum quinquagenum, ita fastigiatæ, ut in summo Orbis enens, & petasus unus omnibus sit impositus, ex quo pendens excepta catenis tintinnabula, quæ vento agitata, longè sonitum referant, ut Dodonæ olim factum, supra quem Orbem quatuor Pyramides, quarum altitudinem puduit adijcere -- adeò vesana dementia quasivisse gloriam impendio nulli profuturo; Præterea fatigasse Regni vires, ut tamen laus maior artificis esset, portentosissimum humani ingenij opus supra Ægyptias Pyramides, ac Cretensem Dedali Labyrinthum: Nec Veterum opinione comperitum Porfenam animi impetu percitum se proprijs fodiisse armis, ut in Phesulanis antiquitatibus, quas ab Auis mordicus Annij tempore confectas è sinu terræ Scornellæ propè Volaterras edidit audax Inghiramus, merito apud graves Viros dubiæ, lævisque fidei passim habitus, Porfena Viro secundis, aduersisque iuxta famoso.

Sed

Abb. Machionus
Apologia ad Gamurrinum.

Curtius Inghiramus
anticu. Struriz.

Sed anno ab Vrbe condita CCCLXIV.

Aruns Clusinus de ordine patritio iniuriam Vxori Lucumone inflictam indignatus dulcedine vini allectos conuocat Senones Patriam oppugnaturus, qui Italico vino gustato admiratione tantæ dulcedinis sumptis armis in Colles, qui talem pingerent fructum, impetum fecerunt. Gens numero, & natura ferox moribus incondita, ad hoc ipsa corporum mole, & Armis ingentibus adeò terribilis, vt planè ad hominum interitum, & Stragem Urbium nata videretur. Clusini autæ memores gloriæ militaris, pactæque cum Romanis Societatis ad spem victoriæ, ac libertatis euecti, nuncijs Romanis missis è muris erumpunt, Gallos aggrediuntur, & Mænijs arcere conantur, Romanorumque legatis mordicus exponunt Senones *quantum præ ceteris mortales Galli virtute præstarent pacem non aspernaturi, si partem finium latius possideant, quam colant Clusini concedant.* Sedemque vbi tandem consistere datum sit, *Ius in Armis, omnia fortium Virorum esse;* At Legatis dissidentibus,

Zonara Ann. lib. 2.

compertisque hostibus duris ad defensionem, & propugnationem paratis ad Urbem contendunt, Legiones Romanorum sternunt, profana Sacris confundunt, Senatoribus caesis, animis Latinorum semper infractis, *scire volentibus Dijs, an Romana virtus promeretur Orbis Imperium; quæ victoria, indomitæque Clusinarum vires palam indicant, quantum ea tempestate supra Romanos, Gallosque virtute vna esset Clanarum Princeps Ciuitas validior, potiorque.*

Liuius lib. 9. & 10.

Verùm anno CCCXLIV. à Romanis Tuscorum viribus attritis, vt vniuersis quies quæreretur *Perusia, Corsona, Aretium, quæ vt inquit Liuius, ea ætate ferme capita Populorum Hatrurigerant pacem petiere.* Et de Anno CCCCLX. iterùm *Perusia, Aretium, Vulzinium,* quas idem Liuius vocat *Urbes validissimas.*

Polib. lib. 1.

Interim Galli iterùm varijs, diuersisque tempore incurfibus Aretium, Clusium oppugnare aggressi Lucio Prætore propè Aretium cum Legionibus trucidatō haud victi Tusci, nec Victores recedunt,

cedunt, hoc traditum, nec vnum de
tot superuisse, qui incensam à se Vr-
bem gloriaretur.

Polib. lib. 2. seq.

Indomiti verò Lucumonum animi nouis,
Ducibus Aretinis exarsere odijs, *He-
truriam* inquit *Linus* rebellare ab Aretinorum
seditionibus motu orto, ubi *Licinium*
Genui prapotens diuitiarum inuidia
pelli armis captum est, an hæc pollens
familia eadem sit Liciniorū Urbis igno-
ramus, quam vetustam, & latam com-
mendat *Volaterranus*, & refert *Tullius*
ad *hastam* vendi sub *atrijs Licinij*, ac in-
ter agrum *Tarquiniorum*, qui inter Vr-
bem, & *Tiberim* Marti consecratus
Martius Campus fuit, ac forum Co-
lumnæ ad viam *Flaminiam* propè Col-
liculum à citandis *Tribubus*, & Cen-
turijs in Comitijis *Citorius* dictus per
Silvam Liciniam ad iucunditatem aber-
rantes de summis rebus Sententiam
dicturi *Romulidum Seniores* insimul
conueniebant, vt etiam desumitur ex
manuscriptis Viri plurimæ eruditionis
D. Iulij Cæsaris de veteri familia *Ton-
sa Prioris*, & *Aduocati Ælini*, & tra-
didit ex *Numismate Vrsinus*, ubi quod

Liuius lib. 10.

Liuius lib. 2.

Cic. ad Att. ep. 16.

Fulu. Vrsin. de
Nob. Fam. Rom.

C

vltra

Eques Fontana ad
Innoc. XII. disc de
Monte Citorio.
Seru. Antiq. Rom.
Volater. lib. 5.
Luc. Faunus An-
tiq. Rom. fol. 666.

Par. Gamur. Fam.
Vmbra, & Tusc.
de Fam. Cilnea, &
Licinia.
Abbas Marchionus
Clusinus in respon.
ad Gamur. fol. 7.

ultra Siluam *Liciniam* in denarij altera
parte expressa sunt septa, siuè Cancel-
li Comitiorum, quibus Populus suffra-
gium laturus includebatur, quod est
argumentum potentiae, ac dignitatis
Liciniorum, quorum plures primarios
in Republica Duces, ac Principes cæ-
teri recensent Annalistæ.

Quidam opinantes fuisse de Ciuibus Aretij in mendosis Liuij Codicibus legunt
Cinium Licinium genus. In dubium si-
quidem est tum Liuius, tum veteri tra-
ditione, inscriptionibusque *Gammurinus*,
ac *Machione* in docta Apologia memo-
ratis Licinios præpotentes ob Plebem,
sequacemque turbam, opesque con-
gestas floruisse in dominatu Aretino-
rum, nec Sedibus expulsos habito quip-
pè Nuncio de Tuscia ad rebellandum
parata, contrarijs fortè scissa studijs,
Senatus præuigili cura Dictatore cum
Legionibus misso Licinij vnâ cum
plebe reducuntur in gratiam, & Pa-
trocinium Romanorum, ve prosequi-
tur *Liuius*, sine ullo memorabili prælio
pacatam à dictatore *Hetruriam* esse sedi-
tionibus tantum Aretinorum compositis, ex
Lici-

Licinio genere cum plebe in gratiam re-
ducto. Et profecto citrà notam teme-
ritatis, si liceret post sæculorum la-
psum, ex defectu Auctorum, qui in
specie egerint de rebus Tuscis inca-
sum conuærentibus pluribus ex no-
stris ab Vrbe condita, quod Tuscorum
gestis inuidit Linius, quem negligentem,
verbosamque arguebat Caligula in esse,
ponere, quæ ex coniecturis probabi-
libus suadentur, equidem non vide-
retur abesse à veritate Licinios, armis
tàm magno seditionum turbine exci-
tatis, aggressos, sed nullatenùs pulsos;
quia opibus florentes oppidorum arcibus
tuti non nisi vi armorum pelli posse
inuidis Senatoribus viderentur, in-
scita enim mortalibus natura recentem alio-
rum felicitatem agris oculis introspicere,
modumque non magis exigere, quàm quos in
equo viderunt, nihil enim ausuram Ple-
bem, Principibus amotis, utpotè fluxio-
ris fidei Vbertate mercedis ad mo-
mentum omne versabilem, ut ferè
comunis euaserit traditio, cui in
specie subscribunt Moderni superius
relati, Oppidum Luciniani quatuor

Sueton. vita Ca-
lig.

Tac. lib. 1. Ana.

P. Cantur.
L. cit.
Mach.

milliaria propè Clanum munito Colle
 Situm, ac fertili agro copiosum fuisse
 arcem, Sedemque Liciniorum, an ab
 ipsis conditum statuere non audemus,
 cum non absit à verisimili Tuscis stru-
 ctum, vt Imperij propugnaculum in
 finibus Crotonensium, Clusinorum,
 Aretinorumque; hoc probabile visum
 sub Liciniorum ditionem olim stetisse
 antè Aretinorum Rebellionem, cum
 nonnisi longi temporis lapsu familiæ
 fiant adedò præpotentes, & ad arma
 paratæ, vt de eo dominatu ad duode-
 cim milliaria finitimo cæteri Principes
 Aretini armis turba, seu Plebe Oppi-
 danorum tutos incassum pellerè nite-
 rentur: ob quam rationem latine à gra-
 uibus Auctoribus *Licinianum* denomi-
 netur, Villano, Datho, & nouitèr
 Sanleolino.

Ioann. Vill. hist.
 For. lib. 3. cap. 119.
 Aug. Dat. Senens.
 hist. lib. 1. fol. 123.
 & Epistol. fol. 182.
 Sebast. Sanleol.
 Flor. Casminiar. 2.
 etion. Epigr. lib. 1.
 & 3.
 Gamur. L. C.
 Machionus fol. 7.

Excelsas Lycini Turres expugnat, Agrosque;
 & legimus in Veterum publicis, pri-
 uatisque documentis, & antiquitus in-
 scriptum in Palatio Clarissimi Vicarii
 Vallis Clanarum ibidem residentis
Pratores Liciniani.

Sed ad verificandam originem in anti-
 quis,

quis, & nomen est argumento, & lap-
 pis vetustissimus comprobat manuscu-
 lis litteris inuidia temporis, nec in-
 rotum corruptis ex arce incendio amif-
 fa in via publica dictæ Terræ Muro
 patens præfato *Clusino* indicatus, quem
 etiam ad litteram refert *Abbas Ga-*
murrinus in historia Aretina Typis
 edenda.

P. Camur. hist. A-
 ret. M. S. fol 84. in
 Bibliot. Strozzi
 Episcopi Aretin.

LVCIO CORN. L. F.
 SVLLÆ DICTATORI FELICI
 COMMILITONIBVS
 OB LICINIANVM MVRO DVCTO
 TVRRIBVS MVNITVM
 DECVR. INDICTO NOMINE
 LVCIANENSES
 P. SERVIL. ET AP. CLAVD. COS.

Cum Vniuersi Sillæ tanquàm destinato
 scelerum vindici monumentis adula-
 rentur, qui tantum potuit, ut nemo illo
 inuito, nec bona, nec Patriam, nec Vitam
 retinere posset. Aretio pariter lapis Ga-
 murrino, & Clusino relatus.

Appianis lib. 1.
 P. Pannuin.
 Augustin. de Nu-
 mismat. Dialog. X.
 Cic. pro lex Rosc.
 & in Verr.

A ME-

A MECENAS DECVR. ARETI. VETER.
LICINIOS EXILIO RESTITVERE.

Leon. Aret. hist.
Alb. Ital. de Aret.
Volaterr. lib. 5.
Iust. Lip. epist., &
Antiqu. lect. c. 22.

Pannuin.
Scottus.
Antiqu. Rom.
Picus.

Mach. dicta Apol.

Arretinorum Veterum ex marmore apud Fanum D. Mariæ Gradatæ Decretum legisse testatur *post Aretinum* Volaterranus. Lipsius perperam in manuscripto Liuij Codice apud Sequanos sibi per Amicum communicato legit *Cilnium genus*, cum Mecenas, quem dicit *Aretinum* Silio Cilnius, quia an Cilnium nomen sit, vel agnomen, vel Cilnea gens cognomento diceretur Mecenas, Cilnia alia censenda est à Licinia apud Aretinos præpotenti annis hiscentum, & vltra, quod Mecenas equestrem ordinem sortitus est, & an Codex ille vnquam fuerit in rerum natura adhuc quærimus, & quo originali, manuque depromptus, cum nec publica pateret Bibliotheca, sed Viro obscuri nominis sibi traditum testatur ab obitu Liuij ad Lipsij tempora XV. elapsis sæculis; Danda igitur venia. Moderno vnico aduersus mille Liuij Codices expurgatissimos, *Licinium genus* præferentes, exteroque, lapidum igna;

ignaro, Tuscarumque Traditionum,
ingenio famæ fortasse, ac rerum noua-
rum cupido.

Compositis denique Hetruriæ rebus de
Aretinis fama in dies grauior, & cura
crefcere Patribus, itaque censuit Sena-
tus, quia prompti ferocibus, vel para-
to ad alperiora ingenio *C. Hostilio scri-*
bendum, nè differret Obsides ab Aretinijs
accipere, qui habens Castra antè Vrbem
præsidia idoneis in locis disposuit se-
ptem Principes Senatus priusquàm Cu-
stodiæ in portis locarentur, cùm li-
beris euasere, à cæteris Senatoribus
CXX. in obsides accepti, quod Principum
pandit numerum, Urbisque amplitu-
dinem, ac dignitatem, secùs apud La-
cedemonios, ac Florentinos, qui igno-
biles etiam Magistratu donabant, quia
oriri, & nasci à Principibus fortuitum, nec
ultrà estimatur, & Nobilem Virum non
nasci, sed virtute fieri nobilem; etenim
Nobilitas sola est, atque unica virtus,
sed Solon nullo modo rectum Impe-
rium ratus, in quo popularis improbi-
tas, ac licentia summa quæque Reipu-
blicæ tractare præsumat Nobilibus, ac
Locu-

Liu.lib.27.

Tac. Ann. 2.

Arist.lib.2. polit.
cap.7.

Dionis. lib.2.

Barb.conf.35.lib.2

Locupletibus, ut etiam Romulus iudicia, ac sacra gerere permisit.

Cæterum dum fama Romanorum militaris ultra montes vagatur, Aquilæque Triumphales superuolitantes orbem ambiunt, Afri, Hispanique discrimen, & dedecus ostentantes, & Regna libidine victoris rapi, nec defuturas cohortes sociorum opinantes, ac seruitia Accolarum, inter quos sæpè odium, fortunam, Deosque Viris fortioribus adesse, & omnia prona victoribus, nec pressis securitatem, nisi extincto emulatu reddituram Annibalem ad Urbis oppugnationem, deterioremq; cædem paratum in arma impellebant, & ad Capitolium, quod nec Porsena dedita Urbe, neque Galli capta temerare voluerunt furore grassantis exercitus excindendum, Qui Romanorum hostis deuotus super insitam peruiaciam secundis ferox ad cladem magis, quàm ad pugnam decurrens per effractas Alpes aditu arrepto arma capientes, insimulque inermes truncat precipiti minarum, & armorum sonitu itinera funeribus complebantur, non sexus, non ætas periculo

Tac. hist. lib 4.

periculo vacua cum tanta torpedo animos inuadisset, ut Latini euersam penè crederent Urbem, victamque libertatem, puerique Romanorum ioco magis, quàm serio admoniti auerterentur à ludis indicto nomine Annibalis, ipsumque haud procul meniis excurrere, cunctaque circum pari formidine implicarentur.

Traditum Aretinos inter Phæstularumque fines situm extitisse Vicum, Oppidum nunc vocant Incisam, cuius agro Annibalem per alueum veterem Arni aquas intersuentes incidisse, ut circum vberes, & ad radices collium Phæstularum planicies exundatione popularentur, quod cessit comodo finitimis, quippè Pagi, Vicique plures effusi adueniente aquæ parata nauiculis opportunitate in Ciuitatem nunc Tuschorum Reginam Florentiam excreuerint, ibidemque admoto Annibal celerius exercitu aere crassioris Clanarum paludis exturbatur luce oculi orbatus, & cum Flaminium Cōsulem Aretium peruenisse compertum, audius Elephante supereminens per palustres vias, quam consultius

D

pro-

properabat acerrimo milite, & vsque in extrema obstinato.

Interim Etruscos, quibus compositis rebus nulla spes in Penum ira agitabat, & inuidia in Romanos semper genus ijs perosum, suspectumque, cum quibus bellum magis desierat, quàm pax ceperat, aduersisque fracti nequaquam domiti inter socios acciti cum totam feruitutem pati nequirent conuulsi vi veteris maiestatis periculorum, munerumque participes habebantur Ambigua, corruptaque serie temporum fama de Aretinis præ alijs ea ætate Terrestribus, Maritimisque incundis incursionibus equè paratissimis, an Pæno fines vastanti cedere maluerint, quam Aciem in hostes per insidiosa loca instruere metu, ne an studio? cum pluribus Etruriz Ciuitatibus bello fessis pax aurea, desidiaque in ignauiam cecidisset, luxuriantibus otio animis Annibal regionem in primis Italiz fertilem Phæfulas inter Aretiumque, frumenti pecoris, & omnium rerum copia opulentam, incendijs, cædibusque inuoluit: Concilio interim in Senatu Arc-

Arretinorum conuencto censuere Patres Collegam expectandum, & comuni animo, consilioque patrandum bellum rem esse cum hostibus, & armorum genere, & usu militiæ, & fama gestorum paribus, & magnitudine spei, vel periculi; cunctatione opus esse, temperandamque animi ferociam, quia spreta in tempore occasio, seu gloria interdum tutior, ac cumulator redit. Consul præpropere mente, nec Patrum satis metuens mordicus increpans *Arre-
tj ante menia sedeamus inquit, hic enim
Patria, & Penates Annibal ad Romana
Menia perueniat, & perpopuletur Italiã;*
Iraque percitus ex Consilio proripuit, præcep-
tisque equo insiliens, sellaque exturbatus signum pugne proposuit: Cum Annibal Tipherno ad leuam, Licinianoque ad dexteram relicto per radices Montium Cortonenfium Trasymentum subiturus, quia maximum in celeritate momentum moram magis, quam bellum metuens, quod agri est inter diuitem illam, stratumque regionem omni clade belli peruastat, quo magis ferox Consul ingenium, ad so-

Liu. lib. 22.

ciorum vlciscendas iniurias incenderet;
 & ad conferendum manus insensos e-
 uocaret, hic cum ad Lacum peruenis-
 set in patentiorem campum pandi ag-
 men cepit, nocteque exacta nebulis per
 palustria circumfusus se vndique positis
 Pænorum insidijs circumductum, &
 montibus septum inspexit, impavidus
 ordines, Phalangesque instruit, statim-
 que ad arma discursum, Romanis pro
 libertate aris, focisque; Pænis pro de-
 lendo nomine Romanorum, & orbe
 Terrarum liberando tres ferme horas
 pugnatum infestissimis animis, vtrum-
 que atrociter; cum acuisset ignauiam
 necessitas, donec exangues Romanorū
 legiones, Sociorum fusæ, cum impetus
 recentis Afrorum Alæ perculit ho-
 stes, Flaminius extremis audax com-
 pressis hostibus vulneratus magnam,
 inuictamque animam emisit, fractusque
 ardor animorum adeo intensus, vt ho-
 stis hosti hæreret, nec exauditus ingens
 Terremotus, qui plures Vrbes Italiæ
 euertit Montes prostrauit, multiplex
 vtrimq; cedes donec Romani per præ-
 rupta, ac palustria euadunt Romæ re-
 cepto

cepto cladis nuncio menia Dij Penates
 Sepulchra maiorum, Liberi, Coniu-
 gesque occurrunt trepidis: excidium
 ante oculos, aut seruitium non orbis
 Imperiū ostendantibus, agebatur de ex-
 tremis questio victori per diuersas Ita-
 liæ regiones grassante, cum fracto Cā-
 panis delicijs Annibale, Atris in luxu-
 riam versis, lasciuæ epularum, aut
 somno, aut vino procumbere audis;
 Erexit omnium animos Scipio supra
 ætatem rerum magnitudine, Pænorum
 spes in Annibale hærebat, velut ad su-
 premum certamen comparati Duces.

Agebatur annus belli Punici XIII. Etru-
 riæ primum populi pro suis quisque
 facultatibus Scipionem in Pænos pro-
 secturum adiuturos polliciti, Perusini,
 Clusini abietem in fabricandas naues,
 & frumenti magnum numerum Arcti-
 ni XXX. scutorum, millia galeas toti-
 dem pila, gesa, hastas longis millium
 L. summam pari cuiuscumque generis
 numero expleturos secures, rutra, fal-
 ces, alucolos, molas quantum in qua-
 dragintas longas Naues opus esset tri-
 tici, CXX. millia modium inuiaticum

Decu;

Decurionibus, remigibusque collaturos, ut nulla par esset ea tempestate Princeps Italiæ Ciuitas animis præpotens, copiisque ingentibus, latissimaque ditione à finibus Graccianis lato usque Portum Ariminensem imperio.

Scissaque ciuilibus odijs Romanorum Republica, Clusini cum Carbone aduersus Sillam prælio commisso propè Glanum fugatis per Sillam Celtiberis, cum *sub Clusio equo Marte pugnarent nocte pugna dirimitur.*

App. Alex. lib. 1.

Pluresque aliæ Principes Ciuitates cum Romanis committis armis *ob communem hostem concordia pulsandum*, Victorem ad scelera propensum, præcipitemque traxere in ultionem; Traditum est Aretines bello Sociali Auctores fuisse Hetruriæ defectionis simul cum Martijs, & Picentibus, quapropter Silla in eos acrius sæuisti agro adempto proscriptis Ciuibus nouos Ciues deducendo, lege lata, quod publici forent proscriptorum agri, ac Commilitonibus suis habita ratione meritorum numero suprà centum millia distribuit, Arces, Villasque, ac Castra prius validio-

Volater lib. 3. de
Aret.

lidiſioribus armis, Viriſque Amicis cre-
dita ſibi met nomine Fælicis indito eo,
quod tot millia Ciuium proſcribere, ac
trucidare valuiſſet, vt tradunt *Tullius*,
Volaterranus, *Appianus*, *Linus*, pluribus
Colonijs militariſ, & armatis *Hetruria*
deductis, vt reſert *Saluſtius Milites*
de Colonijs Sillanis ex Hetruria conductos,
vt rectè *Tacitus* memoret *Municipia*
Clanarum exundationem extimeſcentia,
quæ diſſerre à *Colonijs Aretio*, *Corto-*
na, *Cluſio* docent *Latius*, *Gellius Pan-*
nninus, & de *Fæſulis*, ac *Florentia Com-*
militibus Sillæ in ampliorem formam
deductis *Scala*, de *Sillano* in agro *Se-*
nenſi Silla dicto meminere *Alberius*, ac
Thomasius; De *Luciniano Colonia Sil-*
lana in memoriam *Sillæ*, qui *Lucius*
vocabatur idem *Thomasius*, quem malè
legunt denominari à *Liciniano* ex *Du-*
cibus Sillæ bellorum ciuiliũ *Scripto-*
ribus ignoto; & nomen eſt argumento
ex eodem *Lucio* ab inſigni deductum,
ideoque de *Liciniano Luciniano*, vt
traditur eodem *Thomasio*, quamulſ in-
cidentèr loquente, nec abeſt à veriſi-
mili, quod ſitu *Sillanis copijs ibidem*
graſſan-

Cic. pro Roſc. A-
mer.
Volater. L. C.
App. lib. 1.
Epitome Liuiana
lib. 76.
Saluſt. vbi Valla in
Commentia Cati-
lin. fol. 19.
Tac. lib. 1. in fine.
Voſſang. Lax. de
Rep.
Rom. lib. 12.
Aul. Gel. Noſt. At-
tic. lib. 16.
Salian. Ann. fol. 999
Pannun. Antiq.
Veron. lib. 1.
Scal. Hiſt. Flor. li. 1
P. Alb. Ital. fol. 84.
Thomas. Hiſt. Se-
nenſ. lib. 1.

Marc. Guazz. Hist.
lib. 1.

Cic. proleg. Agra
contra Rullum.

Nat. Com. hist. li. 8.

Sigon. de Antiq.
Iure Italix.

Cic. ad Atticum
epist. 16.

grassantibus notissimo natura munico
planicie copia rerum vberè munimen-
to, ac Sede vsi sint Commilitones,
cùm inter Aretium, & Cortonam, nec
vetustius, nec magis aggressoribus du-
rum intuentibus oppidum occurrat
hinc *Guazzus Lucinianum* ait, arte, ac
natura, ferocinque Virorum copia pre-
munitum, & locis huiuscemodi dedu-
cebantur Coloniae maximè militares,
vt propugnacula Imperij esse videren-
tur, & Natalis Comes latinè scribit
Lucianum, & in ianua antè militarem
Plateam in antiquo Lapide LVCIA-
NENSES.

Vt minus rectè Sigonius credat, an &
quas Colonias Silla deduxerit non esse
memoriæ proditum.

Agro deniquè iterùm Aretinis Ciceronis
Sententia remisso noui Ciues, noua
Ciuitas viribus suis restituta cùm Ca-
tilina, ac eius Sententiæ collatis signis
valido Phætulanorum, Aretinorumque
exercitu circumfluente auitam poten-
tiam infractam, & auctoritatem exhi-
buit minimè prostitutam, vt verifica-
tum planè sit, non cùm toties villis, sed

cū m

*cum nouo genere Heruſcorum videretur
dimicatio eſſe.*

Siquidem Catilina, cuius animus cupidine incensus ad inceptum ſcelus præuertendæ Reipublicæ rapiebatur militibus Sillanis victoriâ efferatis, Urbiumque purgamentis ad noua emolienda accerſitis, eò quod eſſe alienum per omnes Terras ingens eſſet ad rapinas, cædeſque anhelans Manlium in Erruria ad Plebem ſollicitandam dilegerat tabulas nouas pollicitus, proſcriptionem locupletum ad militum excitandam libidinem, quorum C. Cornelius nocte armatis Ciceronem Conſulem, haud præcanentem confoderet, conſectumque facinus ni Fulvia Curione intellecto dolum aperuiſſet. Igitur Manlius cum Fæſulano Coortibus, Auxiliariſque ex agro Fæſulanorum, quam pluribuſque Aretinorum accitis, vbi Antonium cum legionibus aduentare compertum propè Piſtorium cum Catilina, reliquiſque Ducibus irrupit, & repente montibus, hoſtiumque copiis obcluſus fortunam belli têtandam adoritur, ſtatimque infeſtis ſignis concurrunt

E

runt

Salust. in Catil.

Lib. 3.

Front. de Colon.

runt Romani pro libertate, hi pro dominatione; Catilina cum expeditis pugnare, in prima acie versari, strenuique Militis, & Imperatoris officia exequabatur, dum interim Manlius, Præsulque in primis pugnantes cadunt, Catilina pristinae memor dignitatis incurrens in confertissimos hostes, trucidatis ijs longè à suis inter hostium cadavera procubuit, *felix si ita pro Patria cecidisset*; tantaque audacia decertatum, ut quem quisque pugnando viuis locum ceperat eum ammissa, anima corpore cõtegeret. Cæsar Aretio Romanis fide, ac potentia prospecto potiri equè curauit. Octavius copias suas iussit coire Aretium, pluraque beneficia præ cæteris elargitus, ut rectè Plinius, *Aretini veteres, Aretini fidiiores, Aretini Iulientes* ad differetiam proscriptorum à Silla in argumentum fidei reliquorum, ac Iulie liberalis beneficentie inter Colonias ascita, *Frontino verò Colonia lege Triumvirali conducta*, & alibi *Aretium lege augustæ censita limitibus Gracchianis* Auorum seruanerit, auxerit memoriam, & amplitudinem.

Sed

Sed ut quædam de singulis ordine differamus.

Ad Ortum supereminet Cortona circuitu ad tria milliaria Muro ingentibus saxis veterum more compacto, situ inuio, & decliui tota patens longè in-
 tuentibus, via tamen Palatijs Nobilium decora, Strata, lataque; Populus supra cæteros Clanarum Diues ad opum coaceruationem propensus, Mons Oleo, Vinoque, planicies frumento copiosa; alit incolarum supra duodecim millia, gentem eloquio nihil Hetrusco, non nugis agentem, propositi tenacem. Sedem fuisse *Corinthe*, hoc est Hetruriæ Principis Hastati, Romanis *Quirini* credit *Silius*, & vnam floruisse de duodecim Principibus Ciuitatibus comunissima est opinio, & comprobant *Stephanus*, *Linus*, & pacis fœdera cum Aretinis obtulisse, & plurimum exornat *Dionysius*, vbi etiam fuisse Romanis deductam. Coloniam, & *Corsonam* denominatam. Opinantur D. Romulum D. Petro transmissum Christi Reparatoris de Arinam Cortonæ patefecisse, Diuis postmodum fratribus Per-

Volater. lib. 5. & 33
 Iunian mal. de verb.
 Propriet. verb. Corinthus.

Sil. de bell. punie.
 lib 4. 5. & 8. ibidè
 Pet. Mar.

Ridolphin. Rec.
 p. 1. cap. 15. num. 43.

gentinis Donati Episcopi, ac D. Musciolę Sanguine Clanarum regione confirmatam.

Ac Longobardis propulsis libertatem est assecuta Consulibus creatis ob flagitiosas Ghibellinorum incursiones, sumptis armis, ut de propinqua regione expurgaret Farnetellam deletis ijs, in qua Sedem delegerant muro nudavit; & cum in dies finitimis grauis fieret æstuantibus ibidem ad insaniam partibus cum vergentibus Imperijs satis nihil præstare fortuna maius possit, quàm hostium discordiam, quibusdam rogati Aretini cum sapi inter accolæ odium exemplo Philippi à Græcis in auxilium acciti nocte inopinantes aggressi victis aduersis vnus gratulantes, & victores anno 1258. disperdunt muro diruto fortunis exutis alijs, alijs in exilium multatis, bonis Ciuibus, Proditoribusque peremptis simul, quos ne in Patriam arma caperent, & multò minus in eam veteres æmulos euocassent persuadere satis poterat Africanus ille, nec etiam ingrati Patriam ultus, nè sileam Themistoclem, qui nè Persarum, ad quos se rece-

Tac. de more Germ

Isst. lib. 7.

Malesp. hist. Flor.
ap. 160.

repperat arma ferret in Athenienses
conciues ingratiſſima quamvis proſcri-
ptione ad necem ipſum infeſtantes vi-
tam ipſam potiùs ſpontaneo veneno
abrumperè non verentem.

Valer. Max. lib. 3.

Sed per triennium vexati, aut libertatem,
aut ultimam Sortem experiendam cen-
ſent, ac Duce Vgutione, cum ſe exi-
munt ab ijs, in deterius ruunt, nam
ſub Duce conuulſo, ac mutato vi domina-
tionis, quo vti ſunt ad libertatem ſe-
uiorem Tyrannidem experti ſunt quip-
pè Senatoribus, inſenſus vi matronis,
adaſtis ad turpia, ad omnem libidinem
effuſus, & Verre Tulliano rapacior,
ciues furtim, & palam quoque iugu-
landos comiſit. Eodem tandem obtrun-
cato, libertati litarunt, quam Henri-
cus Septimus de anno 1112. dum Cor-
tonæ moraretur, Populo acclamante
iuramento firmavit. Regem Ladislaum
qui in Florentinos expeditionem ſe-
cerat armis arcens fortitè à Menijs
Ciuitatis, ijs Beata Margharita palàm
viſa, qui in ultionem agros, villasque
depopulatus obſeſſos acriora paſſuros
arbitrio recepit, Ciuitate poſt biduum
Floren-

Tac. ann. lib. 6.

Florentinis vendita vili pacta mercede scutorum, septuaginta millium, sed rerum ordine, ac variantibus fortunæ iucibus, initis capitulis Senensium Patrocinio tuta, vna cum ijs Perusinis, Urbem obsidentibus nunc victa aliquandò victrix cum Republica magni nominis manus conferendo amplissimam Gloriam est assecuta.

Verum cum quidam victam armis libertatem in dominationem vertissent (vetus enim ac iam pridem infra Mortalibus potentis cupido cum Imperij magnitudine adoleuit, erupisque) cunctis Rempublicam Florentinam congestis studio pecunijs affluentem, veluti destinatam rerum Dominam adulantibus, vnum id refugium nacta ad omnimodam deditionem diuturnæ spe pacis allicitur, Senensibus ad comunem libertatem vindicandam, miserioremque in dies futuram seruitutem auertendam ad arma, proruentibus etenim Cossius primus acriora parans quippè bellum habere, quàm gerere malebat, & nihil magis festinatione iurans, ubi facto magis, quàm consulo opus esset, ut contemptum rei suæ elatis hostibus

Tac. hist. lib. 1.

Tac. ann. 15. hist. 1.

stibus demeret conscripta prius verbis magnificis Epistola, qua nitebatur Senenses à Gallorum Societate disrumpere, & cognito satis ijs curas Florentinorum palàm esse, Galeottum Cortonenſium Capitaneum subsidio misſo ad Licinianum Oppidum oppugnandum dilegit, qui ut occultâdo facinori nox adhiberetur solum inſidiarum remedium esse, si non intelligerentur ratus, gentem peditibus ter mille obſtans vindictæ properam haud faciliè vinci, ni repentinis hostibus circumueniretur; admoto agmine occurrentes, incolasque catenis coerces, nè nuncius inopinantes, & ad tollerandas obſidiones paratiſſimos accenderet, auditisque exploratoribus portas, nè dum de more patere, sed alto noctis ſilentio cuncta obuolui auidius progreditur, Oppidumque inuadit, dum interim ſomno exciti Lucinianenſium Iuniores, ac euentu terreci fugantur. Strenue præ cæteris Chriſtoſorus Riſtorius arcium Præſectus, validiori Ciuium manu tutius ictibus bombardarum, ac ſtammis miſſilibus ſuos firmiores reddere, conuocare aggref:

Ninus bell. Ital.
loc. cit.

aggressus, hostiumque audaciam infrin-
gere, ut superesse adhuc vires pateret,
& ipsos extrema passuros; ausurosque
Galeottus instare perculsis, sternere
obuios, quidam exciti prospero pugna-
tium clamore, qui modò per agros fu-
ga palabantur, pugnae se miscebant, re-
preſſoque aggressorum impetu multa
parta cede ad arcis veteris defensionem
properabant, Cortonenses aut vi-
ctos in deditionem accipere, aut expu-
gnare deposcunt, sed ipsis ad exequen-
das obsidiones, nulla cominùs audacia,
ubi promouere Scalas, & machinamē-
ta inciperent facilè detrusi erumpenti-
bus nostris ceduntur. Sed terrore ob-
structas quorundam mentes Ristorius
spe, & certi praesidij illexit, & futurū
(ut accidit) nè Ætruria armis ingru-
ret Florentinos ceptis cessaturos; esse-
ratque Cortonensium animi Domum
Praefecti ad Ianuam S. Angeli, veterum-
que monumenta obseruata igne iminif-
ſo perdere, iactura equo recepta a-
nimo gnaris se debere plus Patrie, quàm
fortunis.

Civitas praeter ceteris Italiae vetustissima
sub

sub Vigilio Anno DLII. legitur Iordanus Episc. Cortonenſis Anno MCCCXXV. iterum Ioanne XXI. Episcopo donata; Patria Beati Vgolini de Zeffirinis, cuius è corde tria lilia florere diuinitus, quæ cæcis lumen tulere, ægris leuamen albōis, odorisque excellentia, ac D. Margheritæ membris vsque dum à corruptione exemptis, Beatæ Veronicæ, Beati Guidi, Beati Augustini, Ægidij Cardinalis Bona ab Annis 1172, Siluij Card. Paserini Vimbriæ Legati, ac Iacobi sapiētissimi Perutiæ Episc. Syluij Paserini Archiepiscopi Cosentini, Illustrissimi Abbatis Mancini ob dexteritatem, prudentiam, Comitatem serenissimæ Medicæ Familiæ in Vrbe Aduocati, & à secretis, ac Rudolphini recentiorum praxi de legali disciplina emeritissimi, D. Aduocati Baldachini Florentiæ pro Sancta Sede Nuncij Auditoris, Aduocati Antonij Coratij I.C. Principis, ac æquè inter Pictores celeberrimi Petri Cortonenſis, aliorumque plurium æquè clarissimorum de nobilissimis Familijs Petrella, Paserina, Zeffarina, Laparella,

F la,

P. Torellus Secul.
Aug-To. 5. fol. 593.

la, Serangela, Tomafia, Sernina, Alferia, Maneina, Ridolphina, Baldella.

Manno. de Siru
Floriani.
F. Fortun. Cron.
Mont. S. Sabini.

Ann. Viterbien. su-
per Berof.
Genebar. fol. 26.
Cluer. li. 2. fol. 565.
Blond. Ital. de la-
nua.

Propè Clanas Fluuianum alijs Folianum
Incolis Foanum, Fanum olim Deorum
Templis, iactant forum Iani, Lucinia-
num Lucum Iani Tusciae aureo saeculo
Regis, ex Colonis Arinianis Annio
ex suppositis Beroso, ac Catone con-
fictis, quem fabulosum, leuemque ar-
guunt Cluerius Genebardus; Oppida-
que Iano dicta pueriles nugae censuit
Blondus. Vasto cingitur Territorio,
alio Incolarum circiter quatuor millia,
apud quos inimicitiae graues citò pe-
reunt ad rixas ameis, foeminisque ar-
mis, fustibusque accurrentibus, leues
verò nunquam. Terra honesta, & co-
piosa prae alijs venusta, ter hostibus
ferro, igneque amissa, ac nece Carlor-
ti Orsini memorata expugnato Senen-
sibus Oppido; sub Florentinorum Pa-
trrocinio merum, & mixtum Imperium
libimet vsurpauit arbitrio, cum Luci-
nianensibus spatio serè annorum cen-
tum annis disceptauit de finibus, Com-
missa Iacis Florentina, Senenque Repu-
blica,

blica, pro pace utrique incassum missis,
neglectisque; cælis plurimis ex Oppi-
danis militibus Florentia ductis plani-
tiam; ponte diruto (de quo Senarum
nuncios cum Florentinis conquestos re-
fert Dathus) cum iniuria pactionibus
violatis curant Fluuiianenses mergere
aquis palustribus. Lucinianenses duri
ad arma accurrunt, victos pulsant Flu-
uianum usque, ianuamque Castri oc-
currentem, igne, tormentisque quatunt
in Colle Cimabello cum Custodibus
arcem designant, quod illi ægreferen-
tes cum Florentinis palantes aggressi
sternunt, sub ianua exactis diebus col-
lapsa, ossibus pro cæmento oppositis.
Lucinianenses eorum captiuos in fru-
sta scindunt, diuiduntque. Verum Ia-
cobus Cardinalis Papiensis Senensi-
bus, Florentinisque rogatus anno
mcccclxxij. etiam iussu Xisti IV. Lega-
tus missus in Ecclesia Sabina residens
eorum ceruices, nec precibus, nec mi-
nistriis posse conqueritur, *Amphionis*
inquit ille, *Cybara*, *que monisse saxa*
sunt dicta surdum in has Valles cecinissent,
quid agam tam nescio, distans hic esse de-

Dathus epist. fol.
207. ad 229.

Papien. epist. 467.

Papien. epist. 449
& 450.

P. Ciacconius vita
Pij II. cum additi.

corum non est, miserum quoque abire, miserum hos infelices in vita discrimen relinquere, pronuncians, quod neutri placeat non futura tanti operis Bessarioni Cardinali Niceno pacificatio Burgundi, ac Galli, eos cum increparet, refert quendam Loci, (quod Serbatistæ tribuunt) excipientem, an nescis Cardinalis in hanc Vallem, nec Moysen unquam, nec Iustinianum venisse leges nostras arbitrio nobis ipsis imponimus, & quidem ad arbitrium ferimus, tu credis Latinis hic, aut Tusci moribus vivit, Servi esse Civitatum nostrarum cum Imperio volumus, cuius merces est pro istis belli tempore intrepide mori. Verum septuaginta, & ultra lapsis diebus contractibus hinc inde patefactis pro manutentione in possessionem latæ Sylvæ Paternensis Collium Cimabelli, Cetinarum, tractusque à Ponte Arenarolo ad Vallem, quæ semita propè Podiolum Fluennæ, viamque, qua aditus patet ad Bettollam, re ad desperationem inclinante Columba candoris immenti à Septentrionibus lapsa supra ipsum Conventum in flammam est resoluta, quod pacis omen

omen fuit, statuerique fines, hilarique
Papiensi gratulantes, nec ampliùs ru-
des, trucesque ramis oliuarum occur-
runt Xisto restitutori pacis sedulò be-
nedicentes Habet exunias D. Bonifatij
florere Benedictus Prædicatorum elo-
quentissimus Orator, cæterique de Do-
mo Peccia, ac Serneria intèr nobiles
Senarum fastis commendati.

Ad meridiem Graccianum vetus ortu B.
Agnetis inclitum.

Acet. mons, pollensque Politianus Da-
tho Pollitianum Ciuitas, qua nil mol-
lius cælo, nil vberius solo vertice,
Montis platea in planitiem ad arcem,
vsque distenditur, Palatijs communis
ac clarissimarum familiarum Nobis-
lium, Ricciorum, Thaurusiorum,
Antonij Cardinalis Montium Conci-
uis exteris iucunda, temploque extrâ
Vrbem B. Virginis marmoreo, reli-
quum Ciuitatis in decliuè situm. Accole
vltra nouem millia.

Ciues generosæ nobilitatis, ac memoria-
rum Studiosi graues plurimi, inter quos
rarò discordia detecta concordia nun-
quam, quique in comitijs summa ope-
nitun-

Papicn. epist. 464.

In laudo aa suem

Dathus epist. lib. 3.

Tac. Ann. 11.
 Trai. Buccol. re-
 lat. Par. cent. 1.

nituntur reliquos in sententiam ducere, ita bonum publicum, ut in plerisque negocijs solet priuata gratia deui-
 ctum, cum *sanctius*, atque *rectius olim*
promissum, & *ca*, quae conuerterentur in de-
 serui mutari, hinc *aucta*, receptaque
 ad tempus onera publica, ut *palsim*,
 in quorundam Locorum conuentibus
 non sine lacrymis, & ærumnis Populo-
 rum diu mansuræ, Fatundi, Solertes,
 eloquio materno grati, in quibus Spe-
 cie, habituque Corporis venusto ritè
 arguitur qualitas mentis, Senensibus
 moribus pluribus haud dissimiles, sub
 quorum miti Imperio, & iuxta rerum
 Causas Societate fœdere tamèn inæ-
 quali compacta, exactis illis fœlicibus
 Sæculis aucti, datijsque immunes; qui-
 que in Vrbe decòrantur muneribus aui-
 di Patriam, & gloria illustriorem red-
 dere, & opibus affluentem, ut ingenio
 Accolarum, maxima quæque Ciuitatis
 dignitas, ac fœlicitas singularitèr tri-
 buenda iure sit, & equè Magno Viro
 Ioanni Cardinali Riccio Reipublicæ
 Litterariz munificentissimo Mænenati,
 Patrizque Patri, qui intèr egregia pie-
 tatis,

tatis, animique magnitudinis monu-
 menta in Pisana Accademia, Colle-
 gium Riccium amplissimè struxit ere-
 suo, vt Conciuium Puberes præclaræ
 indolis eodem alerentur corpore, &
 ditarentur mente rudimentis literarû,
 quas innumeri profectò acutissimi Iuue-
 nes assecuti sunt, humanis litteris, pri-
 misque Scientiarum principijs fidelitèr
 imbuti Collegio Sapientissimorum Pa-
 trum Iesuitarum ad pleniorẽ Ciuita-
 tis decorem ibidem piè degentium.
 Vrbs Doctoribus Equitibus Diui Ste-
 phani, ac Melitenisibus insignis Ecce-
 siasticis Canonicis, cæterisque Digni-
 tatibus, ac Regularibus Institutorum
 complurium nobilissima, quæque non
 sinè iniuria alijs quibuscumque post ha-
 benda sit; habet Fœminas luxus curio-
 sas lepida venustate, & multùm loque-
 la frequentes; fortilitijs, ac munimen-
 to tuta, muris elatis, præruptis cingi-
 tur duorum miliarium ambitu. Cuius
 Colonorumque industria in sterili-
 bus circum Collibus viacta plurimè
 Sepibus distincta, quibus non longè
 serie Arborum super Vinos, & Popu-
 los

los maritantur vires, sed arundinibus
 loco productis intumescit propè solum
 commissæ solis radijs patulæ, & inter-
 dum terræ pluvia humiditate, aereque
 Cœli, Fluminum, Clari, Trasymeni-
 que ex cristallinis humoribus tumen-
 perè hilari, ac beato nutritæ vinas al-
 bas, rubrasque gratia electissimas pro-
 gunt sapore mediocriter vinoso, subdul-
 ci, mordente, odorifero, incautos, &
 vini coloris albi aquei lenitatem par-
 uihabentes in ebrietatem lætam, & ri-
 diculam trahunt, vinum capiti amicum,
 nutriendum, non rejicitur stomacho, nec
 remoratur urinas. Clancianense quo-
 que sapore, & lenitate gratum, sed
 album non equi vigoris, odorisque,
 quodque exigua aqua adulteratur, vel
 extitua niue in poculis gelidum dūce-
 scit, deficitque. Superat etiam rã.n
 copia, quàm gratia vinum album.
 Lucinianum, rubroque Stomacho ma-
 gis leue, firmiorisque ætimatur sub-
 stantiæ pelago, venturis, vasisque agi-
 tatū resistit; at si ex collibus viniferis, ac
 amenis, qua supra abundè Lyciniana,
 & pacifera autumnat oliua vitibus ami-
 ca

ea exigua albi Perusini, ac Vernatiæ
 (sic vocant incolæ) portio miscetur cum
 Varano Nigro, ac Calabrense tan-
 colore rubro perspicuo, quàm gratta
 multa in potibus, odoreque amabilis-
 simo, nè dum Politiano studio veriusq;
 Populi in conuiuijs comparatur, sed
 seruatutur tutè subsequētibz annis hau-
 stu meliore, idemq; remota febris ægro-
 tantium vlui accommodatur ob gene-
 rosas virtutes, parce tamèn perinitti-
 tur, & sub nomine Politiani auidè bi-
 bunt exteri indistinctè. Paritèrque Mu-
 scatella tã alba, quã rubra equè accepta
 gignit Colle, ac Vandalia cum Choor-
 tibus à Gotorum, Vandalorumque va-
 statione, vt aiunt Lucinianenhum Se-
 niores nomen sortita. Cæterùm, qui
 Lyci Scyphis indulgent, utique faten-
 tur ea, qua pollent libertate vnica vini
 Liciniani amphora desupèr auara ma-
 nu aqua superflua ocus amoueri sitim,
 quam pluribus Politiani lenioris pala-
 tum, gulumque mollitiæ quadam pri-
 mis haud detecta potibus, mixtaque
 plurium vuarum luxuriè implemibus,
 nequaquàm satiantibus, atque pretio

cariori quaesitis. At si qui Lucinianen-
 sium in dies sincerum bibunt post pran-
 dium turbidi, atque elati euadunt ad
 iurgia procliuves, deque impertinenti-
 bus, rebusque arduis saniozem indagi-
 nem exigentibus. Regumque curis igna-
 ri ut plurimum, segnesque, qui se cre-
 dunt doctiloquos, tenerè, & cum ira
 inter se palàm disceptantes, submo-
 uent risum, prouidumque silentium in-
 dicunt studiosis inuisum, quorum *si non*
 in illa ditione clarissimi Vicarij Vallis
 Clànarum *resistunt*, nemo laudibus tol-
 lere; procul esse, & dentibus frendere.
 Perennes quoque passim venæ frigidis-
 simi humoris Villarum Politianensium
 comodo, frumentii quo laudatissimum,
 ac candentem panem educunt exteris
 acceptissimum, rerumque ingens copia
 per latissimum comitatum circa Lacus,
 ripas Salarchi, montiumque radices,
 & innuit Strabo ad agri beatitudinem ac-
 cedant Lacus magni, & permulti, qui
 multa piscium nueriunt obsonia, & pa-
 lustris auiculas, non modicum etiam cre-
 minum, papirisque, & vlna copiosa.

A quo originem duxerit veterum histo-
 rijs

rijs ignoramus. Recentiores putant à Laarte Porlena, qui ad vitandam propè Clusium infectam Paludem in illis collibus *Clusinus nonas Plinio relator* per villas deduceret. & sunt argumentum murorum structurae veteres, platea sub edificio, um fundamentis defossa, & vinum prædulce, quo putant allectos Senones ad Clusij euersionem, cum Politis Ciuitas municeps, Graecis sonet, quod anceps visum Gamurino opinante Clusium vetus Oppidulum esse ad montana Arctinorum, quo prænobilitateque circum Calentinæ (quibusdam Clusentinæ) regioni nomen indictum, nouos vero Clusinos Porlena maximo imperio, ac pecunijs præpotente per horam Clanaum conditos, vbi nunc Clusium Ciuitas abrupto monte sita, natura, ac paludibus præmunito, ut Vulzinijs, Phaliscis, ac Romanis ille propius inisset ferendis auxilijs, vel incursionibus paratus, & est coniectura inter Salpinates propè Orbeuetum, ac in finibus Vulzinenlium mons magnis saxis circumseptus latè Incolis Aiz Regis Porlenæ. Sed ob angustiam

Vghel. Ital. Sae. de
Episc. Politan.

Clueri. Ital. antiq.

Scabo loc. cit.

Fran. Sanf. de an-
tiq: mundi, & super
Sempron. Annij
fol. 68.

stiam Clusam denominari arguunt mo-
derna, Pagumque rusticis mansionibus
informem, nec vilo vnquam tempore
veterum, recentiorumq; historijs com-
probatam loci dignitatem, aut vesti-
gium murorum, scû turrum designa-
tum in argumentum vetustatis, & de-
scribit Strabo *ad montana extat Aretinum*
MCC Roma distas stadijs Clusium DCCC
Clusentium verò, vt iugis montium
asperis, nemorosis, & inaccessis ob-
clusum stadijs 10. longè à Clusinis de
veteri extitisse Aretinorum dominatu
consensu traditum, vt ineptè ex com-
mentarijs Sansouino falso ascriptis su-
per confictas Fratre Anniò Sempronij
antiquitates amissas à pluribus sæculis
cum detrimento veritatis obstruatur
probatio Clusentinos inter Clusinos
nouos haberi, quo auctore, Ducequē
editos ignoratum propè Mænia Prin-
cipis Gentis Aretinæ supra ceteros Cla-
narum præpollentis armorum gloria,
vetustate, lataque circum ditione, & in-
nata Accolarum proteruia vltioni pa-
ratissimæ.

Alij fortasse verius putant Policianenses
post

post Sillanam proscriptionem, Vrbiū-
que excidium inter nouos Clusinos,
Ciuesque profugos recenseri, Plebem
verò, vbi nunc relicto Clusio transCla-
nas Ciuitas Plebis diffusam.
Cluerius ad *Scasnas* itinerario Anto-
nini inter Clusum, & Aretium men-
sura stadiorum credit Montem Poli-
tianum, quo nec ipse edicit argumen-
to, nec ego assequor coniectura cum
eadem distantia de alijs, vt Gracciano,
ac Fullonica verificetur. Equè clau-
dicat *Onuphrij* temerè dictum fuisse at-
nis, min x v i i j, ad suam ætatem Lan-
derico constructum, ac improbat *Vo-*
luceriani. Opinio Zenobium Lander-
rici Romani Senatoris Filium anno
c c l x x ab orbe redempto D. Donato
Episcopo Aretino baptismate ablutum
donasse Basilicæ Episcopali Politianum,
Corfilianum, Fluuiianum, Secianum,
Lucinianum eodem condita, & Viris
Romanis, vt ipse credit denominata,
vt Lucinianum à Lucijs, comprobat-
que ex quibusdam confectis tabulis A-
retinis, ac Instrumento anno m l x x x i j
ab Vrbe condita tertio *Valentiniani* con-
fecto,

Cluer. loc. cit.

Ital. antiqu. L. C.

Onuph. fidel. Cron.

Lib. 5.

fecto,

Vghell. Ital. Sac. de
Epil. Aretinis.
Bencius hist. Polit.
Thomas. hist. Sen-
en. lib. 6.

Tomaf. lib. 1.
Sign. loc. cit.
Stralere lib. 1.
Vghel. de Episc. Se-
nenf.
Volater. lib. 5.
S. Antonin. hist.
Flor. part. 1.
Blondus Ital.

setto Vquod ad litteram relatum ex
probabilibus coniecturis falsum con-
iungunt Vghellus, Bencius, Thoma-
sius; cum Annus m lxxxi cadat
sub magno Constantino, & nomen Lan-
derici, vel fictum, vel Longobardum
pluribus inducitur, nec utroque Con-
sule, nec Valente Valentiniani Colle-
ga enunciatis ex recessu à consueta for-
ma eliciunt falsitatis indicium; cum
etiam abs re in eo legatur conditum à
Romanis Castrum Senense tempore
Bruti Consulis, quod nec Volaterrano
probat, autumantque Tuscis stru-
ctum loco adeo ubere, & munito, qui-
dam valido in antiquis nominis argu-
mento dictam Senam Senonibus in-
felicibus illis agris excurrentibus, &
dederunt potentiae materiam Russel-
lae, & Populoniae finitimae quondam
Urbes euerse, opinatur Blondus à lex
plebibus propinquatum Urbium per
Ioannem XIII. deducto Episcopatu no-
men deriuasse; non docto, quo prius
nomine vteretur merito Volaterrano,
atque Alberto improbatum cum in grae-
co Theophrasti Codice Sena Mediterra-
nea,

nea. *Plinij* verò Colonia Romanorum
denominetur. Cluerio Colonia Julia,
& ob eandem rationem fabulosas eulin-
citar *Villanus*, qui à Carolo Martello
dictam censet, relictis ibidem Seri-
bus, ac Valetudinarijs commilitibus, ve-
miti acris benignitate, Collium luxu-
ria, ac Frontium salubritate refice-
rentur. Non constito, quo titulo; quo
iure possideret Zenobius ille regionem
latam, vberemque Supremo rerum Do-
mino Valentiniano; nec de originali
exemplaribus varijs; & recentis latini-
tatis methodo, insuetisque clausulis
suspicionem patefacientibus, etiam in
verisimilis visa, ac æquè scandalosa.
Idolatriæ donatio palam, & ebram Te-
stibus, grauibusque Viris in Instru-
mento habitis Damaso tunc Pontifi-
ce, ut ascribitur, missis, D. Donato pau-
pertate Christi inuiso inter Martyres
ascripto: Quæ castra fuisse, & à qui-
bus Romanorum historiâ relatis deno-
minata, nec nomina euincunt. Cor-
silianum fabulantur à Corso; plerisque
ignotæ Originis Pij ortu, ac nomine
decoratum, Secianum alijs Axianum

Thomas. lib. r.
Vghell. L. C.
Bural. de Episc.
Aret.
Bart. in l. r. de falz.

ab Axe Deorum Delubris; Fluvium
 propinquo Glanis fluio; Polietanum
 græcè Politis; Lucinianum à Silla, qui
 Lucius dicebatur, quia nomina ab in-
 signi nempe Ducibus indicta Castris,
 fluentis, & regionibus, cum quorum-
 dam huius denominationis ex pri-
 scis Ducibus, qui ante Zenobium fa-
 tis cessere lapsu Sæculorum, cur reli-
 cta nomina, nec aperiat Volaterranus,
 cum felicitas Imperatorum, ac recens
 gestorum fama de alijs obliuione subla-
 tis nouam fieri memoriam à Romano
 Senatore locis Latio finitimis non sine
 iniuria pateretur. Sed Modernus ille,
 & post eum scribentes, vt aues incon-
 sultò volitantes, suæ tantum ædidi lu-
 dicia credulitatis, cum prisca ætatibus
 conderent Vires patuas, & descriptio-
 ne *Augusti*, *Antonini*, *Plinijque* recen-
 sentur, quæ publicis vijs, vel capita,
 locorum, re, situque memorabiles, no-
 minibus Castrorum nouitate rerum
 corruptis, & sensim æquentur ima-
 suminis, quod de tam speciosa Ciuita-
 te verificatum planè est, quæ Florenti-
 norum, ac Senensium gliscente poten-
 tia

etiam modò his, modò illis cessit in prædam; modò libertatem assecuta, donec Senenses diuturnæ paci breui bello consulendum rati Politianum Civibus acerrimè defensum anno mcccxxij. in desolationem relinquunt, Florentini agrum Senensem depopulantur ea conditione pax firmata muris Politianensibus in priori forma restitutis, Novam bellorum materiam æmulatione excitante ob Politiani, Luciniani que munimenta, locorumque consequentiam partibus hinc inde æquè decertatum, quia, ut inquit *Podius* ea quoque ætate *Lucinianum* dives, & potens indicatum, & locum summa consequentia, *Clanum Vallis Clanarum*, ut auctor est *Cinus*, *Rosensque*, & coràm Arbitris causa disculsa Politianum Florentinis, Lucinianum Senensibus adiudicatum, quòd de anno m c c c l x x v j. Sententiæ Bononiensium venditis per Aretinos Oppidorum Iuribus Reipublicæ Florentinæ relaxatum fuit, sed Galeazzo Vice Comite primo Mediolanensium Duce Senis, Lucinianoque in gratiam receptis reluctante eo, quia (ut censet

H

Plati.

Malasp. hist. cap. 119. Benc. lib. 3.

Pogg. hist. Flor. lib. 3.

Cinus Vita Colim. Primi lib. 3. fol. 180. 190. lib. 4. & 5. Mamb. Roseushist. Neap. lib. 4. part. 2. Ad Tarcag. part. 3. lib. 6.

P. Bassius de Nobilit. Mediol. Pius III. Annal. Senenses lib. 7. in Bibliot. Nobilis Francisci Piccolomini Senensis. Malcvoilt. li. 10. p. 3

Platina vita Vrbani
ni VI.

Dathus epist. lib. 3
fol. 180.

Platina) oppidum arte magis, quam
viribus in potestatem redigissent, ite-
rùm in Dominis Ianuensibus, ac Ma-
gno Rhodi Magistro etiam de ordine
Sanctissimi remissa rei discussione,
interim steterunt in decisis. ut Lucinia-
num Senensibus; Politianum Floren-
tinis pertineret; ob præduram Cæsa-
reæ Militiæ obsidionem Orbeueto, ad
deditionē inclinante Politianēses præ-
sidio præualido accurrunt, & in amicam
Ciuitatē per hostes, per tela irrumperē
ausi sunt. Pluriēs cum finitimis exortē
de finibus lites; conquærentibus apud
Florentinos Senensibus, *Politianenses*,
cum iniuria *Calicianensium* progredi
latius, & sub Vrbe Clusio potius Ca-
stris, Clusinis in ultionem versis pro-
uidis Senarum Commisarijs pax fir-
mata, Orbeuetanis in aciem prodeun-
tibus, & aduersus Senenses impetu fa-
cto, victi, fugitæque Politianenses,
Socijque Monaldensis Dux Orbeueta-
norum Sarteano exceptus, Opprdoque
expugnato, Duce in vinculis connecto,
lata Regione Senarum armis subacta,
euecti sunt Senenses ad apicem po-
tentia,

centiæ, gloriæque triumphalis, antiquioribus Dominis restituto Clanarum Imperio.

Sed iterum ad libertatem elatis animis Pecoram familiam de Ordine Senatorum Politianenses armis pellunt, & coram Carolo in ea Ciuitate cum copijs moram agente, Senensium detectæ artes, cognitumque Oppidanos pares ijs, qui nec totam libertatem, nec totam seruientem pari possunt, & si casus daretur ausuros. Senensium deniquè patrocinio restituuntur, conuentione lata, sinant Politianenses prælidij. Senarum arces præmuniri, de cætero eisdem inero, & misto Imperio, ac ciuilitate Senensi elargita, cum Ciues primi, ac secundi gradus inter Nobiles reputarentur. Demùm Fullonicam expugnant, ac Turritam quatiant, sed de anno m c c c c l i j Luciniam Terram obsidere cum præsidio Florentinorum arce receptorum adorti, ut faretur *Ninus* Lucinianensibus strenuè pelluntur, profliganturque Politianum vsque; acieque Clusinorum victoribus missa Fluuiam Territorium diripitur, Villa diues Putcana,

Tac. lib. 1. hist.

Thom. lib. 7. p. 1

Eques *Ninus* de bellis. Ital. lib. 6. in eadem Bibliotheca Piccolominea.

teana, & Bastardum ante oculos Are-
 tinorum ad arma procurentium expu-
 gnatur, flammisq; diruitur, ac in-
 genti parta præda ouantes Lucinianen-
 ses per agrum Sabinum redeunt in Pa-
 triam. Viris toto Orbe celeberrimis
 claruit Angelo Politiano, P. Angelo
 Paccinichello libris historico morali-
 bus, lectionibus in Ionam Prophetâ; ac
 tractatu de passione Christi R. P. D.
 Taurusio Sapientissimo Pisarum, ac
 Sardinæ Archiepiscopo, Lelio Man-
 cino disquisitionibus genialibus, alijs-
 que Voluminibus, dum Paduæ, Pitif-
 que legeret Grisolo volumine consilio-
 rum toto Orbe notissimis, D. Griso de
 M. Policiano (vt scribit Alexander) Ad-
 uocato clarissimo, alijsque celeberrimis
 viris historia Politianensi numeratis de
 Illustrissimis Familijs, Riccia, Nobilia,
 Cernina, Bellarmina, Taurusia, Ga-
 gnona, Contuccia, Braccia, Auinio-
 nensi; quinque ommissis Prælati, Pur-
 pureis Principibus, Antonio Cardina-
 li Montium inter Ciues ascripto, qui
 instructis Palatijs nomine, insignisque
 depromptis edixit, quod *Patria sit, &*

Alex. Trentacinq.
 var. de legitima
 rel. 3.

Cic. de leg.

in qua nati, & in qua suscepti sumus: Card. Bellarmino Ecclesię tulcimēto, Roberto Card. Nobilio Purpuratorū maximo in flore rerū extincto, Ioanne Card. Riccio, qui defuncto Pio IV. parū abfuit, quin Pontifex renunciaretur, Francisco Maria Taurusio Cardinali, ac Iulij Tertij Nepote, de quo Leo Vndecimus; *nullo unquam, inquit, naturam speciosiora talenta credidisse*, qui eodem florentis sæculo amplitudine, probitate, famę decertare videbantur. Marcello deniquē Secundo de nobilissima Ceruinorum familia, qui Prædecessorum gloriam attigit, superauit, posterorum spem deiecit, quorum assequuntur vestigia R. P. D. Antonius Ceruinus Politiani integerrimus Antistes, R. P. D. ~~Franciscus~~ Taurusius inter Rotę Romanę Auditores doctrina magis, quàm ordine primus, R. P. D. Iulius Riccius ab Innocentio XII. motu proprio inter Domesticos Prælatos accitus, pietate, ac morum suauitate Patrię ornamentum; an omnium summos Doctores, primis inter Minores dignitatibus decoratos, an Duces, plurimisque in histo-

Dominicus Card.

historia Politianensi per Bencium re-
 los, inter quos Vincentius Nobilius pro
 Serenissimo Cosimo Primo Militum
 Praefectus, ac Thorus Caualerius de
 Pecora à praeualidis corporis viribus, in-
 signijs Tauri arreptis, Taurusus cognom-
 inatus Caroli V. militum custodix
 Magister? an etiam P. Magistrum
 Franciscum suæ Celsitudinis Serenissi-
 mæ Theologum; typis Theologiae
 thesibus vulgatum; an P. Magistrum
 Cechardum in academia Pisana Theo-
 logiae Lectorem primarium; questio-
 num discussione subtilissimum, Ciuitas
 æquè exactæ integritate vitæ laudatissi-
 mis clara, D. Agnete, B. Paulina,
 B. Margarita, Beatis Angelino Dane-
 sio, Hieronymo inter Capuccinos Ve-
 nerabili, B. Bartholomæo, Philippo, Ioân-
 ne, Francisco, B. Iacobo Pagnino, alijs-
 que pluribus in annalibus ordinis D.
 Francisci sanctitate, & doctrina per-
 spicuis.

Mons Latonæ vulgò *Totonæ* vocant Inco-
 læ ad *Sinuas*, Idolorum Simulacris Va-
 tibus venerandus conditis Portenæ
 Thesauris præstigijs horrendus Anum-
 nugis

nugis natis fabulosus, dirutis magnis
saxis strata in apice Platea aeris hilari-
tate periuicundus.

Ad quatuor miliaria Clancianenses, quâ-
cis Clanas, generoso vino hilares,
venationum amici ad æpulandum præ-
das conveniunt in simûl, ad Balnea egro-
tis saluberrima confluentibus exteris,
Plinio Clusina leuiora hijs, quæ Op-
pido Sancti Cassiani fundit tepens Fi-
concella sulphurea, crassiorique vena
fluens, incuria olim aqua pluuiâ infusa
vehiculis, adulterata, nec capiri, nec
amica melanconia, quæ litteratos stu-
dio fessos, ut plurimum torquet acri-
ter, Exteris pluribus, ut fama, ac se-
pulchrorum inscriptiones loco faten-
tur tanquam ad vada Lætea haurienda
transgressis.

Decem hinc miliaribus ad meridiem præ-
rupto Monte Clusium in longum se-
portendit vnius circiter miliarij muro-
rum ambitu, via non inornatis Nobi-
lium ædificijs decora, collis iugum, mo-
numentis, ac reductis, quos Theatra-
les vocant, signa habet veteris maie-
statis, quæ Civitate generosam iactant
origi-

originem Plebenſes, Camertinenſes,
 Cluſcienſes ſub ditione Peruſinorum in
 finibus diffuſi Politianenſes, ac Tarqui-
 nienſes conſanguinitatem, reliqua vete-
 ras Etruriæ Populorum capita, nè dum
 gloriæ incrementum profeſſæ ſunt, ſed
 compreſſis hoſtibus pacem, & ſecuri-
 tatem. A Romanis, quibus decertare de
 Imperio non dubitauit Colonia ducta
 Longobardorum iugum paſſa, in qua
 Duces Ildebrandus, ac Reginaldus, &
 ſucceſſiuè plures; priſtinæ litauit
 libertati uſque ad Senenſium, ac Flo-
 rentinorum propugnationes, à quibus
 in vltimam deſolationem deiecta inter
 anguſtos muros haud vulgare variantis
 fortunæ exemplum. Cum attritis viri-
 bus Etruriæ Principum Ciuitatum,
 Piſanis nimirum Cortonenſibus, Arc-
 tinis, ac Politianenſibus à Republica
 Florentina poſt varios rerum, ſæuien-
 tiſque fortunæ caſus ſub Imperio ac-
 ceptis, anno M.DLIII, Petrus Stroz-
 za è Mirandula maritima Senarum ſu-
 bit, iuniores deſcribit conuectò priùs
 ſtratis Campiliæ, ac Roſſeti, Ruſella-
 rum euerſione dicti, auctique, agris
 vberis

vberibus, comite. Mar. inianus, ex
 Marchionibus-Mediceis Colimo intel-
 lecto secus, quàm par erat belli exitus
 subdubius, nec militiæ apparatu nume-
 ro, egregijque Viris præstanti satis fi-
 sus inuictam Principis mentem ad con-
 silium reuocauerat, cui subridens Cosi-
 mus ait maiora pericula ingenio, sed ere-
 cur cta Mar. ribus nostris victa manent,
 opes dudum thesauris Reipublicæ coa-
 ceuatas ad hunc, in quo consistimus
 finem, bellumque ob emulationis cau-
 sas penitus obtruncandas sub clauibus,
 manibus, consilij que tuis relinquimus
 in te spes Reipublicæ, ac fælicitas do-
 mus nostræ Mar. inianus ex gemmarum
 auri, argentique pondere præpoten-
 tiam, & victoriam auspicatus, pecunia,
 inquit, belli robur, ac fortuna, quæ
 duos hostes bello in longum protra-
 cto, quoscunque, vel fessos eludit, vel
 deditiõni allicit, ut nec turris ahenæ,
 robustæq; fores muniant satis, vel remo-
 tos milites fam., & re feroces ad emulos
 excindēdos impellit, alacerq; nocte iter
 arripens per insidias ad portas Senen-
 ses excurrit, sed Laurentij de Castel-
 lione

lione Aretino prouidi militis cura ob-
 clusis Camullæ cardinibus illufus in-
 tendit animum ad quoscunque validio-
 res, nobilioresque Populos subigendos,
 ratusque Ilcinenses longè à finibus Flo-
 rentinorum Senensibus fidos, militia-
 que egregios monte infedentes muni-
 tiffimo, nec facilè vinci, nec diù reti-
 neri; Lucinianum verò maximo impen-
 dio, studio, rebusque cunctis ad quo-
 scunque Cafus instructum Ciuibus in-
 tractis, bello natis, & fortituijs diffi-
 cilè, commisit Clusinarum arcium ex-
 pugnationem strenuis, & præclariffi-
 mis Ducibus Perusia Summorum Viro-
 rum tam bello, quàm pace sæcundiffi-
 ma, missis Alcanio de Cornia ex Ne-
 potibus Iulij huius nominis tertij pe-
 ditum Magistro, ac Ridolpho de pri-
 mati, ac nobiliffimo Domini Petri Ba-
 glioni genere Equitis virtutibus ma-
 ximis laudatiffimi, & primis Italiæ Prin-
 cipibus ab intimis, qui equitatus Præ-
 fectus armatorum quatuor millibus, ac
 generosa animi sui fretus virtute palàm
 ire aggreditur, hostes euocare, & ma-
 chinamenta componere; Sed Alcanius
 tutio-

tutiora molitus Santacij de Pistorio fi-
dem tentare, & hostes prodicione in-
tercipere, statutæque noctis hora ca-
stra ad Mænia admouit; interim Pisto-
riense Senensibus detecto facinore in
inimicorum paratis insidijs cadit, Se-
nisque adductus; Bagliconus in hostes
sclopos exonerare, gladium educere.
obuiosque trucidare, & propè portas
studiosè patefactas progredi ceperat,
Clusina, & Senensium manus atrocius
instare, tormentis aggressores cedere
vtrimque ferocitèr pugnatum, at dùm
Bagliconus ianuis irrumpit, suosq; hor-
tatur ad cædes à Pippo Ciaia, Tura,
Zondodario Viris strenuissimis, quorū
fidei portæ cardines crediti cum alijs
confoditur. Patres nuncio victoriæ
recepto, nè inofficiosam Pontificis mē-
tem Nepote carceribus addicto prouo-
carent ad Regem Gallorum Alcanium
properè mittunt, & ad consiciendū bel-
lum, dissidentiaque Ciuium, Senato-
rumque intempestiuè obdurata inge-
nia curas, atque animum intendentes.
Euangelium Martyrum Sanctæ Mustio-
læ, Sancti Secundini Irenæi, Beati A-
nonimi

nonimi cæde propagatum; iactat Flauianum anno cccclxxxix. Cæsenæ Episcopum Venerabilem, Gratianum, qui decreta, ac Ius Pontificium in vnum redegit, Samuellem tractatu de Sepulturis obliuione vindicatum ac Nobilissimas Familias Ciaiam, & de Deis ob Viros egregios factis Senatuum signatas.

Tom. li. i. hist. Sen.
P. Landucc. Silua
Iliceta

Ad radices Montis Cetonia, seu Scitonium, dicunt Chritonium Romano-
rum Coloniam, Platea decentè ornata laudatur, ac Beatis Guido, Petro, Herculano, ac Bernardino Ciolo Minutello Sæpe Episcopo, modèno Dionisio Pignattello Romandiolæ Ferrariæ, Bononiæ Subauditore, Raven-
næ, ac Frusinas generali Locumtenente, Genuæ, ac Florentiæ Auditore, ac Aduocato Vulpino Reorum Defensore accerrimo, & opinionum Prosperi Farinaccij indagatore studiosissimo; Luca Contile eruditione præclaro Principum à secretis, qui æditis Epistolarum libris in quadam Cetonensibus milia conqueritur insulos concinium animos merito ipsius haud intellecto honestio-

nestiori fuffragio ignarum prætulisse.
 Haud procùl Sarreanum Terra habitantium numero; supra trium millium, fortitio, negocijs, fide ac strenuitate Civium Nobilis, qui valida manu obfisione diù preffi, victi nunquam, exemplo Sciftatum, quos ut exornat Iuftinus.

*Virtute animi non numero, opibusque cense-
 vulnere Piccinino in fugam verfo
 inflictorum memoria gloriantur, & ab
 origine Cardinali Cennino, ac Patre
 Alberto Oratore litteratissimo, ac egre-
 gijs Vicis nobilis generis Gotorum, Fan-
 nellorumque.*

In aprico Colle Fullonica Beatum & didi
 Anastasium clariffimę Familię Coppulę
 fædum.

Ad occafum Turrita; quafi vi Turrium
 Patria moderni Annibalis Michelij
 Ravennę Auditoris, ac generalis ad
 criminalia Locumtenentis Ferrarię,
 Padinę, Florentię, Genuę ad ciui-
 lia, & criminalia Auditoris.

Ad occafum Senalingi Terra honefta,
 Præfiliis Seles, plures olim paffa va-
 ftationes; nobilium quorundam Se-

nensium familiarum incolatu euasit illustis.
Scurfianum triste Venatoribus laudatum
 Longobardis nomen relictum Farnetella inops.
 Rigomagnenses dulces eloquio læta fruuntur aeris benignitate;
 Calicionenses rudes; Gargonfa Turribus indicata.
 Aretinis ab hostium incurſu vindicata cum Clementis Pontificis, ac Florentinorum efferatis animis ob nouiter per Tusciam in partes discissam excitata
 dissidia Napoleone Cardinali Vrsino dilecto pacis arbitro Florentinis inperuicaciam lapsis, eodemque interdictis, Aretini Pontificis gloriæ cupidi, ac Florentinis insensibilimi Neapoleonem in Ciuitate libentiùs susceptum militum decem millibus in hostes ipsius ductu cominissis ad necessariam, diuque nimis protractam ultionem exequendam impellunt. Sed Florentini decem, & octo millibus militum Gargonfam premunt obsidione exitu anticipi; Legatus in nobili, fidoque Bibienæ Oppido statiuam habuit socijs admonitis, & nocturnum iter celerius
 con-

confringens Florentiam versùs contendit quasi oppugnaturus, quod extimescentes Florentinorum acies dum ad Mœnia, patriasque ædes tuerendas properant incompulsi Neapolio Nuncio monitus in celeritate certam inesse victoriam, sed hostium cædis arcendæ sollicitus elusis Ducibus Aretij petentibus pugnæ signum verbis sub dubijs vtui beneficij expugnaret inimicorum ingenia, interim iisdem transcensis montibus ab imminente clade tutis Aretinos spe futuræ victoriæ alacres Aretium ægrè reduxit. Senatus Florentini donis, ac Nuntijs in grati animi argumentum ibidem exceptis improspere, populo studiosè in excommunicationem tabescente, nec Aretinis satis fidens excessit rebus infectis.

Ad Montana, & Septemtrionem Aretium Vrbs à prima ad hanc ætatem validissima vnà dempta Perusia supra Principes Tuscorum duodecim Ciuitates Splendorem Ciuium, opes, nobilitatemque seruat incorruptam, Vijs latis montanis quibusdam, & plateis aquis stillantibus, negocijs, Palatijsque per-

Vetruvius Archit.

Cluer. lib. 1.

Vghel. de Episc.
Aret. Ann. de An-
tiqu.

P. Ant. Possen, Ap-
par.

perhonesti, ac amplissimo Reueren-
dissimorum Patrum Iesuitarum Colle-
gio de Republica licetaria emeritissi-
morum. Ambitu muri ultra tria mil-
liaria, mueriam, Structuramque ve-
terem attollunt *Silius Petruvius*, &
Martialis cristallina teste Aretine Mu-
nimento preulido Equitibus. Doctis
Regul-ribus, Ecclesiasticis Civium
numero cum Comitatu ad XV, milia
nebulissima amenis in campis sic fru-
mento, Vino, cæterarumque frugum
abundè fertilibus. Scribunt conditum
ab Umbris, vel Pelasgis, quidam à Re-
tjs, cum Iudæi Iudicibus regebatur;
Verius Tuscijs, quibus in vhere Areti-
norum agro insidentibus ab Aris Aret-
ium denominatum, Tusci à Thure
dicti, quo in Sacris utebantur. Reic-
ctjs *Annij* figmentis de Aretia, hoc est
Vesta Vxore Noe, quem modò Vadi-
monem, Ianum, Ogigem modò fingit
tabulis pluribus complicatis *Cluerio*
merito intrisus levis, ac flagitiosus co-
gnominatus, & ob eandem rationem
Possenius monet cauendum ab *Alberto*,
Ioanne Lucido, *Nuclerio* ineptjs An-
nians

nianis seductis. Vestigia Amphiteatri
Seniores designant, vt reliquam regie
munificentia, cuius latitudo curules
pariter cursus, ac equestria certamina
expedita suppeditaret impendio ingen-
ti, vt quoque Barbarorum vanitas su-
peraretur ab Italis.

A Gotis, Longobardisque disiecta per
triennium manijs exuta iacuit, illo-
rumque etiam dimisso frangit in liberta-
tem se asseruit Guelforum, ac Ghibel-
linorum discissa Studijs Senensium, ac
Florentinorum sæpè vexata irruptioni-
bus, à quibus victa aliquandò, &
ipsa Victrix De anno m c c l x x v i i j
Florentinorum, ac Senensium Aretini
fines excurrunt præcipiti impetu armo-
rum, sed hostibus equitantiè Aretium
vsque progressis hortis, vineis, villis-
que prostratis, clam è muris erumpunt,
ac Senenses, Florentinis monitos, nè
Socijs dimissis metu insidiarum post ha-
bito orantes incederent, *compessius*
cuncta, quam festinantiùs agerent, dum
gratulantiè ad Licinianum Clanarium
oppugnandum contendunt ad plebem
Toppi adoriuntur, ac sternunt cæso
K Duce.

Gherard Voss.
Inghiramus defens.
Anciqu. Etruriz
tract. 10.

Ioan. Villan. lib. 7.
cap. 89.

Duce. Sed anno m c c l x x x i x à Senensibus, & Florentinis ad Campaldinum effractis eorundem Guelforumque viribus Senenses Licinianum Aretinorum ope nuncijs quæsitæ deditum de veteri Senarum dominatu Patrocinij foedera subire armis cogunt, in Cenobio, Dui, Francisci, pactionibus A statutis CL. iunioribus pubis floridissimæ, in obsidæ receptis, structa Saxiæ Turri, arcuque ingenti ad veterem arcem intermedio, vtrinq; paratis ostendiculis, effossis puteis, horreisque interclusis, ad eludendas, vt accidit sæpè, Aretinorum, Florentinorumque irruptiones; Auctr. interim Orbeueta norum potentia apud m c c c v i j. cum Politiano, Sarteano, Clasio Lucinianum Ecclesiæ Romanæ censum, Orbeuetanis tributum obtulit, equis militibus pro expeditione ineunda transmissis; Sed familia Tarlarorum de Petraralarum Aretinorum ad summam potentiam euexit conclusa archis, muris Ciuitate ad arcēdos hostium incurfus; Interim quibusdam Lucinianēsisbus anno m c c c x v. futura deditioe allicitur

Monalden. dicta
hist. lib. 3 fol. 18. &
fol. 88. lib. 9. fol. 79.

Manent hist. part. I.
& a. fol. 200.

aur Episcopus Aretinus, elusisque Cu-
 nodibus Terram in æquis armis in-
 vadit, reliqui pro Patria, qua egregijs
 Viris nihil carius hostibus vindicanda,
 seu mori, seu vincere parati, dum se-
 ptu multitudinem victoriam desperant,
 impetu mirabili æstuantibus animis A-
 retinos arcibus pellunt, ac porta Fila-
 ria confodiunt, cæduntque, ad hanc
 ætatem defossis in structura ædificij
 extra Ianuam Ossium acervis, ibidem-
 que in memoriam facti tempore bacea-
 naliū Lucinianenses signis diuersis
 in partes scissi confecto saxi terra con-
 tectis suggestu (quod Castellum vocant)
 ad senitum Tubarum cum plantu iun-
 cis filo obductis se inuicem quatiunt,
 Castello vna ex partibus potita, ex ad-
 uersa illud sibi met subijcere præ viri-
 bus nixa. Incassum viam iuris cum Se-
 narum Republica per Nuncios aduer-
 sus Victores capeissentibus Aretinis, se
 in armis iactant redimisse ab Ærolim reti-
 ctos, nec subditos, sed Senensium patrocinio
 additos.

Sed anno m c c c x v j. Sabinates in pro-
 testatam Episcopi se redigunt, finitimi
 K a quo:

Malenole. pars. 1.
 lib. 4. fol. 77.

2. 11. 1111. 1111

quoque Lucinianenses se iungunt Aretinis victoria superbientibus; Etenim Senenses, Florentini, manus Regis Roberti contra Ugutionem Fasolæ, Aretinosque propè Montem Catinum, in aciem prodeunt, victique, occiso Carolo ex Nepotibus Roberti in flore spei, & ætatis, at maiorem gloriam, uti de Romanis Pirrhus, Ugutio, quam lætitiā habuit Frācisco filio; ac maiore Militum parte cæsis æquè ob Bruti necem libertatem Romanis magno stetitisse, & Crasso Pacoro extincto victoricia arma circumtulisse; grassantibus Aretinis Tornanerium, Boncouentum, Castrum Rosium diripitur venustioribus adductis foeminis, nudatis senibus, ac Prouinciam terrore armorum concurrentibus, ut ipsius Imperium affectare viderentur.

Sed supremo gloriæ fastigio elata veteri Vbertinorum genere, quorum Gulielmus Episcopus Senensium fines populatur, ac Cecilianum Oppidum inuadit, Senatoribus pulsus Sabino receptis Imperio potitur, compolisq; rebus cum Senarum Republica, atque

exorto

Iustia. lib. 18.
Valer. Max. lib. 5.

exorto dissidio defensionibus. Agrorumque direptione Florentinos laceffit ad bellum, qui Bibienam obsident compacto exercitu equitum, peditumque decem, & nouem millium. Gulielmus militaris suorum fama, & alacritate per motus nihil cunctatus, nec finitimorum in auxilijs iniunctis nouem millia Armatorum Aretio eduxit, ire ipsum conclamare celeritè ad arma paratus, manus conferre, & proprijs castris constitit, secumque quod roboris erat in medio circumfundit.

Hæc fuit insignis ad Campaldinum pugna, in qua duo validissimæ Principes Ciuitates, Etruriæ Imperium armis disceptabant. Aretini vetustiore gloriâ hi recentem præcipuamque ostentantes, primi bellum sæpè inferre, illi repulisse, hostibus ipsis, Tusculisque profligatis; Aretini ex ipsa clade superbientes, nec ostium numero terreri, spe insistere, & progredi. Interim Florentinorum primiores de more gentis, cum pugnae initium esse vererentur, nec petere præcipuam periculi sortem, quidam ex Ducibus, T. Manlium,

alium, L. F. immitare præsumens cum
 Nepotibus signum hostibus, omemque
 belli indicere, & nomen gentis inui-
 ctum iuvantibus satis præstare, cum
 temerè, & impròvidè cum alijs pri-
 mos ordines turbare adortur, insecu-
 tus ad stationes Commilitum multitu-
 dine hostium pellitur, tunc irruere acies
 occidere, vulnerare, capere, cum Flo-
 rentini impetu hostium facile turbantur,
 fuganturque, Equitesque Aretini
 victoriam conficere celeritè audi-
 longè à suis profugos insequuntur in-
 consultò; Pedites Aretinorum non
 virtute, sed fortuna, numeroque im-
 pares, multitudine, Equorumque in-
 cursu percussì, dispersis ordinibus re-
 cedentes spe victoriæ conversa rei fa-
 cie indeteritè, reddidere hostes ala-
 criores, magna que parva cedes. Epi-
 scopus gladio interfecit accurrentes,
 ferociamque Equitum incusans fluctua-
 tus animo est utrum protinè Bibrena
 se reciperet, an suos in extremam pu-
 gnam incendere præstaret; percontan-
 tusque à proximioribus ad fugam ca-
 pellandam ipsum incitantibus, an pe-
 dices

dies Bhienna infracti reduci valuissent
 signo receptui dato, huiusque intellecto,
 quod pars in fugam effusa, pars cum
 substitisset ab hoste, à fronte, & aret-
 go virgato circumuenebatur, tunc
 Gulielmus, nec gentis se ipso adducta
 desertorem, nec profugum, nec vi-
 ctum, yuluros Florentinos obtestatus,
 ingedens primus, iubet, Inuadi à late-
 re hostem, clarum satis, & insignem
 Virtutem esse, nec dubiam ultionem
 futuram strenuis viris, cum manus E-
 quitum Aretinorum bello redux exau-
 dito suorum clamore versa, ex templo
 fortuna integri prostratam pugnam
 accipiunt, sed qui inierant praelium
 inclusi, aduersus circumfatos, fessi cum
 recentibus, vegetisque pugnabant, sed
 Gulielmus, suo, hostiumque sanguine
 foedus cadens conuocat propinquos
 minis hostem territat quasi in ipsa cla-
 de vincere videretur, excindendum
 que hostem clamat, cum quo nunquam
 pax fida, verum co, occiso omnia libi-
 dine, & licentia Militum, nihil Impe-
 rio eorum, qui præerant, gerebatur tri-
 bus millibus hominum acie, cæcis

Aretin. hist. lib, 4.
 & 5.

ptis

pris duobus millibus cæteri frequent
 agmine timore ducti Aretium, Bibie
 nam, Castilionem petunt; aut Mont
 rana, & natura inaccessa. Victoria
 quæ magno stetit sanguine maiori par
 te Militum vulneribus confossis, cæsis
 ferè duobus millibus, Reipublicæ Flo
 rentinæ permissa Superioribus causis,
 eadem hora Prioribus Florentiæ, ne
 gociorum mole fessis, qui somno se
 reliquerant mirè incerti voce Autoris
 nunciata, consecutæque Vrbis accla
 mationes pluribus admiratione perci
 tis, cum Nuncius non inesset, nec
 sine numine id actum, vt equè Mace
 donibus, & Rege Perseo deuictis Ro
 mæ vulgata eadem die hostium cæ
 des; & Domitiano regnante hostes va
 lidè subactos statim Vrbe exaudittum,
 sique fas profana sacris confundere.
 B. Pio Quinto Naualis aduersus Tur
 cas Victoria, & Innocentio Vndecimo,
 Budæ expugnatio non sine Numine
 confestim patefacta. Victores Bibie
 na in potestatem accepta, murisque
 prostratis octo exactis diebus Aretium
 obsidione pulsant, sed cæsis plurimis,
 vltisque

utisque molibus militaribus abscedūt,
temploque dudum Marti Sacro Ga-
leam Gulielmi, exuias hostium, ac
Victoriæ munera Aris addicunt. Indè
Guidus Episcopatum anno mcccxviii.
asscurus acris in hostes auspicijs,
diūque sine memorabili prælio decer-
ratum, sed Militibus Roberto missis
exterritus pacem, vel inducias hosti-
bus petit, quibus nec diū fidus, fini-
mos exterreret Nuncijs, minaturque, &
capto Tipherno, quò magis intensam
Pontifici mentem patefaceret ob noui-
tèr Cortonæ permissum Episcopum
de gente Vbertinorum, eorum Oppi-
da diruit, Ludouico Bauaro Ecclesiæ
hosti deuoto ferrea corona imposita,
ad bella potiùs, quàm sacra natus Bur-
gum, Castilionem, Terranouam, Ciui-
tèllam duriori iugo retinere, muris præ-
cingi vias ab Aretij portis excurrentes
latari, dirigique curauit, maxi-
mè ab Angulario ad Burgum Picinini
parta Florentinis clade nobilitates.

Anno verò m c c x x v. Oppidani quo-
que S. Sabini de comitatu Aretinorum
parùm viſi Arcetinis ad arma verſis fide

L

tuti,

Albert. Ital. de
Arcetio.

Taracag. p. 4. lib. 36.
Ioan. Villan.

tuti, hinc Episcopos Incolæ exilio pulsi supra mille existentes (vt refert Villanus) ædificijs, muris, domibusque, nè ampliùs reficerentur euerfis. Donec efferati Florentinorum animi de annis mcccxxxiiij. Perusiniq; in excidium Aretinorum conspirant: generosa illorum pectora in omnem fortunæ euentum suffectura, Perusinos fugant, & Perusiam vsque equitantiè incedunt, auctisque copijs Perusini vastatorum manu ad bellum insurgunt audius, Sabino occupato, Licinianum agrum depopulantur, & resistentibus suburbium, Pagumque S. Blasij in sinibus incendunt; vbi adhuc murorum vestigia, ac propè domus vstæ nomen habent, & quos armis non subegere priuilegijs, ac receptione inter Amicos cum donatione Griphonis pro insignijs sibi conciliant, pacto tributo; Aretium Florentinis addicatur, sed vetustæ lapsis annis libertati restituitur sexaginta viris ad regendam Rempublicam creatis, Lucinianum quoque à Perusinis rebellauit, & in libertatem se asseruit, vt idem Malenoltus proficitur;

fitetur; Aretini bellum, aut deditionē Oppidanis indicunt, agrosque diripiunt de magis veteri suorum ditione autumantes, illi armis certare Patriam; dignitatemque, accitisque Militibus, Senarum patrociniū implorant iterū, vt refert Pius III. per hæc verba, *Aretini Lucinianum insignem locum Clanarum obsidebant, inter quos, ac Lucinianos varium, ac longum per xv. Annos tractum est bellum Senensibus partem Sociorum adiuvantibus, & ne bellum cum Florentinis gerere cogerentur in sua libertate dimiserunt, donec de anno mcccclxx. & iterū mcccclxxxix. Capitulis iuramento vallatis à Senensibus, vt idem comprobatur Maleuolus, civilitatem assequuntur, ac merum, & mixtum Imperium, quod prius habebant, & omnimodam Iurisdictionem, vt cum festo B Virginis Augusti à Castris dominatus tributa in Aula nominatim exhiberentur Patres cum Plebe singularitèr acclamarant Lucinianum amore non vi, metuque duci ad liberalem deditionem, Sed compositis rebus cum ijs de Comitatu à Lucinianensibus quoque gæbellas*

Maleuol. lib. 6. & 8. fol. 138.

Pius III. Annal. Senens. fol. 131. fol. 142 in Bibliot. Piccolom. Senarum. Bisd. Cron. Sen.

Castrea. conf. 85.
 & conf. 191.
 Tuseus litt. l. concl.
 448.

exigi deliberant, lite apud Pontificem
 agitata Castrensis voto resolutum Sen-
 nenses haud posse oneribus exemptos
 subijcere, nec Terram vendere, agrumq;
 distrahere, quia non esset de comita-
 tu, sed suis nixa luribus, ac veteri fre-
 ta Imperio. Aretini alijs diffisi cum
 Carolo Siciliæ Rege in Societatem
 conueniunt, quod cum Ludouicus An-
 giouinus à Clemente Pseudo Pontifice
 Siculorum Rex designatus ad iniuriam
 reuocasset, Prouincialibus subactis per
 Etruriam cum equitibus, exulibus,
 sociorumque missis cohortibus anno
 mcccclxxxiiij. triumphali more decur-
 rens proditione Aretium intercipit, &
 libidini effrenatæ militiæ ædibus, tem-
 plisque relictis fortilitio Guelfis cum
 clade victorum acerrimè defenso, dum
 ad reliqua conficienda facinora pro-
 greditur properè, è viuis excessit, quia
 vt magnus redarguit Tacitus *nemo Im-
 perium flagitio quæsitum, nec diu consequi-
 tur, nec bonis unquam artibus exercuit,*
 eoque vita functo Aretium venditur
 Florentinis, qui pretio magis, quàm
 virtute fregere Guelforum animos
 arcium

arecium deditioe , atque ita vi genti-
 bus ad concordiam reuocatis exule
 Petro Medices anno MDII. Aretini
 rebellant iterum , Episcopus Colimus
 Florentinus ex liberis Gulielmi Paſſij
 Commiſſarij munimento profugus iura
 libertatis patrie tuebatur auidius , quàm
 tutius , fractam fidem increpans obſi-
 dentibus , quibus Vitellozzio de ve-
 tuſta , & à pluribus ſæculis generoſa
 nobilitate perſpicua Marchionum Vi-
 telliorum familia , & eximio Duce Ioan-
 ne Paulo Baglicono ad ferendas ſup-
 petias euocatis , ſuſceperant Senatores
 Aretini conducere Milites , leges indi-
 cere , ac hortari finitimos , & atrociam
 moliri ; cum Vitellozzius Pandolphi Pe-
 trutij Senarum Moderatoris epiſtolis
 intellectis , quibus ſe enixè paratum
 aſſeruerat Petrum Medicum opti-
 mum Principem , & pacis ſtudioſum
 in Florentiæ dominatu reconducere
 Tiphernatibus ſuis , ac auxiliarijs Pe-
 ruſia Baglicono miſſis Aretium fortiter
 peruenit , ac fortilitio militibus vacuo
 præſidijs præmunito aucta ad Clanas
 ditione , cum Medicæ manus iunxiſ-
 ſet ,

Guicciard. lib. 5.
 hiſt.

set, Montem Sancti Sabini, Castellonem, Cortonam, Bibienam, Pupium, ac Burgum potestati, armisque Medicis restituit, gratiam, & Principis mentem sibi, ac fidis, deditissimisque Nepotibus munificentissimè mansuram assecutus. Habeo Auctorem sine vilo memorabili prælio cunctas Vallis Clanarum Terras, atque Oppida in gratiam Petri reducta, metuque actum; nè iruens vastatorum manus maturas menses arriperet, quod veritati absonum, nec Gentium gloriæ cedit, nec mihi probatur Sabinenses prouidos, Castellionenses superbos, Cortonienenses potentes, Lucinianenses feroces, Aretinos armigeros vili rei frumentariæ iactura incruentam sustinuisse victoriam, an veriùs Medicea fælicitas fortunæ arbitra crebriore pietatis, ac magnitudinis rerum fama aureæ, perpetuæque spe pacis illexerit animos, hoc palam, Guicciardini mentem percipi de Oppidis Clanarum ditione Reipublicæ Florentinæ degentibus, quia quam plurima de iuribus vigilum Senensium regione diffusa, ac Lucinianum turpi-

ter

ter nunquam subactum Vitellozzio Senenſibus amico ad ſiniſtram copias ad-
mouente arma tuebantur, & patrocini-
um Senarum.

Agebatur annus MDXXIX. cum Filiberto
aduerſus Mediceos per Carolum V. co-
pijs in Tuſcia præfecto Aretini ultro
accedunt, & nomine Caroli deditio
ſtipulata merum, & mixtum imperium
permiſſum, & ſtatutorum, legumque
edendarum iura, ſed pacatis diſſidijs
improſperè omnem lapidem mouent
Florentinorum iugo eximi, nec obſi-
des, nec tributa recipi reſcriptum,
motu Cæſaris, votoque, præciſibusque
Clementis Medicea Familia Tuſcis in
Principem dudum deſtinata inſracta,
proſperis melior aduerſis.

Romulo Etruriæ Apoſtolo fidem ſuſce-
pit, ſenſim tamen, Laurente, ac Per-
gentino ſtratibus, & deinde Donato
Epiſcopo Martyrio decoratis ad peren-
nitatem confirmatam. Tradunt Cæ-
teſtinum II. ignotis ortum Parentibus,
verùm ſanctimonia, ac Litteris me-
morabilem in agro de veteri Areti-
norum ditione obortum propè Thi-
pher-

Bural. de Episc.
Aret. fol. 33.
S. Antonin. part. 2.
tit. 12. §. 14. hist.

phernum castro S. Felicitatis ;
Habet spolia B. Gregorij, Innocentius V.
Aretio creatus, Leonem V. scribunt
Aretinum Episcopus Principis Imper-
rij, titulo insignitus, ac Comitibus Ce-
sarum dictarum caesis Silla incolis, Diocesis
olim latissima argumentum veteris do-
minatus limitata fuit Cortonenfis à
Ioanne XXII. Pientina, ac Ilcinensis à
Pio II. Politiana à Pio IV., Burghi à
Leone X. Archiepiscopatus Senarum
ex Aretino amplificatus. Quot Eccle-
siarum Antistites, ac Duces per Buralium
enumeratos, quos supra bis centum
negligenti calculo obliuiosa recenset
Antiquitas, & ostentat Patria, ut de
Gracilis Cornelia Mater, hæc sunt Do-
mus meæ ornamenta; Nec omitam
Franciscum Redum S. C. Sereniss. Phi-
lipicum, Pisis Lectorem, editis volumini-
bus Excellentissimum, ac R. D. Bac-
cium Vicarium Episcoporum Aretino-
rum, Cardinalis Cyrlini Auditorem,
Florentiæ Aduocatum eximium, Re-
uerendissimum P. Capuccinorum Ge-
neralem Bernardinum Catastinum,
eiusdemque Socium, & Consiliarium
P. Fran.

P. Franciscum Mariam Casinum Theo-
 logos, & Oratores toto Orbe celeberrimos, Paulum Francelchinum Curiae
 Aduocatū Cardinalis Brancati de
 Laurea à secretis arduis rebus assum-
 ptum; Virum summæ Integritatis Mar-
 cellinum Albergottum V. Signaturæ
 Referendarium Legationis Rauennæ
 Vicelegatum, cumulatibz beneficijs re-
 colendum, qui inuidis proculcatis, me-
 rito ad munera Gubernatoris Cuius-
 tis Cesenatenſis, Reatinæ Orbeueti,
 ac Montis Alti ætatis flore promotum;
 & olim P. Guidonem Mulicum etiam
 Theologos inter doctissimos habitum,
 Petrum vernaculæ linguæ ornamen-
 tum, Leonardum litteris græcis, ac hi-
 storia vulgatissimum, Angelum Sum-
 mum Practicum Ludouicum, ac Caro-
 lum Brunum Reipublicæ Florentinæ à
 secretis, Ioannem Tortellium, Franci-
 scum Albergottum, Franciscum Accol-
 tium Iurisconsultos literatissimos, Pa-
 trem Augustinum Bonuccium Seruorū
 Generalem vigilantissimum, Patrem
 Franciscum de Pitigianis Minorū n de
 obseruantia scripsit disertissimè summā
 M Theo-

Hon. Fascitell. in-
ter Epist. Ioannis
Turchij lib. 2.

Theologiae speculativae, & moralis;
Commentaria in tertium librum senten-
tiarum, & annotationes in octavum
librum Physicorum Scoti Serenissimi
Ferdinandi Ducis Mantuae Theologi,
eruditis carminibus Conciuium Emilij
Vezzosi, ac Appollonij concelebratum,
Reuerendissimum Baccium Prælatum
eximium Honorato commendatum,
Petrum, ac Benedictum Accoltium,
Cardinales, Stephanum Bonuccium,
Paulum Buralium, Benedictum, Ber-
nardum Tarlatum, ac Galeottum Tar-
latum Petramalam ab Urbano VI. in
cetum Purpuratorum dilectum, piete-
te, animique magnitudine Cardinales
amplissimos; Archiepiscopum Duratē
Tarlatos, Petramalos, Borros, pluresq; li-
terarum studiosissimos, Lectores, Orato-
res, Physicosq; quorū gesta memorabilia
integro volumine conscribenda, dolen-
dūq; Aretij litteratorum incuria clarissi-
ma augustæ Ciuitatis monumenta obli-
uione cōtegi, aliosq; egregios bello Viros
perfectos Generales de Nobilissimis
Familijs Marchionum Sanctæ Mariæ,
Montis Acuti, Albergottorum, Actio-
rum,

rum, veterum, de Brandaglia, DD.
 Chitignani Buralium, Lombardorum,
 Sacconum, Tortellium, ac Familiz
 Gualteriz eiusdem credunt agnationis
 Eminētissimi Cardinalis Gualterij Or-
 beuerani, Riceiz, Nardæ, Octavianæ,
 Subianæ, Cipolleschæ, Gambilionæ,
 Accoltiz, Bonuetiz, Bacciz, Vberti-
 næ, ludicumque Giocchorum Familiam
 Montium dictam, quorum Palatium
 cum insignis Aretio patet, iactat de
 Conciuibus, & ob Civium iurgia per
 Montana, ac Oppida Comitatus con-
 fugisse, quæ Antonium, Innocentium,
 Familiz addictum Cardinales, ac Chri-
 stophorum, quem dicit Aretinum
 Ciaconius (stegmate dissimili) Petrum
 Magnum Melitensem Magistrum, ac
 Iulium ostendat Secundum, quem Areti-
 num scribunt Spondanus, Manentus,
 Cariera, Buchingerius, vbi dicit Pa-
 tria Aretinum, Oppemerus, Bussieres
 Scriptorum consensu: sed hic incidit
 quæstio, quæ de Homero apud Græ-
 cos, quem aliqui Chium, alij Colo-
 phonium, Athenientem, Argium,
 quidam scripsere Thebanum. Nam

Spond. ad Baron.
 Cyprian. Man. hist.
 lib. 2. fol. 168.

P. Ciac. prima im-
 press.

P. Frac. Car. Cron.
 Pontif. fol. 386

Michael Buch. hist.
 Eccl.

Pet. Opp. Cron.
 Orb.

P. Ioan. Bussieres
 Soc. Iesu Cronol.
 Principum.

Fortun. Crō. Sabin.
Panun. de Pontif.
Addens ad Platu-
nam

Cronicis Montis Fratri Fortunio ascri-
ptis legitur Sabinus, sed ab origi-
ne de Florentinis, & communiter tradi-
tum antiquos Iulij Sabino natos, quic-
quid credant Luciniansum Senio-
res quosdam de eodem Ciocchorum
Sanguine Luciniani se reduxisse. Po-
litianenses quoque Iulium acerrimè in
Ciuem respiciunt, Nepotem Cardina-
lis Antonij cum ijs de agnatione ibi-
dem inhabitantibus, & sunt argumento
Catharina, ac Ludouica Montium
nuptui traditæ domi Taurusiorum, No-
bilibus, Pucciorumque, ac duo Car-
dinales creati, gratiæque plures singu-
lariter Ciuitati elargitæ, Inter quas po-
tissimum recensetur electio in Pontifi-
cem Marcelli II. Familia Montium præ
viribus procurata, & probant Epistolæ
Barberio relatæ ab eodem Pontifice
Politianensibus Concinihus missæ. Senen-
ses verò nè dum ex linea inaterna di-
cunt Senarium, sed educatum in eadem
Ciuitate se pluriès in Ciuem subscri-
psisse. At Genebardus decidit Iulium
esse Pontificem Romanum, ortum
in Vrbe Vincentio Curia: Advocato pri-

P. Barber. Vita
S. Agnetis lib. 2.
fol. 139.
Mina. hist. Politia-
nen. M. S. ad finem
Bene. lib. 2. fol. 168.
& lib. 4. fol. 91. se-
cunda impressio.

primario reprobato Thuano, qui scriptum reliquit, *Ioannem Ab Montium Adoniam Aretinum in humili loco natum in Pontificem renuntiatum*, quia ut docet Tacitus veritas pluribus nobis infringitur ira, studio, vel quia Posteris inane: at vulgò traditur Iulium Aretinum, vel ab insigni, vel ab origine nomine indito, quia fœti Civitate Beati Nicolaus Senecorum, Augustinus Illigeranus, Benedictus Minorum, Rainerius, Sinigardus, ac Iustina, Sanctus Laurens, ac Pergentinus, Asterius, Iustus, Ermenius, Sanctus Andreas Guasconus cum ijs de Familia, alijsque innumerabilibus Paganis Christi fide iugulatis.

Quinque milliariibus ab Aretio & à Cortona totidem lato, ac diuiti Colle Castilio Aretinus dictus, sed habet quæstione de nomine cum Aretinis Statutum ad vitandum iurgia, ut Florentinus denominaretur; supra Oppidum par Urbibus, quibus Florentiæ Magistratibus Serenissimæ M. Ducis mandato nobilibus Viris inscribitur Civium numero ultra quatuor millia, negotio Equitibus

Ninus de bell. Ital.
lib. 1.
Genebar. in Cron.
Thuan. hist. lib. 6,
Tac. lib. 1.

Laur. hist. Cort.
Vghell. de Epif.
Corton.
Albert. Ital. de A-
retio.

eibus, Laureatis, Regularium; ac Ecclesiasticorum dignitate fulgentium copia nobilis, singularitèr Cuium habet ordinem, & plebem. Pulsis Silla Aecolis, disiecto Aretio lapsis annis plurimos Aretinorum in Collibus illis cū Incolis simul in communionem conuenisse, vel inter Aretinos, nouos, veteribus proscriptis connumerari, non autem ab Aretinis se conditos fatentur, quāuis Cortonenses eorum ruinis dicant Castrum deriuasse cum eodem Protectore Sancto Michaelē, ac signo Draconis vtantur, eorum tamen fama dum Romani rerum potirentur obscurissima fuit. Blondus rectius scribit ab amplitudine Castellonem nominatum, diūque sub Aretinorum Imperio conqueuisse, Muris circuitu ferè per miliare extenditur, latis vijs, Templisque non inhonestis, gens rudis eloquio inagibilibus alacer, ingenio superelato, nec finitimis Ciuitatibus se imparem credit; egregijs Viris illustris Lapo allegationibus Latinis, Græcisque litteris eruditissimo T. Porcachio editis Geographiæ, historiarumque voluminibus,

nibus, additionibus ad Guicciardinum, & sepulchralibus veterum inscriptionibus vulgatissimo Marco Mancinio insigni ex tempore Poeta, Lectore primario philosophiæ Pisis misso Petro Cardinali Octobono, quo Medico vsus est, Prospero Thedescio Paduz, Pisisque Lectore; in vtroque iure consultissimo D. Adiuocato Serrato Pisis Lectore, Reuerendissimo P. D. Romeo Prædicatorum Generali, Archiepiscopo Lambardo, Gioia Dracomanno Bononiæ Vicelegato Episcopo Pientino, alijsque æquè illustrium Domorum de Brozzis, Gacis, Pasquis, Taccijs, ac Beato Benedicto Moncetto Illicetano strictioris obseruantiz Promotore vigilantissimo. Sub Principatu Sancti Sabini Annius Historicorum leuissimus teste Cluero, scribit Ogigianum Coloniam Tuscis Patre Noe fundatam, quem & Ogigem, & Ianum confingere ausus.

Collibus circumdata Terra Montis Sancti Sabini copia rerum, Mercatura habitantium fastu, ostentationeque in Accademicis, Comicisque Viris eruditissimis

Porchach. in addit.
ad Guicciardinum

Frater Fortunius
Cron. Sabin.

Christoph. de Fo-
roliuio Cron.

Thomas. hist. par. 7.

ditissimis lapso sæculo illustrata, in qua
litterarum Cultores laudantur, & pole-
lent plurimum existimatione, & fama.
Vicus erat (inquit Fortunius) sub Monte
ab herba Sabina solo producta deno-
minatus, dirutusque, à quo nomen, ge-
nusq; susceptum, qua ætate in incerto,
tutius creditum ab insigni, & nomi-
ne ipso patet origo, quod Sancto Sa-
bino fide, summa paupertate, prodi-
gijs, meritisque ad suprema christianæ
pietatis incrementa perducto pro Pa-
trono habito propè Ecclesiam Plebis in
apice collis Diuo dicatam vbertate co-
mitatus, atque Cæli clementia Fide-
libus lætè diffusis confluentibus, siue ut
accidit metu armorum grassantis exer-
citus incolis Monte profugis, exerce-
rit in Pagum, Oppidumque, & tractu
temporis euaserit Terra muris circum-
data Senensium sub quorum quieuit
Imperio ære refectis, habet Palatium
Familix Montium Conciuium, aliaque
plura ædificia veterum familiarum. Ca-
labriæ Duce aduersus Florētinos exer-
citu instructo obsidione cingitur, Flo-
rentini valido numero Suppetias latu-
ri

ri accedunt propius, initæque inter
 verumque exercitum quatuor dierum
 induciæ, vt remissi Militum animi,
 acriores in aciem resurgerent, quibus
 lapsis statim Sabinum expugnatur,
 Florentini consultò recedunt, ac Ro-
 mæ pace firmata Francisco Dino Cla-
 narum Commissario, vt *Cronicis* legi-
 tur rescriptum, vt Sabinum, aliaque
 Castra Florentinis relaxarentur; fini-
 timi populi incurfu, ac vastatione San-
 cti Vitalis Patroni auxilio Sabinates
 mirabiliter tuti ad exturbandam repē-
 tinam obsidionem resonantibus Cælo
 tubis, ac fragoribus somno promptio-
 res exciti, hostibus per nemus veteris
 Lucinianensis Abbatix insito quodam
 horrore transuersis lætabundi per Op-
 pidum, agrosque incedebant. Iulio re-
 gnante Montium Nobile abierunt in
 fœudum, & deindè in Marchionatum
 Domus Vrlinæ modò in Serenissimæ
 Medicæ Familix Principatum cessere.
 Vix sustinere valent potestatem Præ-
 fecti Militum Luciniani residentis subi-
 re, quod Axianienses, Senalunghenses,
 Castrinoui, Rigomagni Clanarum

N

milites

Collenuce. histor.
 Neapol.
 Malevolt. histor.
 Senensi par. 3.

Fortunius Cres.

Fabri Senens. tit. 7.
& tit. 16.

milites opportunum, decorumque putant, cum nulli impares esse virorum memoria dignorum arbitrentur, inter quos Fabianus de Monte, ac Vincentius Curiae Aduocati celeberrimi, & plures ad Prælaturam euecti Cronici Fortunij satis superelati, & nouitè Reuerendissimus Episcopus de Petris, Salustius Episcopus Stringuli, Eliseusque de Bartolis ab origine, in primis Italiae Tribunalibus Iudices, Præfidesque, pluresque de Illustribus Familijs, Galletta, Buccia, Gungia, ac Reuerendissimus Metropolitanæ Senensis Canonicus Guccius litteratissimi Cardinalis Cælij Picolomini Vicarius Generalis, doctrina, & integritate laudabilis, Petrus Franciscus Minortius edita Poesi, ac legali disciplina perspicuus, & Modernus Petrus quondam optimi I. C. Siluij Buccij Prævinciæ Lunensis Auditor. Proprius Clanæ Martianæ Srozzæ clade insignitum cum pingui Villa Putreana ad autum usque Essam Planitie diffusa.

At medio Clanarum Vallis sinu præminenti infidet Colle Lucignamum, *De tho,*

thor, & Pio III. Licinianum Lucianum Comiti, cæteris Lucinianum Iano regnante annis à Creatione Mundi mmdxxx. profugoque Dardano (à quo Dardanidæ conditi) Etruriæ Corito lucum fuisse sacrum fabulatur Mannozius, saluberrimo vititur Cælo, ac fertili solo oliuæ Liciniæ *Plinio*, ac novitèr *Guigues Viro* eruditissimo relatæ præclaro. Ad Terram cunctibus aperit aditum difficilis, sinuosaque via Montem ambiens, illinc Cortona, illinc Politianum, Tumnates, Nursiæ Montes, quindecim, & ultra Episcopatum locorum ad iucunditatem prospectus. Tribus superbit Turribus an. MDLVIII arce inaccessibili rudi recta marmore, *Sillana* dicta, incendio diruta summo impendio vetusto D. Michaelis Templo ruinis resecto: reliquæ structura vetustissima augent signa antiquitatis magnis faxis sitæ ævo detectis cementis, absumptisque. Ea præcipuè supra puteum vetus Prætoriana à citâdis Reis nuncupata, in qua cubitis supra solum xxv. vnus, arctusque patebat aditus ab incursione hostium, vel parta præda.

Plin. lib. 15.

Turfell. hist. lib. 7.
Volat. lib. 5.

Marcus Ant. Guigues Gallus Idrographia.

confugientibus, saxis, hastisque ferratis ad defensam paratis tormentorum usu neglecto, bombardarum priscis ætatibus ignoto: varijs cincto latorum Murorum septis Oppido sub hortis licei publici ad veterem ianuam, qua via ad Suburbium in longum protrahebatur, dilatoque giro minùs milliari eodem singularitèr rotundo, Turriculis, ac Turronibus hinc indè ad offensam dispositis ad formam Munimenti, quod perpetuis odijs Aretini, Senenses, Florentinique loci opportunitate, & dignitate armis decertauerunt. Quatuor suggestis tormentarijs anno MDLIII. premuniuere Strozza, Gallique Regijs Lilijs lapide suprà Filariam adhuc patentibus, ac Cosimus Primus Fortilitio amplissimo à fundamentis erecto Colle finitimo, eoque notæ fidei Militibus, Ducibusque suis credito Regionem, frænauit sub nouo Principe reluctantem, ac ambiguos Lucinianensium animos, hinc Sanleolinus

Seb. Sanl. Cosmianarum actionum.
Epig. lib. 3. fol. 86.

Gallica Marmoreis hæc propugnacula Septis Munij.

Circùm Oppidum plurimi fontes, puteorūque

rumque perennes venæ impendio quæ-
 sitæ, caueæque passim diffusæ pro Fru-
 mentis, Ordeis, Bladisque, victu e-
 quino seruandis. De cætero apud Lu-
 cinianenses parsimonia est magnum
 vectigal, satisque patrium pingue solū,
 quod emi exteris vetitum; lingua, aspe-
 ctuque prompti, gratique, gradus, ac
 gratiam apud Magnates assequuntur,
acribus inijs incurioso sine; cū nec ijs
de plebe sit infra Sernos ingenium. Iuue-
 nes indole, & habitu egregij otio no-
 uerca virtutum tabescentes, tamen
 apud eos frequens Accademia, Comi-
 caque exteris plausibilis visa; pace re-
 motis armis suprā cæteros Comitatum;
 vt *Ninus* inquit latitudine, ac fertilita-
 te, cuique Ciuitati decentem villis,
 vineis, siluis, ac frumenti copia reddi-
 dere vberiore, diuitemque, expur-
 gatis aquis palustribus per tractum
 Fluennæ ad Montem Alphonfi Regis
 cum copijs mansu Clarum, Datho Se-
 nensi, *Lycinianum trans Clanas*, Barto-
 lusque meminit *de Padulibus Lucignani*,
 sic paludes loco dictæ, suprā quas col-
 libus amenis frequens olea aquis ami-
 ca

Ninus de bell. Ital.
 lib. 5. & seq. in eadē
 Biblioth. D. Fran-
 cisci Piccolomini
 Senes.

Dath. epist. lib. 3.
 fol. 182.
 Bart. conf. 193.

ca fundens oleum Lycinianum, & olim
ceciniſſe iuuat.

*Floris Arreſijs proles Licinia Terris ,
Vndè olea, & uetus hæc Oppida nomen habent.*

Anton. Bruciolus
Plinio vulg. lib. 15
Landinus Plin. vul-
gari in prima im-
preſſione.

Et expreſſè Plinius percipiendus de illa
parte Italiæ, quæ habet Oleum Lici-
nianum, & vulgò inquit, *Principatum*
in hoc quoque bono obtinuit Italia toto or-
be, maximè in agro Penafrano, cuiusque
parte, qua Licinianam fundis Oleum, cum
Liciniæ gloria præcipua Oling, nec Oleū
Licinianum aliundè, quam ad Glanas
inuidorum diuinatione exquirendum,
nec alibi in eſſe comprobatum, & pa-
teat nomine, & re olearum excellen-
tia, & Italiæ foecundiffimæ bona ad
agrum vnius Oppidi venafrani Plinium
reduxiſſe in prægnantiſſima hiftoria,
fatuè cenſendum, cum noſtris hiſce
ſæculis quoque optimum, copioſumque
inſit in Oliuetis ad Montana Ligurum,
ac propè marittima Prouincialium, &
per anguſto Venafræ Comitatu effundi
Licinianum ſuprà illud concelebratum
improbabile viſum, à magis inſigni ſue

xis rerum nominibus, ac vocabulis, &
de Venafrano primo meminere Plinius,
cæterique Veterum.

Hoc tibi Campani sudavit bacca Venasri.

Aridique certa

Bacca Venasri.

Ipse Venafrano piscem perfundis.

Horat. car. 2. Ode 6

Iuu. Sat. 5.

Bero. Rut. de re
rust.

Plin. loc cit.

*Et in specie de Liciniano vulgatum, Licinia
dar Oleum optimum, Sergia plurimum, &
Licinianū vnguentis Medicorum appri-
mè Amicum, & præcipuam gloriam Li-
cinig Oliuæ attollit Plinius, non corru-
ptè legendus Baccas Licinia nulla anis
appetit, quia in aridis tantū n oleastris
prodige natura inter saxa, vepresque
eductis soli appetentia obseruatum,
vel oleis immaturitate acerbis nucleo,
& sanie, cum Oliuam præmaturam,
mollem, liquore amabilem deuorent
ferè cunctæ Volucres, & Loci Fami-
liares, traditumque*

Licini Baccas appetit omnis anis.

Terra venusta molibus militaribus Ser-
uorum templo Deiparæ de Quercu
miraculis claræ, ac Minorum, quod Cæ-
nobium

nobium dicunt in hospitium secundum D. Franciscum Patrono Tuscis susceptū, ac D. Fælicis Papæ, & Martyris Patroni, in quo Fælicem in Etruria profugum Baptismate ad radices Montis propè Siluam Paternensem Lucinianenses timore Paganorum abluisse traditione creditur.

Victor. Muti. Lycinianen. de fortitud.
& re milit. fol. 13.
& 39.

Gens ad arma ferox, ut Mutius asseruerit, *virtutem Lucinianensium sepius iam Senensibus prospiciunt*. Etenim anno MDXXV. Florentinis, Copijs Pontificijs, Exulibusque Senas obsidentibus, & mania ad Camolliam tormentis super Collem quassantibus, Nardus Cioignius Licinianensis Capitaneus obtulit se cum strenua Lucinianensium manu paratum tormēta alto suggestu submouere, hostemque pellere, quod nec temerè dictum, quānuis difficile nota militum audacia iudicatum, quibus plures luuenes Patritij gloriæ cupidi se se iungere non erubuerunt Vexillo B. Virginis Venerabili Margharita Bichia recepto, lanuisque fortiter patefactis non per vias latentes, tutasque, sed palam incedunt contra ictus bombardarum,

rum mori, sed vincere parati, capto-
 que feliciter suggestu, euerisq; tor-
 mentorum rotis manus conferunt, vt
Leonida, ac *Milciade Ducibus* de Græ-
 cis fama vulgauit quingēti aduersus de-
 cem millia, hostesq; valle ruentes
 trucidant, vt describit *Marcus Guazzus*
Luciniansum exaggerans virtutem, for-
 titudinem fidem mirari Senenses obuios
 ire vulneribus Milites, generosa pecto-
 ra, & pro libertate animam effundere
 paratos Nardum suos cohortari ad
 cædes, properare, vt non ad bellum,
 sed ad victoriam incederent, & pro-
 speriore euentu excitati alacres à latere,
 & à fronte mœnijs erumpunt in percul-
 sos impetum faciunt, fusosq; obtrun-
 cant, reliqui animos attollere, & in-
 fugientes acrius sœuire, tùm spectacu-
 lum horribile in campis patentibus, se-
 qui, fugere, occidi, capi, equi, atque
 viri saucios incurfare, simul omnia
 strata sclopis, armis, cadaueribus, &
 humus ad ima sanguine profluens. Du-
 ces Florentini, Gallique irruptione Se-
 nensium exterriti, rarum circa ipsos ag-
 men, non ardor animis fluxa arma, se-
 gnes

Marc. Guazz. hist.
 fol. 25. ad 33.

gnes equi, commeatu; suorumque imperio libidini victorum permissio in fugam ruunt incompotire; pulsi cum faucijs integri suometipsi metu, & angustijs viarum constabantur, arma & signa militaria, pleraque capta. Tàm magnæ gloriæ, famamque victoriæ Luciniansibus pugne illius aggressoribus cum quibusdam junioribus Senarum præcipuè deberi consensu tradunt, quibus (vt fatetur Thomasius) gratiæ habitæ publico nomine, Crogiorum familia primo nobilitatis Ordini ascripta, & factis Senensibus laus ingens, perennisque Victoribus concessa, *duodecim desiderati sunt de Oppido Lucignano, cuius gentis quadringenti pedites duellu Nardi Crogni strenuè dimicantes in Rempublicam fidem egregia cum laude probarunt, inde Lucinianses fidi, dudum ciuilitate inter Nobiles secundi Ordinis donati inter socios habiti, Magistratibus ineundis delecti, darijs immunes, leni imperio ob ea fidelissimi, & gratissimi reputabantur muniri aduersus hostem non mænibus modo, & armis, atque viris, verum, & multo magis*

Thomasi. part. 2. M.
S. in Bibliot. D.
Franc. Piccolomini
nei Senen.
Fasti Senen. vita
Marghar. Bichiz
fol. 333.
Pompz Senens.
tit. 29.

magis turriti Collis asperitate, quibus
per Marcum Mediolanensem perpenſis,
ut ipſius verbis utar, *Lucinianum*, ait,
Terram rebus cunctis fortiffimam.

Iraque rebus pace circumcōpoſitis, nouū,
atroxque inter Clementem VII. & Ca-
rolum V. exarſit odium, qui præmiſſo
Borbone cum immani exercitu ad Ro-
mam oppugnandam, & Pontificis ela-
tam mentem excindendam aſperiora
moliebatur, is liberè nullis exturbatus
inſidijs per Clanas tranſuectis copijs im-
punitis vagabatur, Caſtri Plebenſes fi-
di aditum, ac victualia ſepti muris ar-
mis inſauſto euentu contendere auſi,
quibus non incruenta victoria ſubactis
ad Urbem diſcuſum, Borbonius inter-
fectus, nec Romæ ſatis incendia, rapi-
næ, ſupra, ſacrorum, profanorumque
contemptus in ultionem cenſita: nam
quod in eiufmodi rebus accidit conſi-
lium ab omnibus datum eſt, periculum
pauci ſumſere, Pontifex profugus,
velut ſine Duce quiſque rebus priuatis
conſulere, & qui vitam fuga tuebantur
morbosa lue paſſim graſſante, auctaque
fame vijs, agriſque interibant: Borbo-

Mar. Anton. Miſſa-
lia vita Ioan. Me-
dicei March. Ma-
riniani fol. 177.

nis imperio potitus Oranges victis hostis infensor, qui aere Senarum intecto, ac lætissimo allectus Tulciam subit cum Equitibus pedite, egrisque insequentibus, Florentinisque oppugnatur. Copijs denique Dux designatus Ferrantes Gonzaga Vir magnis ausis promptus plura Oppida Vallis Clannarum armis circuibat, & naturali avaritia, instinctuque flagitante exercitu, Hispanis, locorumque purgamentis compacto (*in omnes libidines effusa*) horrea, Villasque opimas rapi, flammisque absumi, indulgent votis Militum Præfecti, atque hinc ire præcipientes gliscere flagitia, & infamia, nec vlla moribus corruptis olim plus libidinum circumdedit, quàm illa colluies, nec quicquam improbi moris reservatum. Senenses, ut à finibus auerterent bellum legatos nominant, quibus Gonzaga responsum se subuenturum socijs concessurum usurpata, & excelsam Rempublicam truncatis dissidijs feliciorum redditurum, hijsque magnificis verbis fides habita. Sed Senensium mentes elusus, & fluctuantia in diuersas partes

tes ingenia appositis munimento præsi-
 dijs fræno compositurus, quod *diffidius*
est temperare felicitati, ac cupidini domi-
nationis, qua non putes te diu usurum, &
multa bello impetu valida per cædia, &
moras euasisse, pingues prædas, & cun-
cta auidius arripere, & Liciniani Op-
pidi potiundi maxima cupido inuase-
rat opportuni, tum propter vsum belli,
tum quia res aspera videbatur, & Se-
nenſibus sæpè infausta, quæ postquàm
Oppidani cognouere, res primò trepi-
dè, metus ingens, malum improuiſum,
sed id facinus contra ius gentium ad-
miſſum fidem populo naturalitèr inſi-
ram, durasque quorundam ceruices ad
bellum instigauerat, nec vltà mora,
itaque ianuis obclufis, nuncijsque Se-
nenſium incassum ſuppeticas imploran-
tibus, incolarum mille Viri Sacramen-
to adstringuntur inuicem, nec labori,
nec periculo parcendum, animam pro
Patria amittere, lares res domesticæ,
natique non ampliùs ad preces, sed a-
speram vltionem accendebat animos.
 Gonzaga, vt tentaret Oppidanos inſte-
 tit Exploratoribus victualia, ac com-
 modas

Tac. hist. lib. 2.

modas interim mansiones tradi, initium
 id illudendi minùs validis, vel si resi-
 steretur, càusa belli, illi renuere se,
 Amicos Senensium iactare pace inniti,
 hanc appetere flagrantius, ac Cæsaris
 clementiam inuocare, contra hostes
 urgere, & expugnare contendunt: sed
 iura pacis non violaturos, vbi parerent
 petitis, sed cum tuerentur Oppido o-
 pere, & natura munito nullius idoneæ
 rei egente, armis, Virisque opulento fa-
 tis hostibus cognitum mentes incolarū,
 structuramque muri equa duritie ob-
 stare, hisque, qui machinamentis præ-
 cesserant sclopiis, igne, & lapidibus de-
 trudabantur. Tentat vndique omnia, &
 circumspicit intentus; diebus, ac la-
 boribus consumptis se medijs hostibus
 inesse animo reducens, incertus an o-
 mitteret inceptum: verùm eadem for-
 tuna, eadem vtrique via, qua Mario in-
 dulsit in Oppidi Capsensis expugnatio-
 ne Ligure quodam aditum aperiente,
 ità ea res Gonzaga foscè, quàm consi-
 lio melius gesta est, Clericus idemque
 puer venationi vacans fragore intelle-
 cto propè latebat sepibus, vbi modò
 Capiti.

Cappucinatorum Coenobium colle-
pereminet, militibusque grassantibus
carteri addictus, qua facilior, nec adeo
munitus inesset murorum locus dete-
gere coactus, is recentis operis structu-
ræ gnarus, qua ocius diruta per fene-
stras familiarium, portasque hortorum
apertas pateret aditus sub Turre Se-
nioris Capitanei Bernardini Setti, hac
via, inquit, pedibus, manibusque per
caueas murorū gradatim alleuati pro-
gredimur Iuuenes. Palam est hunc fuisse
ex natis olim Marci Bruni viri Pan-
dulphi Petrutij ab intimis, cuius ope
Loci plateæ medio Palatium struxit
iniuriosè monitionibus Priorum, Præ-
torisque in leue habitis signis Pandul-
phi muro defixis affectans Patrię impe-
rium, actumque, ni Seniores intrepide
precauissent. Quo Militibus intel-
lecto nocte umbras circumfundente
paratis omnibus parte murorum aduer-
sa dum confertissimis armis Gonzaga
obsessos exurbar Hispani adinouent
scalas, ascenduntque, & fenestris pa-
tentibus erumpunt, quod ubi Lucinia-
nentibus cognitum plures strenui viri
accur-

*. Dynus

accurrunt aditu decertaturi, inter quos
 Ioannes Iacobus * Capitaneus egregia
 edita pugna cecidit, sævitumque vio-
 lentia, ferro, flammisque, & postquam in
 ædes irrupere scrutantur loca abdita,
 clausa effringunt, strepitu, & tumultu,
 omnia commiscunt, inde spoliare im-
 belles scæminas rapere *vi, & stupris*
polluere in omne fas, nefasque auidi,
 aut venales, non sacro, non profano
 abstinebant mortalium sceleratissimi,
 superbissimi, nocentissimi, incensis ira
 publicis documentis præuijs signis late-
 re Christi vetustioris Fraternitatis Sæ-
 ctæ Crucis, Monialium modò D. Cla-
 ræ sanguine profuso, eodemque vase
 sacro obseruato scelere hostibus abla-
 to, absumptoque; frugum quoque ege-
 stas, & exorta ex eo fames in prodigiū
 accipiebatur. Hyeronimus Brunus Ve-
 xillifer, Dreas Ciognius, cæterique
Priores, Defensoresque de septem pro tem-
pore, quorum nomina inuisa obliuione
 sublata, cum *suum unicuique decus po-*
steritas rependat custodibus dati sub ar-
 cū ad utramque arcem intermedio im-
 manitèr laqueo suspenduntur gloriam
 Tyrio-

Tyrionum affecuti, quos *Magnus ille*
Atacedo in memoriam cedis crucibus affigi
mandauit. Credunt senes vulgatam
 traditionem anno proximè elapso ante
 Urbis excidium Borbonem ipsum diræ
 cladis Autorem, & in proposito, quæ-
 dam prænotauit Ioannes Baptista Van-
 ninus I. C. probatissimus, orta fortas-
 se equiuocatione à reliquijs exercitus
 Borbonis Gonzaga Duce depopulan-
 tibus, & astipulatur Maleuoltus, & li-
 quet documētis illo eodē anno mdxxx
 inscriptis *de tempore nostra deuastationis*,
 cum bello, fame, & nouitèr incrude-
 scente lue mortifera vndequaque affli-
 ctarentur, patetque instrumento locu-
 pletum ex arce Senelunghæ Hispanis
 dimissorum cum talea, Ioannis Saluij,
 Christophori Pierij, Ioannes Angeli,
 Francisci, & Donati, Vici olim Ioannis*
 & quorundam de familijs Ciognia, de
 Belscis, Campanis, Chiochis, Lazza-
 ris, Stephanis, Balardis.

Cæterum non magis iustis iudicijs compro-
 batum, non esse curæ Numini illam aureā
 felicitatem esse vltionem cum Flauianen-
 sium, vicinorum Lycinianenses san-
 guine

Vannius Scriptu-
 ra inter M. S. eru-
 dit. P. Iac. Grifo-
 li in Bibliot. Cap-
 pucia-Luciniani.

*ambo de Dinis;
 vt in Istrum, Ser-
 Tofij Andreæ Se-
 nelunghensis anno
 1530.

Tac. lib. 1. hist.

guine fœdi odium atrox promiscua
 clade tamdiu protraxerint. Pagi plu-
 res comitatu effusi Hispanis diru-
 ti corpus vnum, idemque summè vali-
 dum conficientes hominum affuen-
 tia, qui comitijs statutis diebus interes-
 cebant, cum quisque sua platea Oppido
 distincta conflueret, Platea Sancti Bla-
 sij Oppiduli propè Calicionenses, Por-
 chearia, ad Turrin Prætoris, antè car-
 ceres, propè Roccham veterem, ac
 hospitium Patrum strictioris Obserua-
 tiæ, Platea Oppidanorum vetus, ac
 noua, qua via ad contradam Corsicæ
 Corsis præsidarijs dictam, suo quisque
 comuni propè ruralem Ecclesiam con-
 uiuens, comune Sancti Sabini ad Sil-
 uas sistentia Cardinalis Papiensis cum
 Curia, ac Commissarijs Senensibus, &
 Florentinis de nobilissimis familijs Go-
 ra, & Acciaiola, ac Columbæ ad-
 uentu memoratum, comune Castelli-
 næ, qua propè via ad Fluennam latro-
 num sede denominatæ, Comune Ba-
 diæ, qua circumpatent vestigia, Co-
 mune Sancti Smeragdi, via Perusina
 ad cauponas Fontium vsque ad Tem-
 plum

Papien. in laudo,
 seu Sententia.

plum Sancti Laurentij ijs euersum in
 Paschineis, equè semidiruta vetus Ec-
 clesia Sancti Felicis cum Baptisterio,
 domus tamen comunis integræ in fini-
 bus Essæ vsque ad Syluam Paternensē,
 ea tempestate Oppidani, Colonique
 supra quatuor millia, rerum copia, in-
 armis ferocitas, lætissimus Comitatus,
 & fatetur Podius, *Lucinianum dines, &*
potens; quæ Ecclesiæ Curæ Plebanorū
 commissæ, deindè sub alijs Ecclesiarum
 titulis redactæ, mox Canonicorum se-
 ptem numero, ac Archipresbyteri di-
 gnitatem conficiunt, qui & Curati su-
 beunt nomen, & onera, cum Rectore
 Sancti Blasij, Vicario Episcopali, ac
 Præposito. Nec sine vltione id permis-
 sum, quippè Hispanis Senarum liberta-
 ti insensissimis Patres ad pellendum
 turpiter Diegum, ac fortilitia Senis
 structa euertenda Lucinianensium ar-
 mis vsi sunt fortitèr, & feliciter; do-
 nec Florentinis, plurimisque hostium
 Clanarum ora baccantibus excisis mu-
 ris, haud satis immunitis, & fide locu-
 pletum rapinis præssorum Senensibus
 non irrationabiliter suspecta, cum fra-

Pogg. hist. Flor.
 lib. 3.

Tomas. par. 2. M. S.
 Ninus debel. Ital.

Tac. ann. lib. xj.

Volser. de rebus
Boycis.

Atque bello res, nec satis Milites ad totidem hostium diuersa per loca euagantium impetus sustinendos, censent perditum, equitumque Magistri, quia dato belli signo *summa imperij ambigua, minora sine cura haberi* Senarum securitati consultum, si amotis Luciniano praesidijs, ac offendiculis, lectisque iunioribus indefensum relinquerent Oppidum, incolisque vacuum; quod ubi Lucinianensibus intellectum Campana arcis veteris crebrius pulsata colonos conuocant ad arma, tunc Praefectus Senensium Villa plurimos pulsat, pellitque, deinde tumultus, & rapinae, cum validiores iactant muros impensis proprijs refecturos, patriaeque dignitatis defensionem se paratos, idoneosque, veterumque more, *omnia virtuti non muris concedere*, reliqui Lucinianensium prima noctis hora recta armati contendunt ad Oppidum, clamantque vndique hostis adest, & iterato clamore fremitum hostium effingunt. Subito timore improuidi Milites Praefecti Fylaria aufugiunt, illi iterum muros occupant, ianuasque patefaciunt profugis

gis illudendo, nunciantque, si quis au-
deret accedere amplius, non vt hostis,
sed vt Proditor confodiendus, notaque
Reipublicæ, Principumque munificen-
tia Florentinos recipiunt, atque inter
socios habitî, vt non insulsè Sanleoli-
nus de capto, inquiring, post victoriam
Ioannis Mariniani Oppido.

Cosmian. action.
Epig. fol. 18. & 35.
de Liciniano.

*Imperio Tusci parebam spontè Leonis
Hetruscis rapuit me Lupa Tusca iubis;
Belligeroque volens infecta luce vocatus
Annua Ioanni spontè tributa dedi.
Castello Lycini capto qua gallica clades
Infecit tæbo stagna, Clanemque die
Non minor, aut certè victoria proxima primæ
Victor ait Medices, lausque secunda prior.*

Hinc cum deterius exardesceret bel-
li turbo, denique Iulij Tertij placi-
to ad auertendam belli materiam,
Terra Senensibus restituta. Qui cum
auctores magnificatæ defectionis ipso
iure cecidisse à Capitulorum beneficio
vulgassent xv. ab utroque ex Consi-
lij Oratores missi oblongis caligis, al-
baque veste superinduti, qui Pa-
tribus vetus Senarum patrociniū
Lycimianenses subiisse iterum gratula-
rentur,

Lib. Reformat. Lu-
cign. anni 1552.

rentur, & noua ostentationis pompâ excusationem affectarent, versa in infantes criminis nota adulatione (*verus id in Rebblica malum*) expurganda.

Cæsareis denique, ac Florentinis in Senarum exitum irruentibus à Petro Strozza belli Sedes eligitur Senenses, quibus pax seruiantibus grauior, quàm bellum liberis erat, & vetere animis aduersus hostes insito odio cum Gallis, montanis Aretinorum vastatis Fluuiantum obsidere aggrediuntur exitu anticipiti, donec Fluuiianenses improuisa prodicione perculsi à Socijs, hostibusq; obtruncantur, Martianum duodecim Cohortibus præmunitur, dein populatio, & Cædes, ni Cosimus propinquo summæ rei discrimine id ipsum metuens, Mariniano festinato prælio victoriam præcepisset, rescribens arcendum à finibus bellum, & cunctatione opus non esse, vbi perniciosior est quies, quàm temeritas, & positis castris Senarum die Augusti secunda m d l i i j. fatone, an incuria Strozze Aquis, ac fluuiio procul loco olim Scannagalli

nagalli à cæde Senonum, Boyorum-
 que equis incommodo, propius Co-
 simi, ac Germanorum Agmina intue-
 bantur, & audacia Militum eminebat
 fremitu, clamoribusq; dissonis, simul in-
 struebantur acies, ingensque vtrinque
 alacritas. Cum Bighettus Equitum
 Magister, (vt accidit equè Pompeia-
 nis in agro Farsalico) inconsultò fugam
 cum equitibus capessendo incerto, per-
 citoq; rei nouitate Strozza hostes red-
 didit audaciores, & strenuè à Germa-
 nis infecutus per inania, ac palustria
 loca peruagatur; interim Marinius
 instat trepidis, nutantemque peditum
 aciem redux victor equitatus incurfat.
 Nullum in ea trepidatione Strozza,
 cum Aurelio Fregoso constantis Du-
 cis officium prætermisit, Tura Zondo-
 darius ex Senensium militum Præfectis
 de Senatorio, ac nobilissimo genere
 Illustrissimi D. Antonij Fælicis Signa-
 turæ Referendarij, Bononiæ Prolega-
 ti, Florida adhuc vigente iuuentute,
 integritate, legali disciplina, Chisique
 munificentia Prælatorum maximi ad
 Suprema nati, cum manu Patritiorum
 pro

Frontinus:

Cluer lib. 2. f. 575.

Roseus hist. Neap.

lib. 4. part. 3.

Ad Tarcagn. lib. 8.

part. 3.

Natal. Comes hi-

stor. lib. 8.

Cinus loc. cit.

pro Patriæ libertate accerrimè propugnans profigavit hostes obuios fortius, quàm fælicius: densis tamen agminibus, & inæqualibus locis ob vallum præruptum in decliue hærebat, occur-
sat pauentibus, retinet cedentes, exterriti sine rectoribus equi, ut quin-
quam aditus tulerat transuersi, cum
Marinianus dilectam manum opposuit,
quantòque ferocius occurrerant, tantò
acrius pulsos in fugam disiecit, tùm
verò insequi, vulnerare, tanquàm pro-
aris, & focis certaretur, Gallicque te-
mere effusi, aut clauduntur vallo, aut
consternuntur, Senenses, Clusini, Il-
cinenfes, Massettanij, ac Licinianenses
pro libertate animam effundere forti-
tèr maluerant nunquam cedere, & ni
prædæ cupido victores à clade euo-
casset, illa die copijs deletis, nec nun-
cius quidem cladis superstes; Stroz-
zam Martianum prius, & deindè Lu-
cinianum excepit, qua frequens agmen,
Ducesque conflueraut, sed Cinus Cap-
ponius ex proscriptis Catoni haud in-
par, cui plaudens Lucanus.

Victrix causa dijs placuit, sed victa Catoni.
Vulne-

Vulneratus, & fugere inassuetus pluribus Florentinorum, quibus libertas iniusta trucidatis Silanum imitatus, ne imminentibus percussoribus gloriam ministerij permitteret, siue ne liber homo captiuus ad Cosimi seruitutem adigeretur, effracto acinace gutture mortem appropinquauit Strozza percontatur ab amicis numquid rebus attritis consulturus ad Senas iter carperet, est memoratu dignum Morettum Calabresem Cæsareis hostem deuotum palam alloquitur, *malum euentum esse in culpa, exueret ferociam, sequenti fortuna submitteret animum*, ne regressus in Urbem emulatione perosæ potentiae terribilia Senensium ingenia irritaret, relicto itaque ibidem cum præsidio Alto Comite tectis cistis cum Fregoso equo vehitur Ilcini, ut Pompeum Patriæ Patrem ignota, scissaque nauis aufugisse traditum; sed Milites lapsio periculo admoniti, ne cū euadunt nūris admotis scalis, Albus semino excitus amicos inuolans ad deditionem Lucinianenses hortatus celerius aufugit Ilcini, Rochettus fortitudo præpè

TAC. ANN. 3.

Q

muros

Nat. Comes. hist.
loc. cit.

Tac. Annal. 3. & 4.
Roseus hist. Neap.

part. 2. lib. 4.

Cinus vita Cosimi
loc. cit.

P. Bass. de felicitate
Florentiz.

Adrian. hist. Florent.
lib. 13. fol. 913

muros monte, Terra, suggestisque compacto Militibus Præpositus longius fugit promidè cum Calabrense, cum Altus, vt recenset Comes affectans insulas sui facinoris excusationes cum Oppidum Natura, & arte munitum, rebusque omnibus instructum turpiter deseruisset, quod per multos dies valuisset defendere, atque impetus hostium, & honorificè, & utilissimè sustinere non multo post cum Bighetto signifero Prætorio Equitatus Ilcini capite militatur. Senes, Puerique validioribus suorum in acie cælis magistra, & presentia experiri censent, quam vetera, & periculosa, & ponenda arma. unum afflictis id remedium Cosimo Magno intis pactis, & capitulis spontè se submitunt, qui magis hanc deditionem, quam victoriam consequentia ratus, cum etiam ad Senas subigendas facilius pateret aditus, excogitauit, vt meminit Bassus, quomodò Terram gratijs, & prærogatiuis superillustraret, elegitque, vt caput Prouinciæ Prætorum iuncto cum Iurisdictione extensa supra plures Terras, Oppidaque Senarum, conuentionibus ipsius manu iuramen-

ramento firmatis, quo casu capitula
perpetuò ligant, nec requiritur confir-
matio, vt docet in eruditissimo tracta-
tu Illustrissimus D. meus Giouius Pe-
rusiæ Auditor, & potissimè obseruan-
da, si à longo tempore firmata, cum
sint in veteri possessione non soluendi
gabellas, daria, ac impositiones; &
concepta verbis amplissimis, & effrena-
tis, vt importent exemptionem non
limitatam in agendis in loco, & inter
Personas, sed absolutam ibi. *Che detta
sa Comunità, & Huomini s'intendano
essere, e siano esenti in perpetuo, & im-
muni da ogni, e qualunque grauezza ordi-
naria, e straordinaria, che in qualsiuoglia
modo possa essere nominata, ò che dire, ò
escogitare si potesse, ancorche qui per E-
spresso bisognasse farne special mentione, sal-
uo che del pagamento del Censo, e Salario
al Podestà, e Castellani.* Quæ verba bis
geminata, ogni, e qualunque includunt
omnes casus etiam expressis maiores,
& important absolutam, liberamque
immunitatem maximè à datijs tunc vi-
gentibus Principi notissimis, qui etiam
ea compræhendi voluit, quæ noui-

Q²

tèr

Alex. Giouius de
solemnitatibus in
contract. Minorum
Glos. 22. §. 19. nu.
25.

Bald. in l. digna
Vox C. de legibus
Castren. conf. 313.

Nat. conf. 163.
D. Vrceolus con-
sult. 75. num. 3.
Rot. apud Bich.
decif. 30.
Fontanell. dec. 262.

Rot. decif. 36. nu. 4.
& 28. par. 3. rec.

Mesa resol. 37.

Bald. conf. 406.
vol. 5.

D. Sabell. verb.
Gabella n. 38. & 41.

tèr excogitari poterant, sublato bello
rum metu *veterum nunquam memoria
servitiorum*, & concessa hominibus con-
comitantur personā vbiq; cōtrahe-
re contingat secundū Baldum *propter
immunitatis verba nullis finibus coarctata*,
& in dubio cum non agatur de fraudā-
da Gabella, sed de Datijis nunquā
solutis, interpretandum est contra
Principem, ita vt dicta Capitula haud
possint reuocari causis minū legitimis,
vel prætextu alicuius honestæ, vel gra-
uis vtilitatis, sed grauissimis talibus,
quæ Principem arctent alia ratione in-
superabilibus, respicientibus principa-
liter vtilitatem loci immunis, cui aliter
quā permissione collectarum provi-
deri non possit, si ponderentur verba,
*per espresso, farne special mentione, e che
escogitar si potessero*, quæ ad casus neces-
sitatis reducuntur, vt si Rēx incederet
in captiuitatem, si hostes effectualiter
irruerent, cum ijs minora redimenda
sint consilio, vel ære Regis maximè
diuitis non subditorum inter angustias
conquerentium, quia vt declarat Are-
tinus, *Immunitas alicui concessa non debet
legi*,

Arct. l. si ex toto
ff. de Leg. 1.

legi, nisi cum onus ferri non potest ab alijs. Surdus verò non procedit in nostris terminis, sed in Privilegiatis mera gratia, cum Licigniani Terra esset à Datijs, & Gabellis ab immemorabili exempta, ut probat *Castrensis*, & sunt iuratis Capitulis concessa, non subditi, cum esset in potestate Licinianensium per plures dies arce se tuto defendere spe Præsidij præuigilis Strozze, quo casu irrenocabilia, nec vnica vice restringenda, ut decidit *Osaschus*, ubi quod ob seruitiorum remunerationem vlllo pacto, nec ingratitudine reuocari valeant. Et minùs procedit, si Capitula sint firmata mutuis pactis, & obligationibus, quod Lucinianenses se submittant mero, & mixto Imperio amisso, ac Ciuilitate Senarum, & Salaria persoluant, ut est communis sententia, quod cum effectiue faciant privilegia, (si ita vocari debeant) in cum pacti causa onerosa firmati habent commensurationem perpetuam, & mutuo onerosam, quæ sine labe peccati reuocari nequeunt, si aliter Principi consuli possit, & in Consilijs corâ Serenissimo Domino

Surd. decis. 172.

Osasch. decis. 139.
num. 22. & 28.

Mastril. decis. 164.
num. 6.

Ramon. conf. 24.
num. 436.

Capic. latro decis.
190.

D. Bald. ad conf.
Ramonij obseruat.
num 75.
Ramon. dicto cōf.
Tac. Annal. 4.

Tac. lib. 3. Ann.

Valer. Max. lib. 6.

minò meo Principe Monaci insistentèr
votauit , & obtinuit Dominus Iacobus
Balduccius, & doctissimè scriptum reli-
quit, & antè eum Ramonius, vbi refert,
Itacidem, ità ad Regem Cipri respon-
disse, nè *ubi beneficia antecuenere odium*
pro gratia reddatur, & quod si plenitudi-
ne potestatis ademerentur Regna eua-
derent latrocinia magna, quia vt monet
Tacitus, *quotiès gliscat potentia, non*
est utendum Imperio, vbi legibus agi po-
test, qui autem Reges adulati sunt, &
contrarium sentiunt, iram Dei non
euaferunt. Potissimè cognita fide Lu-
cinianensium: etenim nedùm bellum
difficile deditione faciliùs euasit, & Se-
nensibus statim obfessis, præfissisque,
sublata victualia, & libertas Milites
conuocandi, & in aciem prodeundi:
sed anno MDLVI. quidam Senarum,
cum Gallis, ac Ilcinensibus Terram
nocte quaterere aggressi, Ducibusque ti-
more perculsis, Oppidanis permissis ar-
mis, ac data facultate à Ianuis præsidia-
rijs in hostes irruendi pelluntur, ac fi-
nibus arcentur, etiam sceminis *quarum*
virilis animus maligno errore fortune mu-

liebre corpus sortitus est, patrijs muris, faxis, fustibusque hastatis inuictos, fugientesque irrumpentibus.

Oppidum Militibus, Ducibusque armigeris, sed æquè doctrina Viris egregijs celeberrimum, inter quos Iacobus Grypholus, qui edidit Orationum Volumen, ac defensionem Officiorum Ciceronis in Cælium Calcagninum Ferrariensem Iouio in elogio Calcagnini iniuriose post habitus commentaria super Poeticam Horatij, Demosthenis Orationibus, & de pace, ac Zenosfrontis Hieron. de Græco in latinum versis, Mascardo, ac Manutio laudatus Senensis Republica litterarum humanarum Lector accitus, vt ipse refert à *Cinibus meis honorificentissimè vocatus*. P. Bartholomæus Bathus publicus in Vniuersitate Papiensi Theologiæ Professor, ac Prouinciæ Mediolani Lector Generalis Typis emisit libros historicomorales de Dei in Romanos charitate, de Florentiæ fælicitate, de Nobilitate Mediolani, ac de Theologiæ præstantia, sed à Minoribus ad Capuccinos migras, Regularis obseruantia spiritui ductus,

Ani-

Adrian lib. 13.

Thuan. lib. 16.

Cinus lib. 5. & 6.

Ioui. Viror. Illust.

Mascard. art. hist.

Paulus Manutius

Epist. vulgares lib.

1. latinæ lib. 1.

Griff. orat. 4.

Annal. Capuccin.

anni 1579.

Animam emisit Columba radios per caput eius circumferente inter Beatos ascriptus in Capuccinorum Annalibus, in quibus paritèr Venerabilis obseruantia, ac pietate Pater Augustinus Baccatus, ac plures Ordinis Minorum in Cœnobio depictis ad primos Religionis gradus euectos, inter quos Pater Magister Gorius in liceo Senarum Theologiæ Lector eximius, ac Pater Ioannes de Angelis Paduæ Inquisitor, aliique muneribus decorati, P. Ioannes Iacobus * qui Vicarius Generalis Italiæ, Senis obiit anno MDXIX. Inquisitor Generalis doctrina, ac pietate in Senarū factis inter clarissimos additus, Reueren. D. Ioseph Renzolius, qui Venetijs legalis Philosophiæ Lector, & benè gerendæ Reipublicæ documentis Nobilibus pergratus ob egregia merita inter insignes Venetos Viros cum edita gestorum historia relatus; Reu. Petrus Iacobus Veridianus in Collegio Propagandæ Fidei Lector antè Urbanum VIII. orauit, edidit de Deo Trino, & Vno, ac Flores Poeseos. Pater Victorius Brunus Minorum anno

* de Dinis,

Pompæ Senens. tit.
13.

no ætatis 37. defunctus, cuius ætatem,
si gestis compares ætatem ultra putes,
scripsit dùm Bononiæ Collegialibus le-
geret de Deo, de Anima, de Angelis
cognomento Scotus inter insignes Or-
dinis, doctrina, famaue Viros in Cœ-
nobio Poliriano depictus, de quo plu-
ra Modernus Mastrius ingrato silentio
Auctore omissio extorsit Pater Ioannes
Ristorius, Pater Cosimus Gripholus, ac
Pater Saneſius, qui in muneribus gra-
uissimis, Thæsisbusq; Theologicis primi
Minorum Cœnobij Lucinianensis famâ
Italæ fecere celeberrimam: Reu. Archi-
præbyter Emilius Ristorius, qui com-
plicatis Excellentissime Domus Sfor-
ziæ litium nexibus in Rota Romana,
discissis Auditor Generalis nominatus,
difficillimis superatis temporibus, prius
extinctus, quàm fessus, alijsque in Sta-
tu Mediolani dignitatibus insignitus.
Petrus Mariâ Domini Bartholomæi quô-
dam Petri de Capeis claræ recordatio-
nis, diutius etiam piè cumulatis suprâ
cæteros illius temporis, gestisque lauda-
tissimi, Senis, Pisis, Romæ studiorum,
ærumnarumque consocius corpore exi-
guis

guus non ingenio, qui in reconditorum Taciti, Iuuenalis, Persæique sensuum explanatione, ac legali Phylsophia subtilissimus, Ioannis senioris I. C. de Capeis Patruī Historijs, grauibusque sententijs versatissimi, ac Lactantij Bruni in Vrbe Curialis egregij integritate, praxi, opibusque congestis celeberrimi tamān affectus Francisci Battellij Innocentij XI. ex Aulicis, & Familiarium Medici stimulis excitatis studijs & filius Adūocationis dignitatem degustare auidus immaturè raptus anno proximè lapso MDCXCIII. ætatis, XXXI. eò tamē vsq. peruenit, vt Alexandro VIII. ad summi Sacerdotij culmen euecto Aula, Curiaque notus emergeret inuolutis litibus enodatis, ac iniuriosè tollerauerit fortunam, fatumque, quod congruere rebus putant, Principumque ingenia loci Iurisperitis, litteratisque infestissima. Celebris Canonista Romæ natus Ludouicus Cio-gnus Episcopus Venafrantis filius Leonardi Lucinianensis, Sabinæ, Reatinæ, aliarumque Ciuitatum Militum Generalis Præfecti eiusdem agnationis Cio-gniæ

Ciognæ familiæ ex Patritijs Senarum,
 quæ inter plurimos Viros Patrum Gu-
 glielmum Ciognum Magistrum Eremita-
 rum Sancti Augustini Oratorem litte-
 ratissimum ostentat, & Theologum
 Principum, Regumque Dominicus
 Ciotrus, qui cum diu cum Cæsare
 Borgia Locumtenentis Generalis mu-
 nus subiisset ad supremum Comitum sta-
 bilis militiæ gradum ab Alexandro VI.
 ascriptus politica, ac Poeti inter Au-
 licos notissimus, Ioannes Saluus stre-
 nuus Dux Pisanorum ob Oppidum Cal-
 cinarium ter ab irruentibus Florentinis
 defensum à Giouio ad perennitatem
 commendatus. Marianus Bassus Forti-
 litij, ac Arcium Senensis ditionis, An-
 nonæque Præfectus. Hieronymus Bru-
 nus Commissarius Vallis Clanarum. &
 Nuntius Pontifici, ac Carolo V. Senen-
 sibus missus supremis Magistratibus di-
 lectus. Ludovicus * qui cum in
 maritima expeditione aduersus Tur-
 cas cum Venetis manus conferret, Pup-
 pi Generalis vi expugnata ad propellē-
 dos hostes nudato ense præcedens cæ-
 teros, Capitanei nomine eodem Gene-

Giouius hia.

* Dynus,

Torell. sæcul. Aug-
 gust. anno 1436.
 P. Landuccius Sil-
 ua Illicetan. & Cro-
 nicon. Breue †
 Bonignor. annot.
 M. .1 B b iothe-
 ca Martiniana Se-
 narum signo †

* Dyni

rali decoratus, & à Republica con-
 firmatus à Serenissimo Ferdinando He-
 trurizæ Magno Duce V Porta Pisana,
 eius fidei demandata, Capitaneus Li-
 burni descriptus; ab origine Brunus
 Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis,
 qui floruit in xi. sæculo, quod indubia
 comprobatur traditio, nec Scribentibus
 satis in antiquis nota Oppidani Patria,
 sed origo, & præclarè gesta, ac Bea-
 tus Matthæus Eremitarum Sancti Au-
 gustini Illicetanus Vicarius Italizæ Ge-
 neralis strictioris obseruantizæ, humi-
 litate, ac heroicis virtutibus eximius.
*In Illicetana Silva ebullientem Iuuentutem
 firmavit, sicut ut initium Canonice Con-
 gregationis Saluator is plenus meritis, &
 diebus obiit anno 1436. ut literalitèr Pa-
 ter Landuccius, ac Pater Bonignorius
 memoriæ prodidere, eundem fuisse fi-
 lium Francisci * fama liquet, de regula-
 ri obseruantia scripsit subtilissime Lan-
 duccio, & cæterorum placito reiectis
 exaduersò dicentibus fuisse de Domo
 Forestana Senarum.*

Huius, heroica gesta latè recolimus in Poe-
 mate iuuenilibus annis edito, cuius hic
 fragmentū transcribimus Huic

Huic Natale solū veteris, igna Castra Lyoni
 Sillani colnere Duces de Stirpe *
 Francisco natus, sacro de fonte Joannis
 Nomen, & Omen habet, Paulina huic Ciognia dices
 Insignis pietate parens ab origine Cives,
 Qua paret antiquo Senonum de nomine Sena,
 Sed cum primæva umbravit lanugine malas,
 Cypisq; ethereꝝ libare crepuscula lucis;
 Hic ubi sacra Deo felix Aurelia Proles,
 Illicibus latuit, quoties per inhospita Dumi
 Ibat inops, inopem quærens radicibus escam
 Eunxis, quoties intalto fonte reperto
 Transiuit laticeꝝ, quamuis sis arida fauces
 Urgeret, quoties cum Sol exureret Agros,
 Aut caderent granidis hyberni nubibus Imbres
 Immaduit pluuijs, & solibus arsit acutis,
 Et crebrò gemit ille est quadam flere voluptas
 Dulcis amarities lacrymarum, ipsæque querelæ
 Ipsi delectant, qui sunt in amore dolores.
 Ab quoties lætæ Valles, Collesque Supini
 Littora, qua transit, rupeꝝque, atque ipsa beatum
 Saxa vocant; Fortè horrebant super præra nimbi,
 Errantesque ibant Pecudes, rapit unda repenti
 Pastorem, pauidosque greges, quin improba crescis
 Diluvies, mersusque uno completitur alueo
 Arbia, præcipitem voluens verso aggerè ca-sum,
 Matthesusque super medijs spatiat in undis.

*Dynors

Proti-

*Protinus extintum limphis extorsit iniquis
 Andream, (sic nomen erat) dum flebat amicum
 Turba frequens, orat, versis ad Sydera palmis.
 Matheus, surgitque Puer (mirabile visu)
 Illum Pastores ad Cælum laudibus æquant
 Matheum vaste resonabant undique Silue
 Et signata canis Mathegi nomina truncis
 Iam Precibus Mathegi meis assuesce vocari,
 Et tibi deuoris fument Altaria donis.*

Emergitque nobilitas potentiùs, ac loci
 dignitas ex ampla Doctorum caterua,
 omisiss alijs egregijs viris, vt plurimum
 in patria zede inhabitantium, qui mihi
 adhuc luueni notissimi, ac familiares,
 hac simul ætate clarissimi Domini Val-
 lis Clanarum Vicarij curia, Oppidoque
 florent emeritissimi, D. Angelus Ren-
 zolius Pisarum, & bis Pistorij Iudex,
 R. D. Saluator Corradus in Vrbe San-
 cti Spiritus curæ rerum domesticarum.
 Præpositus, ac litibus interessendum
 deputatus eiusdem Ordinis Eques, ac
 Prior, D. Archipræsbyter Franciscus de
 Serbattistis Principum Aulicus ab in-
 timis, D. Bartholomæus olim D. Signi-
 feri Francisci de Arrighis Eques mili-
 tiæ Diui Stephani olim Fani Prætor, D.
 Ber

Bernardinus quondam D. Cintij Renzoli Florentiæ Causarum Patronus primarius Reorum acer Defensor D. Franciscus D. Petri de Spoleris Mathematicus, Physicus, & Paduæ Philosophiæ Lector clarissimus, D. Franciscus Battellius D. Petrus Maria D. Bartholomæi de Capeis, D. Desipheus olim D. Iurisperiti Antonij de Settis ex tempore Poeta eruditissimus, D. Antonius quondam D. Physici Ioannis de Saluis Medicus Florentiæ laudatus, D. Franciscus Maria de Bonastris, R. D. Canonicus Armenius, D. Archangelus fratres de Battellis, D. Ioannes cognomento Pius, ac D. Carolus olim D. Petri de Capeis, D. Franciscus, D. Flaminius D. Ioannis Francisci de Arrighis, D. Felix D. Petri de Grifolis, D. Petrus Marcellus, ac D. Dominicus D. Signiferi Ioannis Baptistæ de Capeis, R. D. Canonicus Ioannes Baptista, ac D. Franciscus D. Petri de Serbatistis, R. D. Ioannes olim D. Prosperi Ciogni, D. Franciscus Ciognius, D. Hyacinthus D. Constantini Ciogni, D. Ioannes Baptista olim D. Maynar-

Maynardi de Ciognis, R. D. Canonicus
 de Tornainis, R. D. Canonicus Fran-
 ciscus de Daniellis, R. D. de Lazzaris,
 R. D. de Bernardinis, R. D. Petrus de
 Bassis, R. D. de Saluis Theologiae Do-
 ctor in ditione Mediolanensi Archi-
 præsbyter, D. Gabriel Scarmalius Pe-
 tiliani Prætor, D. Franciscus Corra-
 dus, D. Franciscus D. Belisarij de An-
 gelis, D. de Stephanis, ac D. Ioseph
 de Bernardinis Florentiæ Curia sum-
 mæ practici, D. . . . . RR. DD.
 Abbas Matthæus, ac D. Fabianus de
 Arrighis Eques Militiæ Diui Stephani,
 D. Canonicus Vbaldinus de Capeis, ex
 recentioribus verò D. Fabianus D. Bar-
 tholomæi Arrighi, D. Octavianus D.
 Bartholomæi de Capeis, D. Franciscus
 D. Petri de Grifolis, D. Petrus D. Co-
 saluij Stephani, ac D. Ioannes Cosimus
 D. Capitanei Alexandri de Battellis,
 ex numero Regularium in humanis
 degentium, P. Emilius Ristorius Phy-
 losophus, ac Theologus Societatis
 Iesu Eminentissimus Serenissimorum
 Sabaudia Principum Orator facundus,
 & mira elocutione pollens, P. Magister
 Draco;

Dræconus Seruorum Prouincialis, Ora-
tor legum, ac Theologiæ studiosissimus,
P. Magister Franceschinus Sancti Au-
gustini, Orator; Prouincialis, ac Se-
renissimi D. Francisci Mariæ Medicei
munificentia, prudentia, animique
magnitudine amplissimi Cardin. Theo-
logus apud infideles Tunisi diu capti-
uus, ibidemque Vicarius Apostolicus
à Sancta Sede destinatus, P. Magister
Victorius de Bartolis, P. Magister de
Picconibus, P. Magister de Stephanis,
P. Magister de Pampanis, P. Magister
de Mannellis, ac P. Magister Lauren-
tius Barlozzius Ordinis Seruorum Cõ-
cionatores laudatissimi cum Patribus
Ordinis Capuccinorum P. Augustino
Baccato, ac P. Iacobo Grifolo, plu-
resque breuitatis studio omissi, qui fe-
rè cum ijs coetanei sibi famam, Patriæ
decus egregijs virtutibus compararunt,
ac æquè de perhonestis familijs DD.
de Rectoribus, de Cantellis, Acciaio-
lis, extinctis vetustioribus de Menghi-
nis, Landinis, Vannis, Cennis, Che-
linis, Binis, de Gondis, Mutijs.

Oppidum opulentum, ac nobile habitum

S

loci

P. Albert. Lazza-
rus de Bellor-ori-
gine par. 2. fol. 352,
¶ 354.

loci humanitate, comitate, ac festiui-
tate incolarum. attollitque Albertus su-
pra cætera quæcumque Oppida, ac Ci-
uitates veteris Senensis ditionis, sub-
dens potioris consequentiz censum
Senensibus validiori militum manu,
Ducumque supremorum præsentia,
alijs posthabitis, ad quoscumque casus
defensum, paratumque; rerumque co-
pia vini, oleique excellentia exteris
iucundissimum; non æquè finitimis Lu-
cinianensium esse gratatis pro gabella-
rum, censuum, publicorumque subsi-
diorum solutione tractis in longum li-
tibus, animisque obduratis; onera ta-
men Communis annuarum pensionum
egre tollerabantur assuetis immunitati
dicturæ, quæis incerta Seniorum, quo
iure ignoratum, exigunt Episcopi Are-
tini annuum frumenti tributum, quod
iisdem Dominis cum equis, ac cereis
metum, incursionisque passis eroga-
batur in pacis pretium, ac libertatis;
valuitque ingruente frugum inopia Ci-
uitates ipsas periculo famis eximere
copiosa Lucinianensis annonæ; Gens,
Oppidumque Magnatibus gratissima,
Recipu.

Reipublicæ Aretinæ Senensi, ac Florentinæ, Orbeutanz, ac Perusinz Galeazzo Vicecomiti primo Mediolanensium Duci, quo munita fortilitia, vt muris fixa profitentur insignia, Sixto Papæ Quarto ad pacem cum Fluvianensibus componendam Papiensi delegato, Gallorum Regi Moretto Calabresio, Termes Præfecto cum auxiliarijs, Strozza deniquè ad conficienda, munimenta præmissis, Iulio III. qui B. Virginis de Quercu in flore ætatis obsequio deditissimus Pontifex renunciatus pedibus morbo exemptis pro gratijs exoluendis munera propè aram signata aureis crucibus vsque dum pendentiæ supplex elargitus est magis piè, quàm liberalitèr, locique consequentiam superextulit vehementèr Cardinalium Consistorio; etenim Strozza cum copijs in finibus Luciniani profligato epistolis Mariniani victoriæ nuncijs Iulio lætissimè intellectis purpureis Gallorum Principibus anxijs, & inopinata clade percussis, vt abditos Principum sensus, & si quid occultius mente inest contereret verborum.

S 2

magni-

Mistalia vira Ios-
nis Medicei fol.
176.

P. Baphius de Fe-
ne. Florentiz.

magnificencia Imperij; inquit, summam
mundum herere in ambiguo spem, roburque
superesse Gallorum rebus Luciniani ad Mo-
diterranea Portus herculis ad Maritimam
substantione adhuc preualidis. Cosi-
mus verò primus ciues bello, dissidijs-
que attritos priuilegijs honestissime de-
corauit; Nobilibusque Viris iuxta vetu-
stissimum Reipublice morem inscribi
mandauit supremis Florentie Magi-
stratibus, quod nec in leue habitum,
longum quippe esset recensere, quot
Natae, Maresque contraxerint spon-
salia cum nobilibus, egregijsque, plu-
resque ad Equitis prerogatiuam perdu-
cti, recentia exempla obijciam inter
Oppidanos Clanarum hoc saeculo prae-
cipua, ac singularia cum clarissimus Do-
minus Ioannes generis Albergottorum
de Aretio Vrbe generosae Nobilitatis,
Equitumque Melitenium secundissima,
D Veniliam Lucinianensem de hone-
stissima Familia Bonastra sibi in Coniu-
gem adamasset Descendentes Meliten-
si Ordini iure ex hoc quoque latere
ascripti, docto in actis Oppidum vet-
tus, gestis praeclarum, rerum copia

af-

affluens, egregijs Viris insigne, perspicuum libertate, ac mero, mixtoque Imperio spatio centum, & ultra annorum, ut Castrensis, Cardinalis Tuschus, Maleuolus, Papiensis, Pius Tertius, capitula, ac statuta antè vltimam dedicationem euulgata abundè comprobauerunt, publicisque prædictorum, actorumque habitis testimonijs, ac documentis annis xx. circiter lapsis Nobilis Vir Sfortia de Ristoris Lucinianensis Natas suas D. Lucretiam cum generosissimo D. Comite Ioanne Baptista Maculano patritio Placentino ex Nepotibus amplissimæ memoriæ Cardinalis Maculani de Florentiola, in vxorem collocauit, ac D. Ursulam cum nobilissimo D. Bartholomæo Marchione Petre Grauinæ Excellentissimæ Domus Malespinæ, quibus clarissimi, ac lectissimi Equites in dies effulgent. Idemque Cosinus Prætor, ac Militum Magistro Loco missis pluribus alijs Terris, Castrisque Florentinæ, Senensisque circumdicionis Lucinianum præfecit, ut Auctor est Adrianus, & sedato etiam belli turbine Cosmianum munimentum

Capit. in Canecl.
Luciniani aa. 1390.

Hist. Flor. lib. 13

Renc. Hist. Polit.
lib. 8a.

tum propinquo Colle Sorbellono confectum centum Corsis sub Bencio, alijsque Militum Ducibus custodiendum curavit, suspectis Lucinianensium in carcerem detrusis libertati, muneribusque restitutis rebus compositis per Cosimum re, & nomine magnum, qui cuncta bellis civilibus fessa nomine Principis sub imperium accepit, rebellionum morbis consultissimo Medico Mariniano expurgatis, res trumentaria restituta, donataque pax aurea sub magnanimis Nepotibus maxime Cosimo huius nominis Tertio pijsimo, ac beneficentissimo Magno Duce VI, ac Ferdinando Erruriz Magno Principe clementissimo, litteratorum Moeccenate, regia munificentia, liberalitate, prudentia toto Orbe famigeratis.

Epitola desiderantur.

ANNO.

ANNOTATIONES

D. FRANCISCI BALDERESCHI

I.C. Palatensis Iudicis Clarissimi

PRO SERENISSIMO

MAGNO DVCE

Vicarij Clanarum Liciniani Residentis

IN ANTIQVITATES ETRVRÆ

D. FRANCISCI DYNI

ADVOCATI SENENSIS.

V Agabantur per manus Litteratorum quædam exemplaria historica manuscripta antiquitatum Etruriæ Domini I. C. Francisci Dyni Licinianensis ab eodem anno mdxciiij. missa Generosissimo D. Comiti HIERONYMO DANDINO, quæ reuera plurima leguntur eruditione, grauibque sententijs conflatæ, pluribusque in locis Taciti stylus imitatus

2. tatus feliciter. Censui quædam anno-
 tare nixus Scriptoris auctoritate cum
 de D. Dyno alia plura extent monu-
 menta ingenio, ac labore compacta,
 nempe plures Orationes, Poëmata,
 Carminumque volumen typis eden-
 dum, Consilia Legalia, ac decisiones
 editæ, quæ manibus Iurisperitorum
 3. obseruantur, ac binæ eiusdem D. Dy-
 ni decisiones, quæ in ordine 96. &
 97., referuntur per summum legum
 Doctorem D. Iacobum Balduccium
 ipse apud Serenissimum Principem
 Monaci in Auditoratu Prædecessorem,
 post observationes ad consilia Ramonij
 Tom. 4., & in Indice generali de eodem
 meminit in verbo indicium in verbo
 conuenticula, & honorificentius in To-
 3. 3. obliuatur. 57. sub num 4. pag. 59. eun-
 dem D. Dynum laudibus tollit pluribus
 pariter in locis Reuerend. Marcus
 Antonius Guigues Gallus Senis, No-
 bilibus Seminarij Tholomeorum Geo-
 graphiæ Lector literatissimus lingua-
 rum, historiaeque Euuleator in
 sua sphaera Geographico Cælesti,
 Curam ignaro Authore, officiorumque
 curis

curis in exteris regionibus distracto
typis Senogalliae committerentur mē-
dis expurgata, repertis verbis pluribus
in albo relictis, peruerso etiam Char-
tatum ordine potissimum pag. 23. cum
agitur de Aretinorum tumultu per C.
Hostiliū sedato, qui ante Annibalis ad-
uentum in ora Clanarum incuria Scri-
barum reperitur appositus, quod fuit
Authore animaduersum, cum eodem
relatus fuisse iuxta ordinem Liuij in
margine recensiti lib. 22. & lib. 27. ir-
ruptio Hostilij ad mētia Aretinorum,
historiaque complemento indiget cum
gesta, luminique Aretinorum Viri
volumen exigent, inter quos silentio
minimè omittendi Tarlatinus Petrama-
la, qui pro Imperatore Ludouico Ba-
naro Dux Strenuus Hostes fudit, Pi-
sarum ab eodem Vicarius creatus, Tu-
scarum rerum summa ipsiusmet pote-
stati commissa. Duo Generales Mariti-
marum expeditionum de domo Borra,
& ex legittis Rosellus Firmi Lector
commentarijs nouissimis, sed plura
magis traditione, & coniecturis, quàm
Veterum auctoritate educenda, ob

T defc.

Compag. in Regia
Piscana fol. 231.

defectum Anthorum, qui, ut inquit Dominus Dynus, egerint de rebus Tuscis.

Vinum tamen in specie notandum, quod Porfena non tantum Lucumo Clusinarum, sed *Rex Clusinus* Lintio inscribitur, Floro *Porfena Rex Etruscorum* ingentibus copijs aderat, & tunc valida res Clusina erat ob imulcti Regis praesentiam, & notant Guazzus, Villanius, quamvis plures Veterum tradant Prouinciā Lucuminibus moderatam, quae ad Fanum Voltumnæ concilia conficiebantur, & Regionē Clusinam Ciuitatem vetustam esse. Porfena sedem palam est, Chisamque Casentini scriptoribus antiquis, ut pag. 52. ponderat D. Dynus ignotam, & addo Polibium, qui loquens de Clusio propè Chinas, inquit à Clusio à Gallis obfesso ad Urbem contendere breui dierum trium itinere, cum distet per LXXX. circiter miliaria, Clusa verò ultra CXXX.

Videtur etiam idem D. Dynus de C. Cilnio Mecenate incidenter locutus, & fuisse Arcetum dicit ex Lipsio, qui Cil-

Liu. lib. 2.
Flo. lib. 1. cap. 10.

Guaz. in Cronich.
Vill. flor. Fior. lib.
1. cap. 44. & 52.

Lib. 2.

Cilnium genus superextulit cum Sig-
lio.

Cilnius Arresi Tirhenis oras in oris:
Villamque *Mecenam* in eo comitatu Ci-
Cilnij Mecenatis extius temporibus
incolatu dictam corruptè *Mecenam*
tradunt Aretini, eundemque regio-
ne Clanatum oriundum etiam com-
probat Augustus in epistola per Ma-
crobium relata *Lasar Aretinum*, qui
Regibus ortus erat, Porſenamque ex
Atavis Mecenatis lepide Caporalis in-
ſcripſit, ſed Horatius non vno tantum,
ſed pluribus ait ipſius originem ema-
natam:

Commet. id Ho-
rat.

Tirbena Regum progenies

Propertius

Mecenas Eques Etrusco de Sanguine Regum
Martialis

Mecenas atavis Regibus ortus eques.

Et notat poſt Mancinellum Alcenſius
Ex antiquiſſimis Etruriæ Regibus oriens.
Lapis quoque per D. Camurrinum rela-
tus, & ex eo per D. Dynum pag. 32.
clare patefacit hanc Regiam Familiam
ſupra Decurionum Magiſtratum exti-
ſſe præpotentem, nec omittendum

inter Veterum numismata eodem D. Dyno recollecta vnum argenteum inesse, in quo ex vna parte curru quatuor equis vecto insedit Auriga, pluribusque corruptis litteris hæc supersunt.

ÆD. . . . CVR

Ex altera parte, Equi figura obtruncato capite supra collum hastam acutam gerentis, & sub spolijs, galeis, hastisque legitur

REX ARET.

D. Dynus in hac sua historia M. S. denarij huius memoriam facere non prætermiserat, sed in pag. 30. alijsque plurimis locis de recenti apparente lineæ liture signata, nec opinor ab Authore, qui denarij venustatem, mihi Florentiæ, amicisque ostendendo singulariter lapsis annis celebravit, verius a Revisoribus, meque, ac Authore absente, ut se fortasse eruditiores ostenderent, sed nec sutor ultra crepidam. Verum pro huius denarij memoria versus dicti Codicis M. S., qui quamvis superlineati commodè legi possunt, tranferibendos censui. *Denarium* (inquit Dynus)

nus) vetustissimum, ac singulare penes me
cum alijs studio observatum, in quo sub
spolijs, galeis, hastis legitur.

REX ARET.

Videbor nona propere nullo ex priscis Au-
thoribus probata, hoc accidere potuit incu-
ria scriptorum cum tali Rege nullum fue-
rit fortasse bellum saltem memorabile ha-
ctenus, patratumque sentio: itaque Regem
hunc non regnasse priusquam Tursi Roma-
nis in Societatem reciperentur, quia non
illis litteris Latinis, sed Atruscis uteban-
tur, nec is tempore incursionis C. Hostilij
cum tunc apud Senatores inesset imperij
summa; at postmodum, in bello sociali ca-
pse Floro Etruria omnis, Picenum atque
Campania sub suis quisque signis in Roma-
nos acies instruxit, quas ad spem domina-
tionis Drusus erexerat, Dux ergo exerei-
tus Aretinorum sibi Regis nomen in ea
propera expeditione ascripsisse satendum.
Hæc ille. Nomen verò talis Regis de-
cem & octo lapsu seculorum obliuio-
ne contegitur.

Ex præmissis non insulse credendum
Regem hunc de genere Cilnio Origi-
nem eduxisse, cum etiam familiaris di-
gnitas

Lib. 3. cap. 18.

Ciat. hist. Perus.
lib. 2.

gnitas liqueat satis ex notatâ inscriptione sub Architravi Cathedralis Aretinæ, in qua etiam Pater Ciatrus asserit *Cilnia* desumi quâvis litteris Etruscis confectam legisse auctoritate cum tales litteras nostris hisce sæculis ignotas non didiceris; verius itaque latinis, sed Antiquissimi illius Characteris, ut difficulter legi, percipique valeant, hinc plures Aretini legisse testantur.

GENS CILNIA FIDELIS
ARET. PROVIDENT.

Quam Familiam differre à Licinia satis Dyno nostro comprobatur, ut etiam eruditè ostendit Abbas Camurrinus, qui in inscriptione lapidis Lucinianensis legit *Lycinianum* (ita dictum in actis veterum) & cum Plebe dicti Oppidi fuisse Lycinios in gratiam Populi Romani reductos ingeniosè deducit D. Dynus ex Linio, & in historia Aretina M. S. Patris Camurrini, quæ præ manibus Aretinorum vagatur legi inscriptionem dicti lapidis Lucinianensis, quam ex eodem D. Dynus pag. 21. fideliter retulit, cum modo lapis adeo
extet

extet deformatum, ut magis difficulter
veritas inscriptionis capi possit apud
cuius elucidatione Appiano, Sigonius
Volaterrano patet Sillam in Phelu-
laos, Aretinosque qui ei perinacissi-
me resisterunt atque inuicti, ac cor-
tilitia fidei sibi Comitibus con-
cessisse ad menteram meritorum, quod
etiam Dynus tradidit, additque ex Tho-
masio Lyciniani collectam naturam quan-
tum Comitibus occupatum Sillam
que ordinem Reipublice. *Pauli enim de Co-*
lonias datus comprobatur ex Epitome
Liuiana, sed quas Colonias ille dedux-
erit ubi subit, virosque Reipue
casus non est Auctoribus prius memo-
ratum, nec an tunc Lucinianum fue-
rit ex Colonis Silla ab eo, qui Lu-
cius dicebatur denominatum, hoc de-
sumitur ex lapide, quod cum Silla Di-
ctator bellis fessus anno ab urbe con-
dita DCLXXI. Publium Seruiliam,
& Appium Claudium sibi ob inimicis in
Consules delegisset, & paulo post vi-
ta migrasset tempore prefatorum Con-
sulum inscriptionem fuisse confecta,
comprobat verò sufficienter Decurio-
num

Sig. de antiq. iure
Italiz lib. 3. cap. 1.
Volat. Comment.
Aretino 2. 1. 1. 1.
Cic. pro 2.
Aretino 2. 1. 1. 1.
D. 1. 1. 1. 1. 1. 1.
1. 1. 1. 1. 1. 1.

Lib. 1.

Lib. 77.

Sigon. Cronolog.
in hist. Liuji.

Sigon. lib. 2. cap. 4.
Cic. pro Sextio
Sueton. in August.
D. Abbas Machio-
nus in resp. ad e-
biegla.

2. di. I

di. I

num Magistratus lapide recensius
Lucinianum Coloniam, seu municipi-
um extitisse, cum Senatores Colo-
narum ac municipiorum Decuriones
appellari afferat ex Cicerone, Suetō-
nio ac Pomponio, Sigonius; Tacitus
vero, in egregiè idem Dynus ponde-
rat, refert Colonias ac municipia Cla-
narum exundationem extimescentia,
propè quas vetustius Luciniano oppi-
dum non occurrit, & unum fuisse ex-
istis, qui Legationes Romam miserunt
probabilissimè credendum ex præmis-
sis, hinc rectè inscriptum Luciniani
in Ecclesia S. Michaelis Archangeli.

Templum hoc gno vetustius.

Cum antiquitus Minerua pro olei ex-
cellencia, ac Numina Paganorum co-
solerentur propè Rocham, quæ Sillana
dicebatur, ut traditione patet; & in-
dicant plurimi lapides ad puteum no-
mum, sub Architravi, supra Ianuam
in Platea, munisque oppido affixi, Tur-
resque ostendunt munimenti antiqui-
tatem. Tetra opulenta inter magis in-
signes Tusciæ semper habita, in qua
duo florere summi Viri Pater Bar-
tholo-

tholomæus Bassius inter insignes Professores in Ticinensi Accademia reputatus in Concilio Tridentino disputavit acerrimè, orauitque teste Vvadingo in Dominica secunda Aduentus, cuius verba edita Brixie 1563. de ordine Patrum, at dum in Quadragesima Orator Mediolani laudes Paupertatis, abnegationisque propriæ voluntatis iusta verba Domini Nostri IESV Christi Mundi Redemptoris edidisset à S. Carolo in ede ex improviso splendide viuens salutatatus migrauit eius monitionibus intellectis ad Cappuccinos inter Beatos habitus. Beatus Mathæus in Silua Illicetana Senarum profunda Doctrina, ac sanctimonia effulxit, vt in longo Poemate D. Dynus recenset, & quamuis in Manuscriptis cuiusdam Senarum legatur fuisse de Forestanis ex Senensibus, contra est, quod vulgò inscribitur, & patet in Tabellis Cenobij S. Martini Senarum *Beatus Mathæus de Luciniano*, & probat P. Landuccius Senensis, quin imò in suo liberculo Priorum Illiceti sub Cronicis M.S. asserit B. Mattheum

P. Lucas Vvad. de
Scriptor. Minorū.

Ann Cappuc. ann.
1579.

Pater Landuccius
In Silua Illicet.
Cronicon breue
in Biblioteca S.

Martini Senarum
 signo † grad. 8. lib.
 29. num. 29. fol. 15.
 esp. 13. in addit ad
 Silvan Illico, lib.
 41. fol. 9.
 Volumen tertium
 Epist. eodem grad.
 finali.

de Luciniano esse ex Filij Francisci Dyni, & probant Epistola Cardinalis Burghesij, quibus spondet separatim eundem. B. Matthæum Dynum, quia ab origine Senarum, quæ est nobilissima Burghesiorum Patria, Pontifici anteponeere ad futuram sanctificationem, quæ certè D. Dynus ignorauit cum eodem relata non sint, & cognomen B. Matthæi reliquit in albo, & equiuocatio est clara, quia ut in libris Leonum, reliquisque Signoristis Senarum legitur Dynus pronomine Forrestanus. Plura alia cognomina Virorum de Familia Dyna D. Author reliquerat in albo, nè videretur fortè sue gentis gloriam quæsisse, ego verò in margine apponi curavi, nè historiæ deficiens videretur.

Quod attinet ad originem. Politiani Nobiles in loco Comitiorum erexere statuem cum inscriptione

Laarti Porfena Vinitatis Politiane Fundatori

Inter quos, Aretinos; ac Sabinenses ingens viget controuersia de Patria lulij III., Dominus Dynus asserit communiter

niter tradi antiquos Iulij natos Sabi-
no, dicitque Feudum nobile, & exti-
tisse Patriam Petri Montij, qui vulgò
Guidalottus dicebatur, Magnus Mili-
tum Melitenſium Magiſter.

Sarteanum conditum dicunt ab Orbeue-
tanis, verius auctum opinor, muni-
tumque cum in Clanarum ditione ad-
uersùs Senenſes armis irrumperent, ut
Incolæ vetuſtiſſima traditione com-
probant.

Senalungam verò credunt fuiſſe Arcem
Aretinorum, & eſt argumento lapis
ibidem repertus per P. Camurrinum
indicatus, in quo legeretur inſcri-
ptum.

Famigl. Vmbre, c
Tofcano.

Q. FABIO CELERI
EQVITI ARETINO

Reliqua errata agnoſcendo humaniter
ignoſcas.

Luciniani 15. Junij 1695.

FINIS.

INDEX

Rerum, & Verborum.

A Lens Comes Arcium Luciniani Praefectus aufugis, ob id Ilcini capite multatur. pag. 121, & seq.	
Annibal in paludibus Clanarum luce oculi orbatus. —	25
Regionem Clanarum ferro, flammisque vastat. 26. Delicij frangitur. —	29
Antonius Cardinalis de Monte Cuius Politianensis. —	92
P. Annius Viterbiensis Clucrio reprobatus. —	72
Aretium Tuscis conditum, & ab aris denominatum. —	ibid.
Habet vestigia veteris amphitheatri. —	73
Vna depra Perusia supra Principes Tuschorum veteres Ci- uitates splendet prae ceteris Ciuitas validissima. —	71
Equitum D. Stephani, ac Adelenfium fecundissima. —	72
Viris summis insignis. —	89
Aretini censent in Senatu à Consule Flaminio Collegam expe- ctandum. —	79
Supra reliquas Colonias, sociasque Ciuitates opem ferunt Stipioni in Pgnos profecturo. —	29
Aretinorum agri per Sullam adempti restituntur. —	32
Aretini autores belli socialis. —	30

Aret.

	157
<i>Aretini veteres, Fidenienses, & Iulienſes. 34. Ad ultionem paratiſſimi.</i>	52
<i>Aretinorum imperij fines propè portam extrà Ariminum.</i>	30
<i>Aretini noui an ex Sillana proſcriptione, ſini poſt Trimum raturum deducti, eſt in queſtione.</i>	64
<i>Dignitatem Sanctæ-Sedis defendere parati.</i>	71
<i>Areſij Cinitas à Longobardis diſſecta, dein in libertatem ſe aſſeruit.</i>	73
<i>Aretini Florentinos, ac Senenſes aliquando vicerunt.</i>	ibid.
<i>Cum Egentione Faſolę propè Montem Catinum Florentinos, ac Senenſes trucidant.</i>	76
<i>Oppida Senarum diripiunt.</i>	ibid.
<i>Aſſurarię imperium aſſectant.</i>	ibid.
<i>Oppidum Cæcilianum innadunt.</i>	ibid.
<i>Promocant Florentinos.</i>	77
<i>Fugant.</i>	82
<i>Viros 60 ad regendam Rempublicam creant.</i>	ibid.
<i>Vincuntur proditiōe à Ludouico Angioino.</i>	84
<i>Venduntur Florentinis.</i>	ibid.
<i>Rebellant à Florentinis Petri Medices partes aſſectuti.</i>	85
<i>Arunſ Cluſinus dulcaine vini allicit Senones.</i>	15
<i>Aſcanius de Cornia Peruſinus Militem Preſectus.</i>	66
<i>Sanſacci Piſtorienſis dolo decepit.</i>	67
<i>Ad Regem Gallum captiuus à Senenſibus miſſus.</i>	62
<i>Axianum vulgò Aſcianum Deorum aris dictum.</i>	55
B <i>Orbonius in obſidione Romę occiditur.</i>	pag. 107

- C** - Hostilius recipit in obsides liberas Aretinarum. pag. 23
 & Castri Plebenfes fidi Borbone delentur. 107
 Capitula perpetuò ligant, nec requiritur confirmatio. 123
 Capitula, ac privilegia concepta verbis amplissimis important
 exemptionem à Datijs, & gabellis absolutam. ibid.
 Onerosa firmata mutuis pactis, & obligationibus sunt irre-
 nocabilia. 125
 Capitulis, & privilegijs in vim pacti ademptis Regna au-
 dunt latrocinia magna. 126
 Capitulis non potest derogari nisi in casibus gravissimis. 124
 Catilina cum **Efulano** improspere pugnat. 33
 Castilio Aretinus dicitur. 93
 Castilionensium fama, dum Romani rerum potirentur obsca-
 rissima. 94
 Dixere ab amplitudine Castellonem. ibid.
 Egregijs Viris illustris. ibid.
 Cetoniam credunt Crisoniam Romanorum Coloniam. 68
 Cinus Capponius nè in manus Cofmi incideret mortem sibi co-
 scinit. 121
 Clancianenses quasi cis Clanas. 63
 Venationũ amici ad epulãdas prædas conveniunt insimul. ibid.
 Clancianensia Balnea leniora ijs Montis Cassiani. ibid.
 Clanarum Fluvius evertite agri, ac Oppidis insignis. 1
 Clusum Oppidulum ad Montana Aretinorum veterum histo-
 rius ignotum. 52
 Clusini à clade Sillana profugi in Monte Politiano, ac Castro
 Plebis credunt se recepisse. ibid.
 Clu-

- Clusum in tēgum se portendit ambitu ferè unius milliarj. 63*
Colonia Romanorum, libertatem consequitur. 64
A Clusinis iactant originem. Camertinenses, Cluscienses, ac
Politianenses. ibid.
Clusentinum dicunt Casentinum à clausura Montium. 52
Clusum olim Camars. 5
Clusini opem ferunt Scipioni in Penos profecturo. 29
Cortona olim Crotona, Sedes Corithi prę ceteris Italię ve-
nustissima. 35, & 40
Colonia Romanorum. 35
Libertatem assequitur pulsus Longobardis. 36
Cortone muri diruntur ab Aretinis. ibid.
Cortoneses incidunt in Tirannidem Vgutionis. 37
Regem Ladislanm armis pellunt. ibid.
Cum Galeotto Capitaneo Lucinianum innadunt. 39
Pugnant cum Lucinianensibus. ibid.
Incendunt publicas Lucinianensium scripturas. 40
Cortona Equitibus D. Stephani, ac Aeliscisibus insignis. 40 & 41
Corsilianam nunc Pientia. 55
E *Piscopus Aretinus nonem millia armatorum Aretio e-*
ducit. pag. 77
Ad Campaldinum Equites Florentinos fugat, sed victus oc-
ciditur. 78, & 79
Tiphernum, Burgum, Terramnouam, Castilionem armis re-
sinet. 81
Ludonico Bauaro ferream coronam imponit. ibid.
Montem S. Sabini diruit. ibid.
Etrusci vetustissimi Maris Domini. 3

- L** *Licinium* genus differt à *Cilnio Aretino*. 17
- Licinium* genus prapotens testo *Linio*. 17
- Licinij* cum *Plebe* reducuntur sub patrociniū Romano-
rum. 18
- Liciniano* sede utebantur. 20
- Licinia* oliua liquore amabilis. 99. & 102
- Licinium* oleum differt à *Venafrano* supra illud concelebra-
tum. 103
- Licinij* bachas maturas, molles appetunt omnes aues, &
explicatur *Plinius* lib. 13. cap. 2. 103
- Linius* dictus negligens, & *verbosus*. 19
- Lucumones* *Estrurij* concilia inibant ad *Fanum Voltum-
na*. 8
- Lucinianum* in aellis veterum, & grauissimis auctoribus la-
tinè *Licinianum*. 20
- A *Lucio Sulla* è *Liciniano* *Lucinianum* denominatum. 56
- A turribus, & structura murorum habet signa antiquita-
tis. 99
- Ab *Aretinis*, *Senensibus*, *Florentinis*, *Perusinis*, *Orbene-
tanis* loci dignitate, ac opportunitate armis perpetuo de-
certatum. 100
- Sedes belli à *Strozza* eligitur. ibid.
- Lucinianum* templis, molibusque militaribus peruenit
sum. 103
- A *Darijs*, & *Gabellis* ab immemorabili exemptum. 125
- Virorum* copia dignorum prenobilis. 134
- Lucinianum* fortissimum, ac munissimum arte, & nasu
ra. 107. & 122.

<i>Lucinianum diues, & potens iudicatum esse Podio.</i>	113
<i>Luciniani comitatus Pagis, Villis, incolisque olim copio-</i>	
<i>sus.</i>	114
<i>Lucinianensium sæmpe ruunt strenuè ad arma.</i>	126
<i>Lucinianenses ad arma ferocissimi.</i>	134
<i>Liberant Senas ab obsidione.</i>	135
<i>Lucinianenses fidi.</i>	136
<i>Lucinianensibus publico nomine à Senensibus gratia red-</i>	
<i>dita.</i>	ibid.
<i>Cum Senensibus Diegum, Hispanosque pellunt.</i>	113
<i>Villam Senarum Equitum Magistrum elidunt.</i>	116
<i>Florentinos recipiunt à Senensibus destituti.</i>	117
<i>Senensium iterum in gratiam recepti.</i>	118
<i>Initis Capitulis Cosimo se submittere.</i>	122
<i>Gallos, ac Ilcinenses fugant.</i>	126
<i>Lucignani deditio Senensibus infauit.</i>	128
<i>Lucignanum obsides Ferrantes contraxerunt.</i>	139
<i>Arte, & dolo magis oppugnat, quàm virtute.</i>	111
<i>Oppidum incendit scripturas, nec tradit.</i>	112
<i>Locupletes carceribus Senarumq; addidit.</i>	113
<i>Lucinianenses excidium passi loco anni in contrahibus inferi-</i>	
<i>bant tempore nostræ deuastationis.</i>	ibid. & seq.
<i>Lucinianum Clauis Vallis Clanathum, ut author est Cinnus.</i>	57
<i>Lucinianum Senensibus, Politianum Florentinis per Arbi-</i>	
<i>tros adiudicatum.</i>	ibid.
<i>Lucinianenses Fluniani territorium diripiunt Patrum, &</i>	
<i>Bastardum expugnant.</i>	60
	Luci-

<i>Lucinlanum, Politianum, Sarteanum Orbucetanis tribu-</i>	
<i>tum, ac censum Romane Ecclesie persoluebant.</i>	74
<i>Lucinianenses Episcopum Aretinum Oppidum armis inna-</i>	
<i>dentem villum pellunt.</i>	75
<i>Nec subditi Senarum, nec Aretinorum.</i>	ibid.
<i>Cum Sabinensibus se iungunt Aretinis.</i>	76
<i>A Perusinis rebellant.</i>	82
<i>Libertatem assequuntur.</i>	ibid.
<i>Lucinianenses convocant milites adversus Aretinos cum qui-</i>	
<i>buis per xv annos decertant.</i>	83
<i>Assequuntur à Senensibus Civilitatem inter nobiles secund-</i>	
<i>ordinis habitum, & merum, & mistum imperium.</i>	ibid.
<i>Luciniani solum pingue emi exteris vetium.</i>	101
<i>Lucinianenses, nec diu Servi, nec diu Domini esse valent.</i>	ibid.
<i>Lydi exagere Pelasgos.</i>	4
M Anutenendus, qui est in veteri possessione.	pag. 123
<i>Marinianus ex Marchionibus Mediceis aurum, ac</i>	
<i>robur, ac fortuna belli.</i>	65
<i>Excurrit per insidias ad portas Senarum.</i>	66
<i>Martianum Siroz & clade insignitum.</i>	98
<i>Monaldensis Dux Orbucetanorum Senis ducitur captivus.</i>	58
<i>Mons Latona vulgò Totong.</i>	62
<i>Mons Sancti Sabini egregia Viris lapso seculo evasis illu-</i>	
<i>stris.</i>	95. & 96
<i>Feudum Nobile.</i>	ibid.
<i>A Sancto Sabino Patrono nomen habet.</i>	ibid.
<i>Habet Palatium familia Moncium.</i>	ibid.

- A Duce Calabria vi expugnatur, ut inquit Adelenolens.* 97
A vastatione diuino auxilio immunis. ibid.
Montis Ilcini Cines fidi, militia egregij, in sedentes colle-
munitissimo. 66
Mulieres apud plures nationes in consilijs Sententiam dice-
bant. 9
N *Apolio Cardinalis Ursinus Aretio excipitur.* pag. 71
Nomina Castrorum ab insigni fluxa. 56
P *Andolphus Petruinus Senarum Moderator Petro Medi-*
ces fauebat. pag. 35
Pelasgi Tessalia Populi Umbros pellunt. 4
Perusini Suburbium Luciniani, ac Pagum Sancti Blasij in-
cendunt. 82
Donant Lucinianensibus insigne Guiphonis. ibid.
Politianum in apice collis pollens antiquitus Pollitianum. 45
Vberrate Soli, ac Celi clementia incendunt. ibid.
Polisiani vetustatem probant structura murorum enersa. 41
Politianum, Lucinianum, Secianum, Castrum Senense Ze-
nobio condita fabulatur Volaterranus. 32
Modò Senensibus, modò Florentinis cessit in prædam. 56
Libertatem consequitur. 57
A Senensibus in desolationem relinquitur. ibid.
Politianenses Orbencium Casareis obsessum militibus missis
defendunt. 48
Occupant fines Cabiicianensium. ibid.
Sub Vrbe Clusia armis irruunt. ibid.
Eum Orbencianis à Senensibus strenuè sagantur. ibid.

Nec

Nec totam libertatem, nec totam servitutem pati possunt. 59

Sub patrocínio Senarum cum mero, ac misto imperio. *ibid.*

Ciuitate Senarum donati, & inter Nobiles habiti. *ibid.*

Fullanicam expugnant, ac Tarritam quatiunt. *ibid.*

Lucinianensibus fugantur. 60

Politianum summis Viris celeberrimum. *ibid.*

*Prinilegia concessa hominibus concomitantur personam ubi-
cumque contrahere contingat.* 124

Concessa non subditiis sunt irremocabilia. 125

*Ob seruitiorum remunerationem, nec ingratiundine remocari
possunt.* *ibid.*

R *Idolphus Bagliconus strenuus Equitum Magister.*
pag. 66

Rigomagnenses dulces eloquio. 70

Romani rogant Aretinos ne Tarquinio suppetias mittant. 10

Romanorum pueri apud Tuscos liqueris edocebantur. 9

*Rosetum vulgò Grosseto Ciuitas Ruffellarum euerfione aucta,
ac denominata.* 64

S *Arteanum Terra nobilis.* pag. 69

Sarteanenfes fidi, ac armigeri. *ibid.*

Scarfianum Terra Venatoribus laudata. 70

Senalunga Arx Aretinarum. 69

Sena in Etruria Tuscis condita. 54

Diffa à Senonibus. *ibid.*

*Senarum Patres cum plebe in die festo acclamabant Luigian
pro amore;* 83

Sena Colonia Fulia. 55

Senen-

Senenses ad communem libertatem vindicandam Florentinus laccessunt.	38
Recipiunt in obsides 130 ex Ianitoribus Lucinianensium.	74
Senones natura, ac ingentibus armis feroces.	13
Romanos sternunt, & delentur.	16
Silla cum Carbone propè Clusum pugnat equo Marte.	30
Oppida Commilitibus suis distribuit.	ibid.
Sillæ Commilites Luciniano insedisse.	32
Sirozza desitutus ab Equisibus cum Tura Zondodario pugnat acriter.	119
Luciniano profugus.	120
T estis cistis cum Aurelio Fregoso Ilcini anfractis. pag.	121
Tarlatorum Familia de <u>Petramalarem</u> Aresinorum ad sum- mam potentiam euexit.	74
Tarcon Tirheni filius, condidit 12. <u>Urbes</u> in Etruria.	4
Tura Zondodarius, Pippus Ciaia Duces militum Senarum strenuissimi.	67
Turrita Oppidum munitum vi Tarrinum dictum.	69
V erba bis geminata ogui, & qualunque includunt omnes casus etiam expressis maiores.	pag. 123
Vinum Politianum, Lucinianum, ac Clancianense compara- tur.	43
Vina Muscatella tam alta, quàm rubra Liciniani opti- ma.	49
<u>Vitellozzius</u> Vitellius Cinitates, ac Oppida Clanarum pote- stati Medicea Familie restituit.	86

Errata

Pag. iv	prę ceteros
	proxima
Pag. v	elugubrate
	insulse
vj. 60. 61.	insignijs
x	impune
12	Rumulidum
14	sodijſſe
	leuiſque
23	inuadiſſes
29	quadraginta
33	milituum
	precanentem
	Auſiliariſque
34	Iulientes
36	Muticolz
38	vendiſſa
	iucibus
39	tollerandas
42	extiua
43	oppositis
55	frontium
58	redigiſſent
60	ommiſſis
61	nullo
	ſpecioſora
63	110 hijs
64	veteras
69	Sciſſharum
	edidi
72	inſedentibus
73	cap. 89.
77	98. proprius
78	imitare
	omenque
	ſuſcitatꝝ eſt
81	nobilitate
82	Episcopos
90	Perſectos
94	muris
100	milliarijs
109	inſerit
110	detrudabantur
120	conſuenerant
126	ademerantur
	Reges
	glitiſſi

Corrige.

prę ceteris
proxima
Elucubratio
inſulſe
inſignibus
impune
Romulidum
sodiffe
leniſque
inuadiſſet
quadraginta
militum
precauentem
auxiliariſque
Iulienſes
Muticolz
vendita
vicibus
tolerandas
extiua
appoſitiſ
fontium
redegiſſent
omniſſis
nulli
ſpecioſiora
ijs
veterum
Sciſſharum
edidit
inſidentibus
119.
propius
imitari
omenque
ſuſcitauit
nobilitas
Episcopo
Perſectos
murorum
milliare
inſerit
detrudabantur
confluxerant
adimerentur
Regibus
glutiat

139 H 56

~~139~~

